

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GRUNDTVIGS HØJSKOLE

FREDERIKSBORG

1947

GRUNDTVIGS HØJSKOLE

FREDERIKSBORG

1947

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
UNDER REDAKTION AF
E. J. BORUP OG
C. P. O. CHRISTIANSEN

HILLERØD

FREDERIKSBORG AMTS AVIS' BOGTRYKKERI

AARETS STORE OPGAVER

VORT første Ord i Aarsskriftet 1947 skal være en Opfordring til Handling, til at sætte Vilje bag Ord og Tanke i den sydslesvigske Sag. I Aar gælder det ikke vor egen Skoles Udsmykning, ikke vort Bibliotek, som I gav saa stor en Gave i Fjor, men et fælles Løft sammen med Højskoleelever og Højskolevenner over hele Landet. Vi Højskolefolk har nemlig besluttet at rejse en Højskole for sydslesvigske og dansk Ungdom i selve det omstridte Land, vistnok i Egnen ved Oversø og Sankelmark, hvor danske Hærafdelinger i 1848 og 1864 søgte at opholde de fremrykkende Stormagtstropper — en Egn med store historiske Minder, ikke langt fra Flensborg i Nord og Isted og Danevirke i Syd. Landevejen, hvorad den danske Hær rykkede tilbage til Dybbøl i 1864, løber tæt forbi Stedet, og lykkes det os at faa Skolen bygget her, vil det være som et Vartegn for det store nationale Omslag, der er ved at ske i Landsdelens Historie, den som Knud Kristensen har kaldt „Det ældgamle danske Folkeland“.

Naar vi Højskolemænd af næsten alle sydslesvigske Anskuelser gaar ind for denne Sag og gør den til Aarets store Opgave for vore Venner og for vore Elevforeninger, er det, fordi Skolearbejdet er en

af de danske Arbejdsgrene i Sydslesvig, som alle Danske kan gaa sammen om. Der hersker Strid om andre Sider af det sydslesvigske Arbejde, om Knud Kristensens Arbejde for at faa indsat en § 5 i den kommende Tysklandsfred, om Arbejdet for midlertidig at udskille Sydslesvig fra det tyske Rige, som „Sydslesvigske Udvalg“ vil, om Arbejdet for straks at flytte Grænsen til Ejderen, som Aage Møller og hans Gruppe vil, men om at vi skal oprette danske Børneskoler og Ungdomsskoler for alle, der frivilligt melder sig dertil, er der Enighed i hele det danske Folk. Vi henvender os derfor trygt til jer alle med Bøn om, at I paa vedlagte Girokort vil indsende et Beløb.

Hvor meget skal vi give, spørger I?

Da vi talte om Sagen i Bestyrelsen for Høj- og Landbrugsskoler, blev der sagt, at man haabede at kunne faa 10,000 Kroner gennem hver af de store Skoler og 5000 gennem hver af de smaa. Med det Antal Medlemmer, vor Elevforening for Tiden har, ca. 2700, vil vi kunne naa Summen, om hver af jer giver 5 Kroner. Nogle har allerede indsendt deres Bidrag, efter at de modtog Indbydelsen til Elevfesten med en Omtale af denne Sag. Eleverne gav under Elevfesten 700 Kroner, Efteraarsmødets Gæster gav andre 700, ialt er vi dermed oppe paa 2200 Kroner, men der er jo endnu et Stykke til, før vi naar de 10,000.

Højskolen, vi med gamle Højskoleelevers Hjælp vil rejse ved de gamle Valpladser, skal tjene det nye Folkeforaar i Sydslesvig. I Egne, hvor indvandret holstensk Adel, tyske Præster og Lærere har forfalsket Landsdelens Historie for Børn og unge, skal vor Højskole sætte Tingene paa Plads igen og undervise i det Modersmaal, som døde ud her for kun 100—130 Aar tilbage, efter at det fra Arilds Tid havde været Folkesproget helt ned til Dannevirke.

Jeg synes, at denne Opgave er en af de største, vi kan indbyde jer til. Ingen sydslesvigske ung vil blive Elev paa Skolen dernede, uden at de ved, hvad de gør og ved, hvilke Kræfter, de udfordrer. Slesvig-Holstenerne og Østprøjserne er talmæssigt Landsdelens Herrer, og Herrer over det overmægtige Statsapparat, og dog kommer de gamle, unge og Børn, og melder sig til de danske Skoler.

Vi, der er Højskolernes Folk i Danmark, vil vise dem, at vi forstaar dem og vil hjælpe dem. Lad os, der intet vover ved at bekende vor Danskhed, hjælpe dem, der har vendt sig til os, trods Advarsler og Trusler.

Skriv saa stort et Tal, som I magter, paa Giroblanketten, og med en Del af, hvad I har tjent, vil I da være med i den store danske Strid dernede.

FOLKELIG RENÆSSANCE

VIL man forstaa Historiens store Tildragelser og deriblandt den nye sydslesvigske Bevægelse, maa man regne med to historiske Grundkræfter, der kan udtrykkes med disse to Ord: „Der er intet nyt under Solen“ og „Historien er de bestandige Overraskelsers Historie.“

Staar vi overfor Sydslesvig 1945—1948, er det det sidste Ord, vi har Brug for, og den Mand, der mig bekendt har udtrykt denne Tanke tidligst og klarest, er *Erik Gustav Geijer*, en Mand, der i enkelte Henseender er Sveriges Grundtvig. Geijer har Gang paa Gang fremhævet, at Udviklingen ofte foregaar i Spring fremover, at Historien rummer gaadefulde Kræfter, for Mennesket er i sig selv frit og uberegneligt. En af Aarsagerne til disse Spring er Geniernes Fremstaaen, og dybt religiøs, som Geijer er, er Gud for ham selve den store Kilde til Inspirationen.

Overfor de mange, der stiller sig tvivlende overfor den nye, sydslesvigske Danskhed, er det vigtigt, at vi holder os denne Geijers Tanke for Øje. Mange kan og vil nemlig ikke tro paa Sandheden og Ægtheden i en Bevægelse, der ikke har paaviselige historiske Forudsætninger i Aartierne forud. Og dog er Historien saa rig paa Spring, paa Gennembrud af før upaaviselige Kræfter, ogsaa af Kræfter, der var trængt tilbage

og holdt nede, men som pludseligt blev frigjort. Disse pludselige Spring i Udviklingen møder vi i Enkeltmenneskers Liv og i Folkenes Liv paa næsten hver Side af Historien, og det mærkeligste ved disse Spring er det, at de meget ofte, næsten altid, møder os ikke i Nyfødselens Skikkelse, men i Genfødselens Skikkelse, d. v. s., Gennembrudet sker tilsyneladende og delvis som en Fornyelse af gamle Tiders Livsholdning, som en Tilbagevenden til Stier, man forlængst havde forladt.

Det hændte en herlig Dag i Norges Historie, at Hans Nielsen Hauge, da han den 5. April 1796 gik paa Marken og pløjede, pludselig blev overvældet af Guds Kærlighed, og at nyt Liv, ny Vilje vældede op i ham. Det samme skete paa en helt anden Maade, oprivende og uhyggeligt, i *Grundtvigs Liv*. Hos dem begge kom det nye Liv fra Gud selv, og dog det var det gamle, vældige Budskab, de i deres Barndom havde levet i, der mødte dem og ændrede deres Liv. Det var en Nyskabelse, der skete i dem, og samtidig var det Barndomsminder og fromme Fædres Arv, der brød igennem med en overvældende Kraft.

Det hændte en herlig Dag, at den unge Florentiner Brunelleschi, der var paa Vandring mellem Roms mægtige Ruiner, pludselig forstod, at Gotikkens Tid var forbi, og at man kun ved at vende tilbage til det græsk-romerske Formsprog kunde komme frem paany, og Renæssancearkitekturen fik sit næsten pludselige Gennembrud i hans vidunderlig skønne Hittebørnshospital i Florens. Italiens Aand havde ladet sig betage af franske og tyske Fremmedpaavirkninger, men fandt nu atter sig selv i en vidunderlig Frigørelsesproces og Genfødselsproces.

Hundrede Aar efter oplevede Luther det samme i Troens Verden. Bøjet over Romerbrevet slog Lysbølge paa Lysbølge ned i ham af ny Forstaaelse og af ny Troskraft, han saa, at Alverden var inde paa Vildspor. Han saa de rette — baade ældgamle og helt nye Veje, der skulde vandre, og faa Aar efter fo'r Reformationen som Ild i tørt Græs fra Wittenberg ud over hele Mellem- og Nordeuropa.

I Reformationen som i Renæssancen skete der en Livsfornyelse, der førte Europa frem mod nye kristne og kunstneriske Maal. Den kom baade i Tyskland og i Italien som et hastigt og skarpt Brud med den nærmeste Fortid, med Aartiers, ja, Aarhundreders Udvikling og som en Finden tilbage til en fjern Fortids Livssyn og Formsprog. Ganske det samme møder vi i Folkehistorierne. Gaar vi dem igennem, een for een, vil vi ofte møde den samme Vending: „Det hændte en herlig Dag“. Overalt møder vi gamle Folkeslag med en rig Historie fuld af Sagn og Sange og store Bedrifter, men Fremmedherredømmet lægger sin klamme Haand over dem. Snart er det det romerske, snart det tyske, russiske, danske eller svenske (som i Norge og i Finland), men gennem enkelte

førende Mænds gennembrydende Daad vaagner Folket op, og gennem mange Tusinder Enkeltomvendelser vender det sig bort fra det fremmede ind til det, der ligger gemt og glemt dybt i Sindene fra „den gamle Tid“.

Det hændte en herlig Dag, at det finske *Finland*, det fordanskede *norske* og *færøske* Folk vaagnede op til at se, at de havde svigtet baade Modersmaal og Folkehistorie, og at de var paa Vej til at forsvinde i helt andre Folk. I Løbet af faa Aar eller Aartier var disse folkelige Bevægelser skabt, der begyndte som en Susen i Skoven en Sommerdag, men som snart vakte den voldsomste Modstand hos alle dem, der i Historien kun ser en „Fortsættelse af det umiddelbart foregaaende“, hos alle dem, der skræmmes tilbage fra at bryde med en Vildfarelse, med en Afsporing, med en Selvopgivelse, der før eller senere vil føre Folket eller Folkedelen i Døden.

Et mærkeligt Eksempel paa en saadan Folkeopvaagnen til gammelt og samtidig til helt nyt Liv er Nordslesvig — maaske det mærkeligste af alle er Sydslesvig, hvor Bevægelsen er hastigere end i noget før kendt Tilfælde.

Allerede A. D. Jørgensen har undret sig over, saa hurtigt Bevægelsen greb om sig i *Nordslesvig*. Han sammenligner den med den pludselige Opvaagnen af Fuglesangen i den danske Foraarskov. Fra 1836 til Skamlingsbankemødet 1844 var der kun 8 Aar, og kun fire Aar senere rejste hele Nordslesvig og Danmark sig til Kamp for en Danskhed, der faa Aar før kun havde meget faa bevidste Venner i selve det Land, man kæmpede om.

Modstanderne af den sydslesvigske Bevægelse taler altid om de 70—80 Aars Udholdenhed, der gik forud for Genforeningen i 1920. Hvorfor ikke tale langt højere om den Hurtighed og det Mod, hvormed Danmark i 1840'erne gjorde Sønderjyllands Sag til sin Livssag og vovede sig i Kamp med to Stormagter for en Landsdel, der indtil for ganske nylig havde troet sig tysk.

Og herved staar vi ved det brændende Spørgsmaal: *Sydslesvig i Dag*. Er den nye Danskhed dernede overvejende økonomisk Konjunktur, eller har den ved Siden heraf en saa stor og saa ægte Kerne af Omvendelse i sig i Slægt med de før skildrede religiøse, kulturelle og nationale Bevægelser, at vi Danske bør sætte alt, hvad vi magter, ind for denne Sag?

Det er mere og mere blevet min Overbevisning, at der samtidig med de stærke Konjunkturstrømninger er sket et Spring, en pludselig folkelig, demokratisk og maaske ogsaa kristelig Omsindelse i saa mange sydslesvigske Slægter, at Danmark maa være forpligtet til at prøve det yderste for at sikre Liv og Frihed for det danske Mindretal, der efter

den engelske Rømning vil være udsat for at blive knust under voldsomme tyske Revanchebevægelser og en voldsom Nynationalisme, der allerede er i fuld Udvikling.

Under Nazistytret og Verdenskrigens tyske Rædsler har de gamle danske Bondeslægter, der i Generationer systematisk har været villedt, forstaaet, at de var afsporet fra deres egen Folkenatur. De har nu frigjort sig fra Blændværket Syd fra og fra Stormagtsbegejstringen, som har været over dem, og de vil ud af „den onde Cirkel“, som Slesvig-Holstenismen, Bismarck og Hitler havde hildet dem i. Derfor tror jeg med Claus Eskildsen paa *den ægte folkehistoriske Kerne* i den sydslesvigske Danskhed.

Det er min Overbevisning, at denne folkehistoriske Omvendelsesproces støttes af en *social-politisk Omvæltning*, der samtidig foregaar dernede. Fra et autoritært tysk System, der har været dem paatvunget — først af den dansk-tyske Regering i København, siden af de tyske Overklasser og Herreklasser — har de ene af alle „tyske Landsdele“ vendt sig bort fra Tyskheden til det dansk-nordiske Demokrati, og med et i Tyskland ellers ukendt Mod har de fra Sogn til Sogn trodset alle Statsmyndigheder, Amts- og Kommunalmyndigheder. Denne Bevægelse, der standser ved Nordens ældgamle Grænse, Ejderen, er mig en Bekræftelse paa, at ikke blot Jorden er ældgammel dansk Folkegrund, men Folket her ældgammel nordisk. Forældrenes Mod til for Børnenes Skyld at trodse den overvældende stærke Tyskheds Trusler, trodse England og Danmarks Kulde, er noget af det største, vi har oplevet efter Krigen.

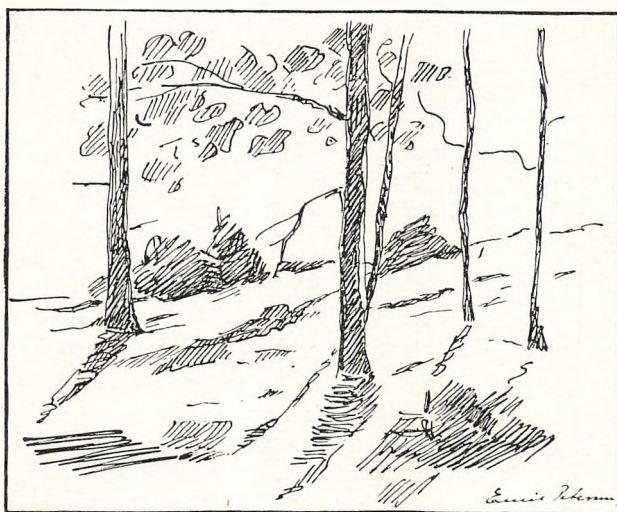
Det er endeligt min Overbevisning, at vi staar overfor en *Enkelt-sjælenes* Omsindelse i meget stort Omfang, overfor mangfoldige stærke, religiøse og kristne Mennesker i Landsdelen, der ser deres Fædres Overgang til Tyskheden som et Frafald, som en Svigten af deres Bestemmelse fra Gud, som en Falden ned for Magtens og Rigdommens og Storhedens Guldkalv, og som angrer, at de har gjort dem til Tjenere for en verdensødelæggende Magtpsykose, der er endt i den hedenske Nazisme. Derfor vender de nu tilbage til det Folk og til den Folkekirke, de blev lokket bort fra, ja, blev løjet bort fra gennem en Forfalskning af deres Landsdels Historie. Derfor er det en Samvittigheds-sag for dem, Mand for Mand, at blive Danske igen og at lide for deres Danskhed.

Med Sydslesvigs danske Bevægelse, der for den materialistiske Historieopfattelses Mænd kun kan opfattes som en økonomisk Konjunk-

turbevægelse, staar vi efter mit Syn overfor et af de omtalte Spring i Menneskets Historie, et af de uventede og overraskende Spring fremover, der samtidig er en Tilbagevendende til Fortidens Livsværdier. Det er dog kun uventet for dem, der ikke har haft en Grundtvigs, en Wergelands og en Geijers altovervindende Tro paa Underet som Baggrunden for selve Menneskelivet, og som en Hovedkraft i Menneskeslægtens Levnedsløb.

Denne Tro mødte jeg først og stærkest i Begyndelsen af 20'erne paa Rønshoved Højskole i *Aage Møllers* „urimelige Haab“ om Genforening med Sydslesvigs dengang saa lille Mindretal og i Ordet, der staar paa hans Talerstol, som jeg nu ser gaa i Opfyldelse dernede:

*IMMER DET DAGES DOG PAA NY,
HVOR HJERTERNE MORGEN VENDE.*

SYDSLESVIGSK SANG

Vi er Sønderjyllands Ungdom,
som fra Sli til Frislands Øer
kalder Jordan her vor Hjemstavn
ifra List til Ægirs Dør.

I vor Arbejdsdragt,
frejdigt, uforsagt,
vil vi stride Landet hjem igen
til Danmark.

Vi er Sønderjyllands Ungdom,
tændt er Haabet i vort Bryst,
aldrig slukt af Ørnens Vinger
lyser det fra Kyst til Kyst.

I vor Arbejdsdragt,
frejdigt, uforsagt,
vil vi stride Landet hjem igen
til Danmark.

Skønt er Landet, som vi elsker,
ranet, hærget, lagt i Baand.
Bring nu Danmarks Led i Lave!
Gør det stærkt med Ord og Haand!

I vor Arbejdsdragt,
frejdigt, uforsagt,
vil vi stride Landet hjem igen
til Danmark.

Danmarks Folk er vort trods
Grænsen,

giv os Frihed, tag vor Tro!
Ud af Fortids Fejl og Sejre
skal vor fælles Fremtid gro.

I vor Arbejdsdragt,
frejdigt, uforsagt,
vil vi stride Landet hjem igen
til Danmark.

Er end Vejen lang og slidsom,
ingen kue skal vort Mod.
Vi gaar frem med unge Viljer
for en Sag saa ren og god.

I vor Arbejdsdragt,
frejdigt, uforsagt,
vil vi stride Landet hjem igen
til Danmark.

Vi er Sønderjyllands Ungdom.
Født til Frihed, mødt med Tvang.
Danmarks Sprog i Mund og Hjerte
løfter højt vort Haab i Sang.

I vor Arbejdsdragt,
frejdigt, uforsagt,
vil vi stride Landet hjem igen
til Danmark. *

*) Digtet af cand. mag. Jørgen Jessen, Leder af Højskolearbejdet i Sydslesvig.
Melodi: »Frugtbar ligger Danmarks Ager«.

FRA FREDERIKSBORG TIL KUNGÄLV

I 1938—39 arbejdede Nordens Undervisningsministre og den danske Ungdomskommission med Tanken om den store, fællesnordiske Statshøjskole. I Begyndelsen af 1940'erne arbejdede den svenske Forening „Norden“ paa det store „Nordiske Institut“ i Göteborg. Men som det gik med Grundtvigs store Sorøtanke, skulde Drømmen virkeliggøres paa en helt anden og langt jævnere, langt mere selvgroet Maade. Nu i 1947—48 lever den i hele fire Institutioner: i Berg-Sørensens nordiske Lejrskole ved Hillerød, i Arvins nordiske Lærerskole ved Helsingør, i Altvalls, Guldaggers og Carins Kungälv og i de fællesnordiske Göteborgkurser.

Af dem er det de to sidste, som staar os Frederiksborgere nærmest, og en meget stor Glæde er det for os, at ingen Højskole i Norden mødte op med saa mange Deltagere som vor til det 3. Göteborg-Kursus i Elverum-Jessheim i Aar, og at tre af Kungälvskolens Lærere er gamle Frederiksborglærere. Vi ønsker dem og Rektor Altvall, der nu den 1. November aabnede deres Skole i smaa og midlertidige Skolelokaler

i Kungälv, Lykke og Velsignelse i Arbejdet. Vi er sikre paa, at de 30—35 Elever, der samles her fra alle Nordens Lande, vil møde stærke nordiske Aandsværdier paa dette historiske Sted, hvor Carin, der i to Somre og en Vinter var en af vore mest straalende nordiske Medarbejdere, vil være Historiens Muse og kunne udfolde sig endnu rigere i dette for den nordiske Højskole mest centrale Fag. At nordisk Ungdom nu mødes, hvor Nordens Konger og Stormænd mødtes Middelalderen igennem, og ved Foden af Dronning Margrethes vældige Bohus er for os et af de bedste Tidens Tegn for det nye folkelige Norden, vi ogsaa her paa vor dansk-nordiske Folkehøjskole har arbejdet for.

Som da Hans og Anna drog fra os for at begynde Fjordvangskolen, et nyt og mærkeligt Højskoleforsøg, saaledes er det ogsaa nu, da Guldagger, Carin og Olav Akerlie rejser til Kungälv. Det bliver strengt at komme i Gang igen uden dem — nordisk Hold uden Carin! — men nye Rodskud skal gro frem af det gamle Højskoletræ, og baade Fjordvang i Vestjylland og Kungälv i det gamle norske Bohuslän staar i den dybeste Livsforbindelse med alt, hvad Grundtvig vilde for Nordens Ungdom. Derfor er Glæden stærkest i vore Sind.

Nu kalder ikke blot Askov, men ogsaa Kungälv og Göteborgkurserne paa Jer gamle Frederiksborgere.

En Hilsen til Guldagger

ved Afskedsfesten den 1. Oktober 1947

HVER Gang vi maa tage Afsked med en Lærer, som har betydet noget i Skolens Liv, er det, som om et Afsnit er forbi. Men naar det gælder et tiaarigt Samarbejde, føles det særligt stærkt.

Det eneste, som kan lette os Afskeden, er, at dette tiaarige Samarbejde har været saa harmonisk, at der ikke har været Plet eller Skaar deri — det er blankt som et Spejl, naar vi ser tilbage paa det. Allerede det er meget at takke for. Det er saa stort, at det hører til det bedste i vort Liv.

Det er saa sjældent, at der ogsaa maa ydre Grunde til for at gøre det

muligt. Og det tror jeg, der er. Da Guldagger kom hertil, var han ikke færdig til at blive selvstændig. Frederiksborg var ikke et Mellemlid til noget, han selv var moden til at skabe. Han skulde have en Voksetid. Der var en Masse Stof, som skulde have Tid til at omsættes og afklares.

Det Milieu, Guldagger kom fra, er enestaaende. Det er ikke et Ordspil, naar jeg betegner Hjerting som noget „hjerteligt“. Der kan paa den Egn over Mennesker være en Samlethed, en Stilhed, en Fordybelse, en Tilegnelse af den tilsyneladende karrige Natur, som spænder over det mildeste og det voldsomste, vi kan præstere i Danmark. Og svarende dertil er Menneskene, tilsyneladende ubevægelige, men med de store Bølgeslag i Sindet.

Men bag Hjerting laa Kina — og Havets Veje dertil. De store Perspektiver. Mærkelige Linjer og Farver og Stoffer, som føles sære imellem Fingrene. Stene, som maaske ejer en mystisk Magt. Det store, fjerne, ikke som et uvirkeligt Eventyr, men som noget, man havde Forbindelse med, som hørte med i ens Tilværelse. Hjerting havde Himlens store Bue over sig — men ogsaa Jordens Cirkel med Hjerting som Centrum.

Denne Baggrund er for mig Forklaringen paa, at Guldagger ikke blot blev en dygtig Mand i sit Fag, men at han organisk var knyttet til Faget, den Poesi, som giver Mulighed for en stadig Vækst. Der er Kilder, som altid vil springe, der er Associationer, som bliver rigere, som Aarene gaar.

Guldaggers Stue rummede altid baade Hjerting og „Kina“. Hvem kan sidde saa hyggeligt i et Hjørne som Guldagger? Saadan bo i en Stol — med en Bog i Rækkevidde. Hvem kan naa at være stille mellem Timernes dramatiske Højdepunkter? Men denne Hygge og Stilhed faar sin egen Farve ved Ægypteren, ved den kinesiske Vase, ved Skildpadden, det hører altsammen med for at det er Guldaggers Stue. Og Højdepunktet naas, naar han sætter sin østerlandske Ring paa Fingeren, da forstaar vi, at han er en skjult Eventyrprins, for han alene af alle Mænd kan bære en saadan Ring, den er Symbolet paa hans hemmelige Værdighed: Prins af Hjerting og Kina.

Det første virkelige Højskoleforedrag, Guldagger holdt, var om Tipperne. Det blev Poesi, fordi det var saa inderligt tilegnet. Det var Billedet af det, han ejede, da han kom. Spørgsmaalet dengang var, om det, han ubevidst ejede, kunde modnes til at blive en Vilje, som havde Bud til andre.

Hvis I tænker tilbage over, hvad Guldagger i de senere Aar har arbejdet med, vil I se, at det altid er Digtere, som har et Budskab at bringe. Nu vil jeg blot nævne Kaj Munk og den, Guldagger nu arbejder med: Vesås.

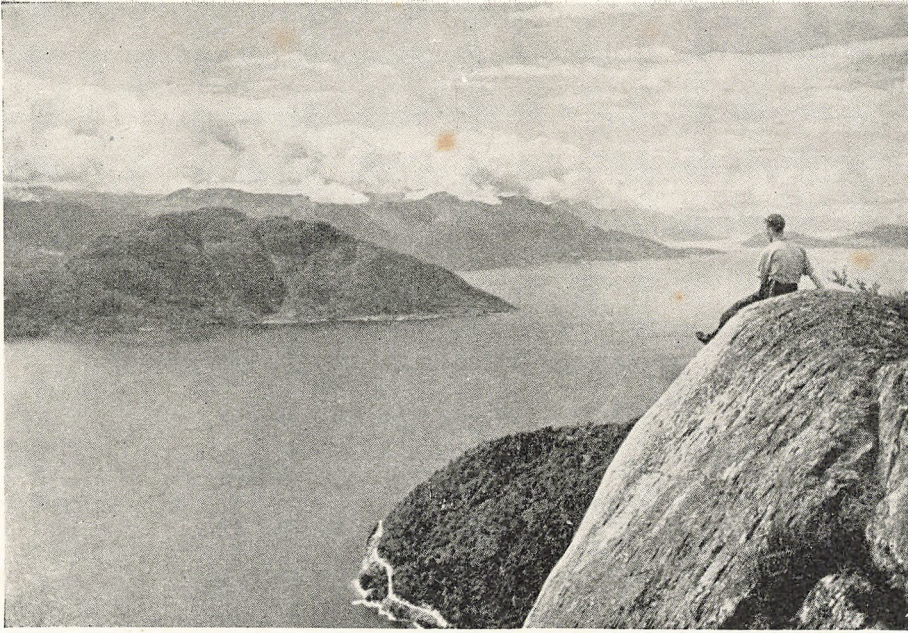
Guldagger har altid gjort mest ud af „En Idealist“, hvis Motto er „Hjertets Renhed er at ville eet“. Jeg ved ikke noget, som bedre kan karakterisere Guldaggers Forhold til Skolen end disse Ord — blot stik modsat Herodes. Han vilde eet: sin egen Magt. Men Guldagger har fra første Øjeblik til denne Dag bøjet sit eget ind under, hvad der tjente det ene: Skolen. Den Indstilling har gjort, at jeg altid i disse ti Aar har kunnet gaa til ham om stort og smaat, naar jeg trængte til at faa Klarhed selv ved at tale med en anden eller for at prøve min egen Mening eller blot for at faa en praktisk Hjælp. Vi kan lykønske baade Guldagger og Kungälv til, at du kommer dertil med denne Hjertets Renhed. Den er et Lykkemoment for dig selv, for det giver Lykke i Arbejdet og udelt Venskab i Samarbejdet, og det vil blive en afgørende Faktor for Kungälv. Da Guldagger kom, kunde han faa Held til ubevidst at bringe Bud om de store Værdier, han havde mødt. Grotiden her har ført ham frem til, at han kan være et bevidst Redskab for de store Budskaber til Mennesker.

Naar vi nu ser tilbage paa de ti Aar, sander vi Vesås' Budskab: at Livet er vanskeligt, fuldt af Kamp og Sorg og Synd og Fejlgreb, — men at der er Vej frem, fordi der altid er Lysbærere, som dulmer Smerter, vejleder de fejlende og giver andre Mod til at leve.

Guldagger har været en saadan Lysbærer for os og dermed for Skolen. Det takker vi ham af Hjertet for.

Margrethe Christiansen.

I NATURENS OG POESIENS KIRKE

VED den sidste store Mandjævning indenfor nordisk Aandsliv, som Professor Vilhelm Andersen lader sin Litteraturhistorie slutte med, lader han fra dansk Side H. C. Andersen træde frem med Eventyret om Klokken under Armen. Og for hver Gang, man læser Eventyret igennem, forstaar man det bedre og bedre, for hvor faar H. C. Andersen fortalt os meget om Menneskelivet paa de faa Sider, om Menneskets Vandring gennem Livet frem mod Klokkens Kalden. Men kun de faa holder ud, de fleste standser undervejs, og tilsidst staar Kongesønnen og den fattige Dreng i Naturens og Poesiens store Kirke, hvor den usynlige Klokke lader sine Toner lyde dybt og klart, mens salige Aander svæver om den til et jublende Halleluja.

Midt i vor urofyldte og ofte angstspændte Tid, hvor man daglig med Spænding lytter til Radioens Meldinger og læser Avisernes ildevarslende Nyheder, kan det være godt at lytte til den gamle Eventyrfortællers Ord om de Riger, der staar over eller bag Døgnets Uro. To er de, men de lader deres Tone klinge sammen i den store Harmoni, den, vi alle søger frem mod, og som vore største Digtere i et beandet og benaadet Øjeblik naar frem til at give Udtryk for.

Lettest tilgængeligt og mest umiddelbart aabent staar os vel Naturens Rige. Alle har vi store og dejlige Oplevelser i Naturen at tænke tilbage paa, mange, der kommer igen og igen. Hvert eneste Aar oplever vi Vaarbrudets Under fra den første spæde Erantis til Bøgeskoven staar i sit lysegrønne Flor og kupler sig over Anemonernes nu næsten afblomstrede Tæppe. Vi staar med det første plisserede Bøgeblad i Haanden og kan midt i vor Teknikkens Vidundertid ikke andet end gentage Brorsons Salmelinier:

„Gik alle Konger frem paa Rad
i deres Magt og Vælde,
de mægted' ej det mindste Blad
at sætte paa en Nælde.“

Og selv om vi i Dag sætter Videnskabsmænd i Stedet for Konger, ja, saa gælder Ordene dog trods alt. Vi ser Dyrenes travle Virke omkring os, oplever Trækfuglenes Ankomst fra deres lange Vintertogt og staar maaske en Dag ved en Viberede, hvor Ungerne lige er begyndt at kravle ud af Ægget, mens Forældreparret lader deres Vi-ib og deres Vingers Knitren lyde over vort Hoved; med Ungens Hjertebanken mod Haanden synes vi et Øjeblik at være Livstilblivelsens Under helt nær. Uforglemmeligt tegner Nordahl Grieg det for os i sin Sømandsroman „Skibet gaar videre“. Midt i denne Staal- og Maskinverden hænder paa en Langfart det i og for sig ubetydelige, at en Høne faar Kyllinger. Det rygtes, og rundt om Buret staar Sømandene, mange raa og hardhudede Fyre iblandt, og betragter Underet. „Et mysterium er skjedd: Det er som selve skibet har født. Frem av den hårde verden av jern, som er så fryktelig mot sine mennesker, som dreper så skamløst og grusomt, frem av dette nakne, nære er der grod noe levende, noe sart og hjælpeløst.“ Og en af dem tager en Kylling op i Haanden, uvilkaarligt presser han varsomt den lille, skælvende Klum mod sin Mund: „— en uendelig ømhet velder op i ham, en hvit lengsel svulmer gjennem hans hjerte.“ — Hvem har ikke følt denne Længsel i sig ved den i al Fald tilsyneladende Fuldkommenhed, som man kan møde i Naturen, og som gør ondt ved sin Uopnaaelighed.

Men der er jo ogsaa en anden Side, den raa Natur, Kampen for Tilværelsen med al dens Hensynsløshed og Brutalitet, for Slægtens Fortsættelse, hvor en Overorganisation faktisk udsletter Individet, der synes helt at være i Instinktets og Drifternes Vold. Her føler vi os ved den store Skillelinie, Overgangen fra Dyr til Menneske, Dyret handler instinktivt, Mennesket sætter Overvejselsen ind.

Med Sartre er Eksistentialismen med dens Dyrkelse af Handlingen

kommet stærkt frem i de senere Aar, og paa Baggrund af Evigheds-komitéernes Forhandlinger kan den ogsaa have sin Berettigelse, men det maa dog ikke glemmes, at et af Menneskets Adelsmærker er netop Forhandlingen, Evnen til at gennemtænke forskellige Muligheder, at søge at forstaa andre.

Og hermed er vi ovre i den anden Verden, Poesiens, der bringer Bud fra Menneske til Menneske og fra Slægt til Slægt om Kampen for at skabe en ny og bedre Verden eller om Vejen gennem dette Liv til „det forjættede Land“. Denne Poesi kan aabenbare sig i alle Kunstens Udtryksformer, gennem Musik, Billedkunst og Digtning, og er tilgængelig for alle, der vil lytte. Jeg stod i Sommer for første Gang i Nidarosdomen, dette et af Nordens største og prægtigste Bygningsværker, bygget gennem Aarhundrederne, brændt og delvis ødelagt, men atter genrejst, for nu vel endelig at blive fuldført efter Arkitekt Thiis' Planer. Stærkt lød her Tidernes Tale i det mægtige Rum under de himmelstræbende Hvælvinger og i de mange Tusinde Enkeltheder fra ca. 1100 til i Dag. Uvilkaarligt maatte jeg tænke paa Grundtvigskirken i dens store Enkelthed, bygget af een Mand, der var dybt grebet af og samlevet med det Menneske, der maaske af alle i beaandede Øjeblikke klarest saa Vejen og Maalet for Menneskenes Vandring. Den giver, naar man træder ind i den, det lykkelige Øjeblik, Nuet i „den signede Dag“, mens man i Nidarosdomen oplever Tidernes Sammenhæng i „Slægt skal følge Slægters Gang“.

Det beaandede Øjeblik og den stærke Følelse af Kontinuitet (Sammenhæng) er det, Kunsten Gang paa Gang skænker os — ogsaa i Digtningen. Lad os der igen tage Nordahl Grieg, der samler sit Budskab i Ordene, der slutter hans store Digt „Til Ungdommen“:

„Skaper vi menneskeverd,
skaper vi fred.“

I alle hans Værker mærker vi hans varme Hjerte slaa for alle, der lider Uret, og være med alle, der søger at bøde Uretten, at sætte noget godt ind i Verden, det der er Mands og ikke Mandfolks Gerning. Læs hans mægtige Drama „Nederlaget“, nej, oplev de Mennesker, han har skabt, og lyt til deres Ord af evig Gyldighed. Midt under Pariser-kommunen sidder en Aften Borger Varlin og nyder et Øjeblikks Fred: „For en vidunderlig natt. Ikke et skudd. Ikke en av våre lemlestet. Ingen kvinne gråter. Det er fred.“

Å om jeg kunne faa alle mennesker till å skjønne, hvad fred er. Det er ikke noet dere ejer, det er noe dere må erobre. Barnet som vagger

over Gulvet i sine første Skritt, træerne som grønnes ute i gaten, hustruen din som pusler i mørket ved siden av dig, alt må du bestandig *tilkjempe* dig. Det er alltid truet; hver dag må du gjøre det ukrenkelig ved Strid for mere menneskeverd. Har du hatt en død dag, da har du forrådt alt det du elsker. *Da er du krigen*. Freden må være det mest hvileløse i Verden

. . . Vi som vil fremskritt, kan *aldri* seire med våben. Det er vor tragedie, og det er vort lysende, fortvivlede håp.“

De tabte, men Kampen fortsættes gennem Slægterne, og Øverland kunde i 1940 føje sine Ord til:

„Folket kan overveldes,
men ikke kan frisinn feldes
og tanker bindes med bånd!
Bare den våpenløse
har evige kilder å øse,
seire kan bare ånd.

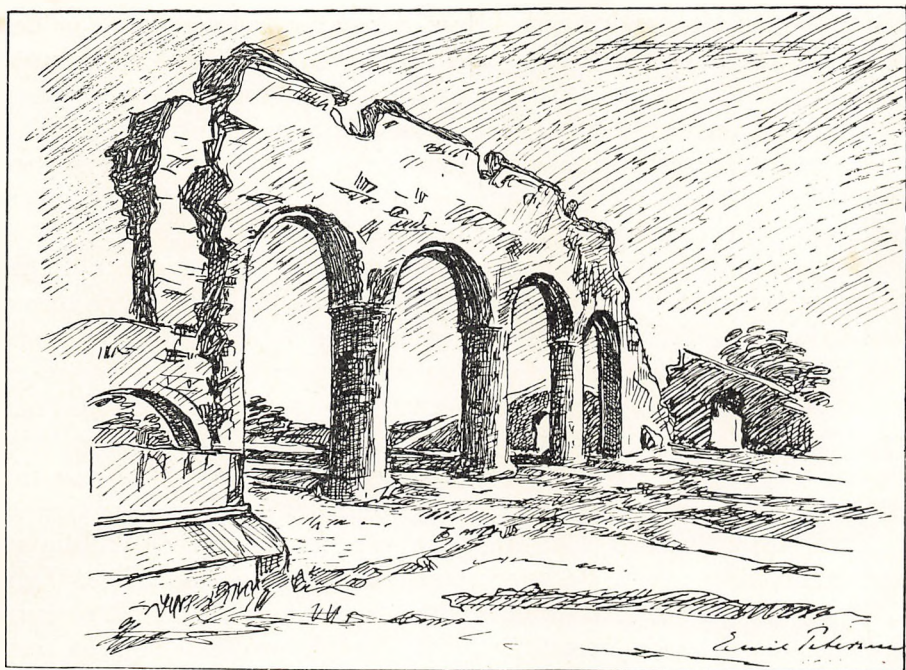
Fra denne Aandens Verden er det, Poesien bringer os Bud og søger at hjælpe os til at realisere lidt af det, vi i vore bedste Øjeblikke føler er Sandhed og Ret.

Ved Digtningens Hjælp føres vi ind i den Naturens og Poesiens Kirke, H. C. Andersen taler om, og lytter til den Harmoni, der kan klinge midt i vor modsætningsfyldte Verden, og vi henter gennem den rige Oplevelse Styrke til den Hverdag, hvor alt skal staa sin Prøve.

I Paul la Cours sidste Digtsamling „Levende Vande“ møder vi dette Gang paa Gang. Tag til Slut sidste Vers af hans Digt „Til de sejrende“, skrevet 1945:

„Han ved, at den Frie i Sejren
forpligter taalmodigt sig selv
til nye Erobringstogter
mod renere Menneskehælv.
Her spejder vi frem over Støvet
af Skammens og Tvesindets Tid.
Forude vinker en Skabelseskamp.
Velmødt i Hverdagens Strid.“

Guldagger.

IDEALISME OG FREMSKRIDT

ET gammelt smukt og elsket Ord er i disse Aar ved at skifte Farve, saa at man allerede nu kun vover at anvende det med største Forsigtighed og da med et undskyldende Smil parat. Det Ord og det Begreb, det dækker, som saaledes er i Færd med at blive degraderet, er Idealismen. Og Idealisterne lider den samme Skæbne. De var i gamle Dage betragtet som Slægternes Lysbærere og Genstand for Beundring og Kærlighed. De er nu enten Genstand for almindelig Foragt som en Slags virkelighedsfjerne Taaber eller frygtet som Folk, man saa smaat har mistænkt for at kunne falde for den første den bedste, der vil gøre Brug af deres Evne til Begejstring og Opofrelse.

Netop nu er det interessant at læse, hvad Jacob Knudsen skriver om disse Ting. Han giver en Forklaring af, hvad Ordene dækker, idet han siger følgende om det Begreb, han ganske vist ikke kalder Idealisme, men Idealitet.

Der er i ethvert Menneske en Længsel efter at opleve, efter at vide sig Ansigt til Ansigt med det fuldkomne. Denne Længsel kan slumre, men et Menneske er først Menneske, naar den er vakt til Live, for den er selve Menneskets Adelsmærke.

Men — paa den anden Side: Den, der sover, synder ikke; og det gør den heller ikke saa let, hos hvem denne Længsel ikke er vaagnet. For er den vaagnet, maa den finde et Spor, den helmer ikke, før det er fundet. Og da er der jo den Mulighed, at det Spor, den følger, virkelig er det, der fører til den sande Tilfredsstillelse; men der er sandelig ogsaa en Risiko for, at den kan lade sig lede paa Vildspor og føre til en Løgn, der ser saadan ud, at man tror, at man kan leve paa den.

Et saadant Vildspor er man da inde paa, om man kommer dertil, at man mener, at man ved jordiske Midler og her paa Jorden kan forme det fuldkomne, kan bygge sig en Verden uden Lyde.

Ja, det er klart siger man; det har man længe været klar over, at det er de Mennesker, der er kommet ind paa dette Vildspor, der har bragt Ordet Idealisme i Miskredit. Det gik altsammen, saa længe Verden virkelig saa ud til at blive bedre og bedre (det var engang før 1914) og tryggere og tryggere, og netop forbedredes saadan paa Grund af Idealisternes Stræben. Men da det begyndte at knage og endelig at ramle sammen, saa man, de havde taget fejl i deres Tiltro til vor Tids andet uartige Ord: Fremskridtet. Og saa fryder man sig da i Dag over de gamle Idealister og fremstiller dem uden Skaansel alle som én som Folk, der troede, de kunde naa at skabe Paradis paa Jorden, hvis de kunde faa Menneskene til at afholde sig fra Kødspiser eller stærke Drikke, hvis de kunde faa dem til at gaa uden Hat, eller hvis de kunde faa dem til at gaa ind for Socialisering.

Nu er det jo troligt, at den Tids Mennesker ikke fik Livet at se i sin Alvor, som vi har faaet, og det er svært at have gode Dage uden at blive dummere af det; men det er da ogsaa troligt, at der, selv i hine optimistiske Tider, har levet flere, der var klar over Livets Grundforhold, end man nu er tilbøjelig til at tro. Forresten skylder vi da ogsaa de gamle Idealister ikke saa lidt. Naaede de ikke Maalet, saa naaede de dog attraaværdige Resultater.

I Dag staar vi imidlertid og vigter os ikke saa lidt af vor Pessimisme, af vor Viden om, at det hele oftest gaar værre end ventet; vi er heldigvis vokset fra, at Stykket nødvendigvis skal have „happy end“! Men der er jo *Kristendommen*, siges der nu med stor Kraft. Den er *hele* Sandheden om Verdens Vej mod Fuldkommenheden — eller bare mod Redningen, mens de gamles „Sager“ og „Ismer“ kun var Brudstykker.

Men her er det, Jacob Knudsen for Alvor begynder at blive spændende. Ogsaa under denne Ark lægger han en Torpedo. For efter hans Mening er den kristne Idealisme saavel som den verdslige paa Forhaand dømt til at lide Nederlag. Det fuldkomne er nemlig — siger han — ikke noget, der skal skabes; det var før noget andet og er stadig, men kun et eneste

Sted, og det er uden for Verden, det er hos Gud. At mene, at det fuldkomne kan skabes paa Jorden, vil da altid vise sig at være en „skuffende Drøm“ og ikke andet.

Jacob Knudsen følte det saadan, at havde han Kontakten med dette overvældende fuldkomne, med Gud, havde han „Guds Solskin i Sjælen“, d. v. s. den gode Samvittighed, da kunde han med Lethed bære Livet i denne Verden, der er dømt til Ufuldkommenhed, ja, da kunde det oven i Købet betyde en daglig Glæde at omtumles af dette skiftende og uberegnelige, skønne og hæslige Liv — og saa dog hele Tiden vide, at naar han „levede evigt“, da var han alligevel i Ro og Hvile.

Spurgte man ham saa, om denne Hvile da ogsaa betød Stilstand i ens Forhold til Verden, betød, at man helt hørte op med at stræbe fremad, svarede han dog klart nej.

For, „at et Menneske lever, vil netop sige, at man er fremadventt, at der er Fremdrift i Viljen.“ Men den kristne Realist — han bruger dog ikke dette Udtryk, der nu er saa almindeligt — vil ikke gøre Fremskridt i blind Tro paa, at det næste Trin, han naar, vil have gjort ham lykkeligere. Han vil simpelthen som alle andre være nødt til at gaa fremad, hvis han vil leve, han kan ikke andet. Man trækker Vejret Dagen igennem og venter ikke, at man inden Aften bliver lykkeligere af den Grund, men havde man ikke trukket Vejret, var man ganske simpelt død.

Engländeren Chesterton taler ogsaa om disse Problemer. Allerede ved første Øjekast virker han mildere end Jacob Knudsen, det er han ogsaa; men en af Grundpillerne i hans Forfatterskab er dog alligevel et Digt, hvori han ganske nøgternt siger til den kristne, der gerne vil have lidt at vide om, hvad hans Tro kan gavne ham i denne Verden, at det eneste, han med nogenlunde Sikkerhed kan vente, er, at „Himlen skal sortne mer' og Søen gaa højere endnu.“ Det gør jo heller ikke saa meget,

*»thi den, som følger Kristi Bud,
er ingen Lykketræl,
men kæmper uden at vente Sejr
blot for at frelse sin Sjæl.«*

Dette er ligesaa velgørende som Jacob Knudsens Fastslaaen af, at „Guds Solskin i Sjælen“ er det altafgørende. Men Chesterton standser ikke ved dette.

Det, Gud skabte, er — siger Chesterton — ikke saa meget et skønt Digt, som det er et Skuespil; men ved Skabelsens Adskillelse maatte den videre Scenesættelse og Rollerne nødvendigvis blive overladt til skrøbelige Mennesker, og de har muligvis forkludret Stykket, saa Forfatteren og hans Mening ikke er til at faa Øje paa længere. Men Chesterton er

ikke et Øjeblik i Tvivl om, at det ligesaa godt kunde være gaaet anderledes.

Ligesom Jacob Knudsen ved han, at vi gennem vort Gudsforhold faar Frihed i vort Forhold til de jordiske Opgaver; men denne Frihed betyder for ham netop, at denne Verden kan vi hade for det, den er blevet til, samtidig med, at vi søger at forbedre den; vi er ikke bundet til den, saa den enten slaar os ned ved sin Ufuldkommenhed eller faar os til at falde til Ro ved sin Fortræffelighed. Vi er ikke nødvendigvis Optimister eller Pessimister, for vi hører ikke hjemme her, men et andet Sted, og det gør, at vi kan være Optimister og Pessimister paa een Gang og med Fanatisme.

Men hvad gavner denne Frihed os da? Er der noget, der kan røbe os lidt om, hvordan Forfatteren oprindeligt tænkte sig det Stykke spillet, som vi optræder i?

Det er en moderne fransk Tænkter, der svarer paa dette, idet han slaar fast, at vi Mennesker ganske vist savner Evnen til at overskue, om vor Stræben virkelig betyder Fremskridt; men vi har stadig en anden Evne — siger han, — Evnen til med vor Intelligens at vurdere, om vor Stræben er ond eller god, sand eller falsk.

I Forhold til hvad?

Ja, Jacob Knudsen bygger paa Samvittigheden, som den er rodfæstet hos den enkelte. Sandheden om ondt og godt i vort jordiske Liv er en personlig Sag.

Chesterton vil utvivlsomt hævde, at der gælder visse almene Love, evige og uafhængige af den enkeltes Rod eller Mangel paa Rod.

Disse Love har Gud — efter Chestertons Mening — sat en Vogter for og en Forkynder af, og det er Kirken.

Længslen efter denne Kirke, der er det faste, Guds Kirke i en rodløs Verden, er da maaske ogsaa den mest karakteristiske for vor Tids unge, saa begærer de iøvrigt ikke at faa Lov til at være med i Skabelsen af en fuldkommen Verden; de ønsker blot at være med til at redde Stumperne.

Emil Petersen.

ORD, DER KLARER

MENNESKET er ingen Abekat . . . men han er en mageløs, underfuld Skabning, i hvem guddommelige Kræfter kundgøre, udvikle og klare sig gennem Tusinde Slægter som et guddommeligt Eksperiment, der viser, hvordan Aand og Støv kan gennemtrænge hinanden og forklares i en fælles guddommelig Bevidsthed.

*

DEN levende Historie, der mindes de daadfulde og stiller os det forbigangne Storværk lyslevende for Øje, vækker og udvikler med Nødvendighed Tanken om det vidunderlige, det udødelige, det guddommelige i Menneskenaturen, ikke som en tom Indbildning, men som en sand Virkelighed, der beviser sig selv.

*

DEN tapre Landsoldat er i mine Øjne mere værd for os end alle de vældige Kæmper, som levede og døde i vore Fædres Dage, og som vi kun læse om og kan i det højeste kun fremtrylle Skyggen af.

*

ET af to vil jeg hellere: tale med levende Røvere end med døde Helgener, thi hine kan dog muelig besinde sig og omvende sig, men disse kan slet ingen Ting.

*

Grundtvig.

HVAD er et levende Menneske? Ud fra den Paastand, at Grundtvig har lært sit Maal at kende hos sin Herre og Mester, synes det rimeligt at definere hans Opfattelse af, hvad der skal forstaaes ved et sandt, levende Menneske ved følgende Ord: „Ved et *levende* Menneske

skal forstaas et saadant, der er saa levende optaget af, hvorledes han kan hjælpe og tjene sine Medmennesker, hvor han saa end møder disse paa sin Livsvej, saa han i Grunden mere eller mindre glemmer sit eget, ja, selv sine egne Bekymringer og Sorger.“

Holger Schrøder.

*

GRUNDTVIG søgte gennem sin Oplysnings-Virksomhed at gøre Menneskene sig selv bevidst som Mennesker og som Folk, der lever i en jordisk virkelig Verden. Men det er et Hovedpunkt for Grundtvig, at Tanken om Livet, saavel det evige som det timelige, skal bedømmes i Forhold til Hverdagen. Det er i denne, at Idéerne skal staa deres Prøve, om de er Spekulation eller Virkelighed.

Johs. Engberg.

*

UTAN antagande av *saltus* (spring) eller *hiatus* (Gab, Kløft) i naturens utveckling, kommer man ej fort med dess förklaring. Så t. ex. vid det anorganiskas övergång till organism och dennas till intelligens. Intet falskare finns än att neka saltus (springene); men vilka ej kunna finnas utan en gudomlig inverkan . . . Det finnes varken i naturens eller människans historia en oavbruten kontinuitet; den motsatta synpunkten är vid deras betraktande like väsentlig — saltus.

Geijer.

*

LIVET, nyss tomt som en säck eller trögt som en full säck, vaknar på nytt, får mandom och spänstighet, och krafter, oanade — ack, fanns det hos de vanliga människorna sådan krafter! — samlas och sätts in på övermänskliga mål.

Söderblom (om Geniernes Betydning).

*

GENOM den stigande bildningen och den ökade samfärdseln blir människorna allt mer beroende av varandra „med en nödvändighet av en i sanning förskräckande karaktär.“ I de moderna civilisationerna trängs inbördes fientliga, oförstående människor, som förlorat alla gemensamt gällande normer brutalt samman — deras samlevnad kan bli allas krig mot alla. „Fram går denna lag, som förer människorna allt närmare varandra; fram går den oupphörligt, i tvedräkt, om ej i endräkt, i hat om ei i kärlek, i ondo om ei i godo, källa till elände eller sällhet,

civilisationens välsignelse eller förbannelse -- allt efter som var och en till densamma förhåller sig.

Men genomträngde i ett och samma ögonblick en rätt livlig känsla av denna sublimes, allt mänskligt förbindande nödvändighet i hela sitt djupa det mänskliga väsendet — människorna vände sig om och igenkände varandra som bröder.

*

„Historien är till sin innersta princip religiös, och blott för den religiöse finnes en historia.“

Geijer.

*

AF to onde Ting skal man vælge den mindste. Frihed uden Orden har, i det mindste siden jeg først saa England, altid været mig et mindre Onde end Orden uden Frihed.

Grundtvig.

*

Platon opvokset i Platons Stat vilde højst være blevet en middelmaadig Specialarbejder. For at lave en Platon ud af Manden krævedes et Athen.

Grethe Hartmann.

*

DET er ikke mærkeligt, at Digtningen har haft svært ved at skildre Frihedskampen. Hvad skal man stille op, naar Livet overgaar Digtningen, og den islandske Saga ryster Bogstøvet af sig og gaar levende omkring blandt os?

*

Der er kun een Død, der er tragisk: den unge døde, der ikke fik levet, Knoppen, der skæres af, før Blomsten har udfoldet sig.

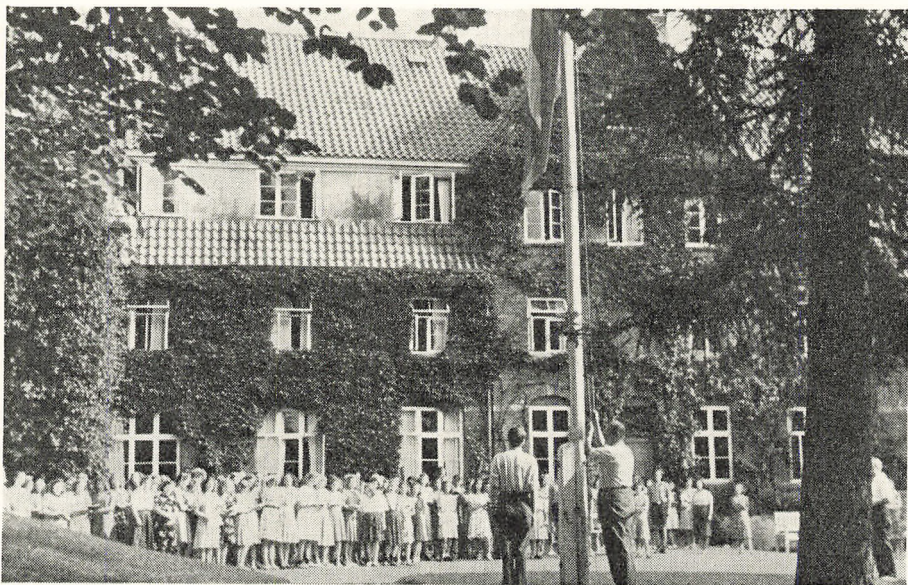
Peters Død var en Død med Mening. Hvad gør det, at man ikke faar Sejren, naar man har oplevet Kampen? Det er ikke Maalet, men Vejen mod Maalet, der er Livet værd.

Erling Nielsen om Peter de Hemmer Gudme.

*

NAAR himlen vil skænke en mand sand storhed, indøver den først hans sind i lidelse, og hærder hans ben og muskler i slid. Himlen prøver hans legeme gennem hunger og lader ham smage den dybeste fattigdom. Alt, hvad han lægger sin haand paa, mislykkes. Igennem alt dette stimuleres en mands sind. Hans karakter hærdes, og skjulte brist rettes. Igennem alt dette lærer vi, at sorg og ulykker bringer liv, mens et nemt og behageligt liv fører til død.

Mencius ved Vald. B. Mølgaard.

TO FOLKEHØJSKOLER GÆSTER HINANDEN

TO Folkehøjskoler — Grundtvigs Højskole Frederiksborg ved Hillerød i Danmark og Nationaltemplarordenens Folkehøjskole Wendelsberg ved Göteborg — har i Februar gæstet hinanden paa en Maade, som kan betragtes som noget nyt. Der har nemlig været Tale om Skolerne i deres Helhed.

Optakten blev givet paa det store nordiske Folkehøjskolemøde i Askov. Jeg spurgte, om der ikke blandt de nordiske Folkehøjskoler fandtes en Skole paa omtrent samme Størrelse som Wendelsberg, altsaa med omkring 100 Elever, som var villig til f. Eks. en Uge helt eller delvis at udveksle Eleverne, idet Lærerne blev hjemme og underviste om vedkommende Lands specielle Forhold. C. P. O. Christiansen var villig til at gøre Forsøget. Det bestemtes, at Elevudvekslingen skulde vare i 14 Dage og paa den Maade, at Elevholdene paa begge Skoler i begge Uger bestod af halvt svenske og halvt danske.

Søndag 2. Februar rejste Halvdelen af Wendelsbergeleverne, mandlige og kvindelige, til Frederiksborg, og samme Dag rejste et Halvhundredede Frederiksborgelever til Wendelsberg. Paa Wendelsberg var Udvælgelsen af dem, der skulde rejse, foregaaet paa den Maade, at der

toges nogle fra hvert Elevværelse, og da Danskerne kom, kunde de blot rykke ind og lægge sig i de bortrejstes Senge, sætte sig ved deres Bord i Spisesalen og paa deres Bænk i Foredragssalen og i Klasseværelserne.

Svenskerne havde megen Morskab af de danske Dyner, og Danskerne krøb med en vis Undren ned under de efter deres Mening kolde og ugæstfri svenske Tæpper. Ved Bordet gjordes andre Iagttagelser. Selv om den paa Folkehøjskolerne i Almindelighed temmelig spartanske Kost var en Smule bedre end ellers, stødte man begge Steder paa Retter, som virkede lidt mærkelige.

Paa samme Maade var det naturligvis i Foredragssalen. De danske Elever syntes nok, at de svenske Lærere virkede højtidelige og maaske nu og da ligefrem tørre med deres Stræben efter Saglighed og Objektivitet. Lidt efter lidt fandt de imidlertid, at ogsaa det saglige har sin dramatiske Spænding, og at det objektive kan faa personlig Adresse gennem Talerens Indlevelse og Varme. De svenske Elever blev paa Frederiksborg forbavsede — og vel ogsaa fængslede — ved, at Undervisningen i stor Udstrækning havde Karakter af personlig Forkyndelse. En anden Iagttagelse, som vakte Opmærksomhed, paa en vis Maade ogsaa en vis Opposition, var den stærke Fremhævelse af Danmark, noget, som vi i Sverige ikke har noget, der svarer til. I den personlige Omgang mellem Lærere og Elever slog det de svenske Elever, at denne var mere umiddelbar og kammeratlig end i Sverige. Lærere og Elever sagde du til hinanden. Man havde mødt det danske Humør. I hvert Fald blandt Lærerne. Hvad Eleverne angaar, viste det sig, at de danske Elever ikke viste mere Humør end de svenske. Snarere tværtimod.

Den næste Søndag, den 9. Februar, foregik en ny Udveksling. De hundrede, som havde været sammen i Danmark, rejste til Sverige. Og omvendt. Flokkene mødtes i Skälderviken. Om det første Møde havde været forholdsvis stilfærdigt, var der nu en anden Fest over det. Begge Flokkene, som nu rejste sammen, var paa en mærkelig Maade smeltet sammen til Enheder.

I den følgende Uge gentoges samme Program som tidligere, men for nye Tilhørere?

Hvad blev der saa budt paa?

Fra begge Sider søgte man ved Siden af det personlige Samvær med alt, hvad deraf kunde komme, at give Gæsterne fra det andet nordiske Land saa meget som muligt af Fædrelandets Skæbne og Særpræg, saadan som dette har sin Rod i Historien og blomstrer i Nutidens Liv. Det ligger i Sagens Natur, at man i Danmark stærkere end i Sverige betonede det historiske for derved at faa Forklaringen paa den Skæbne,

som i Aarens Løb er overgaaet Danmarks Folk. I Sverige betonedede man i højere Grad de nuværende Forhold med deres rige Muligheder i forskellig Henseende. At den danske Fremstilling derved blev mere dramatisk æggende, den svenske mere berettende og konstaterende, ligger i Sagens Natur.

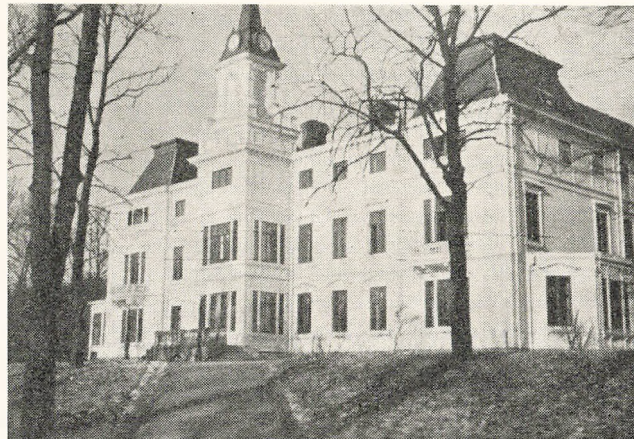
Ved Siden af Undervisningen fandt et rigt og afvekslende Samkvem Sted med Sang, Musik, Optræden i Skuespil, lyriske Stemningsstunder m. m. Man kunde i dette konstatere den lille Forskel, at det i Danmark fortrinsvis var Lærerne, i Sverige de unge selv, som stod for Arrangementet. Eleverne paa Wendelsberg, som jo er en saakaldt „rörelses-skola“, har i ret stor Udstrækning faaet Træning i noget saadant i Foreninger, Studiekredse og Klubber. Men der findes ogsaa en anden Forklaring.

Man nøjedes imidlertid ikke med det, som kunde foregaa „under Ungdommens Tag.“ Man vilde begge Steder vise noget af, hvad Landet kunde byde paa indenfor forskellige Livs- og Kulturomraader. I Danmark besøgte man det pragtfulde Frederiksborg Slot, man fik et moderne dansk Landbrug at se samt gjorde en Studierejse til København, hvor Dagens store Oplevelser sluttedes med en Forestilling i Det kongelige Theater. Det er vel overflødigt at tilføje, at alt paa Forhaand var forberedt hjemme paa Skolen. I Sverige kunde de unge Danske ikke faa Hovedstaden at se. Men ogsaa Göteborg har jo et og andet at byde paa. Man besaa under sagkyndigt Førerskab „Svenska kullagerfabriken“, Universitetet, Koncerthuset og Kunstmuseet, hvor Prof. Romdahl gav et straalende Overblik over Museets Samlinger. Studierejserne sluttede i den ene Uge paa „Stadsteatern“ og i den anden paa „Lyriska Teatern“.

Nu — Resultatet? Fra saavel dansk som svensk Side fremhæves, at denne Elevudveksling har overtruffet alle Forventninger. Og dette kommer fra saavel Lærere som Elever. Den største Værdi ligger ikke i den Undervisning, som gives i de to Uger, selv om den heller ikke maa undervurderes; men i den Opøvelse i Sprogforstaaelse og frem for alt i den umiddelbare personlige Kontakt, som de unge fik med hinanden og med Kulturen i det Land, som de fleste besøgte for første Gang. Og det vigtigste turde være, at det, som skete her, blot var — en Begyndelse. Allerede i Ugen efter Udvekslingen var Posten til de to Skoler meget stor. Man kan regne med en stadig livligere Korrespondance. Og saa kommer Besøgene. Der findes nok ikke en eneste af disse unge, som ikke har planlagt eller maaske oven i Købet aftalt Besøg; en Uge i Danmark, en Uge i Sverige! Og saaledes straalere det nordiske Samarbejde, som indledtes paa den Maade, ud mod Fremtiden. Det drejer sig her ikke om en og anden flygtig Kontakt. Det gælder

»Mest betog os den svenske Natur.«

»Wendelsborg et Ungdommens Slot.«

Nordens smukkeste Elevrum.

Elevudvekslingens Ophavsmand.

Hundreder af Kontakter, som senere stadig vider sig ud som Ringe i Vandet. Det er min bestemte Opfattelse, at et nordisk Frændemøde af denne Art er af allerstørste Værdi. Det gaar ikke blot i Bredden, men i Dybden.

Denne Gang gjaldt det Wendelsberg og Frederiksborg, d. v. s. Sverige og Danmark. En anden Gang kan det gælde Norge eller Finland. Og der findes i samtlige nordiske Lande mange Folkehøjskoler med tilsammen Tusinder af Elever, som uden større Vanskelighed paa samme Maade kan mødes og finde hinanden.

Justus Elgeskog.

HVAD DE DANSKE LÆRTE

DEn dansk-svenske Elevudveksling mellem Frederiksborg og Wendelsberg var fra dansk Side imødeset med de allerstørste Forventninger, for Lærernes Vedkommende som et anstrengende, men i højeste Grad interessant Eksperiment, for Elevernes Vedkommende som en af de største Oplevelser under Højskoleopholdet. Mange af dem har aldrig været udenfor Danmarks Grænser før. Og det kan allerede nu fastslaaes, at Eksperimentet er lykkedes til saavel Læreres som Elevers fulde Tilfredshed.

Der kan næppe tænkes noget mere interessant og udbytterigt for en ung, dansk Højskolelærer end at faa Lejlighed til i 14 Dage at iagttage, hvordan en saadan blandet Elevskare reagerer overfor den sammenfattende Undervisning om Sverige, om svensk Kultur, Historie og Natur, som Wendelbergs fremragende Lærerkollegium har givet os i de sidste 2 Uger. Rektor *Elgeskog* har naturligvis trukket Hovedlæsset med sine Foredrag om Viktor Rydberg og August Strindberg, om Lederpsykologi m. m. Utrætteligt har denne Kulturpersonlighed givet af sin Viden og sin Erfaring. Hans udmærkede Kendskab til dansk Højskole og Danmark i det hele taget har gjort det lettere for ham at indstille sig paa de danske Elevers Bølgelængde uden derfor at opgive sin Karakter af svensk, og han er blevet opfattet og forstaaet næsten fuldstændigt. Magister *Hallins* Foredrag om svensk Natur og svensk Erhvervsliv har givet os en hel Række værdifulde faktiske Oplysninger, som er nødvendige, for at man i det hele taget kan forstaa svenske Forhold. Det samme gælder Magister *Lannermarks* Foredrag om vigtige Perioder i svensk Historie. Svensk Indsats i Teknik og Naturvidenskab er blevet belyst af Ingeniør *Hamilton* i 3 interessante Foredrag, og desuden er to store interessante Personligheder — Fredrika Bremer og Per Henrik Ling — blevet behandlet af Fru *Nini Elgeskog* og Gymnastikdirektør *Smedjer*.

Om næsten al denne Undervisning gælder det, at den tydeligt adskiller sig fra det, der i Almindelighed foregaar paa en dansk Folkehøjskole. Den er mere faktisk og objektiv, lægger større Vægt paa de reelle Forhold og Kundskaber, mindre paa Lærernes personlige Opfattelse, hans subjektive Bedømmelse, hans Forkyndelse paa Grundlag af de fremstillede Kendsgerninger. Endvidere har den sjældent nogen særlig national Tone. At vække til Bevidsthed om det folkelige Fællesskab og til aktiv Deltagelse i og Medansvar for Folkets Fremtid synes ikke at være en paatrængende Hovedsag for den svenske Folkehøjskole. Er det forkert at sige, at — i hvert Fald Wendelsberg — ligger paa en individualistisk-

internationalistisk Linie? Det er Elevernes personlige Udvikling og Uddannelse, det drejer sig om, og dernæst almen Humanisme uden særlig Understregning af det svenske, folkelige Fællesskab som nødvendigt Vækstvilkaar og nærmeste Ansvar. Dansk Folkehøjskole arbejder ogsaa for et altomfattende menneskeligt Broderskab, men aldrig udenom det nationale Fællesskab, som forskellige historiske Oplevelser baade i den sidste Tid og tidligere har gjort levende og virkeligt for os.

Iøvrigt har Forskellighederne vist sig paa en Masse Omraader, lige fra Bygningernes Udseende og Indretning, Sangbogens Tykkelse, Morgenandagts Karakter, Omgangstonen mellem Lærere og Elever, til Mad og Maaltider og Ordensreglementet iøvrigt. Der er ingen Tvivl om, at vore danske Elever ved denne Kontakt med meget, som var nyt og anderledes, er kommet til at forstaa og værdsætte deres eget Højskoleophold paa en helt anden Maade. Ved mange, mange Ting, som før var noget naturligt og selvfølgeligt, er der nu sat et Spørgsmaalstegn, og selvom det ikke medfører nogen Forandring af de daglige Højskolevaner paa Frederiksborg — saa lidt som paa Wendelsberg — saa fører det maaske alligevel til et friskere Syn paa Tingene, til selvstændig Overvejelse af dem, til højere Værdsættelse eller skarpere Kritik, og det er kun en Fordel.

Rektor Elgeskog maa prises for sit Initiativ og sin Udholdenhed med at gennemføre det trods alle Vanskeligheder. At komme til Udlandet er altid en inspirerende og lærerig Oplevelse. Blot det at færdes i og se svensk Natur er for alle danske en stor Oplevelse og Kontakten med svensk Mentalitet og svensk Tankegang ikke mindre. Naturligvis er det et Uromoment midt i det ellers temmelig ensformige Højskoleophold. Naturligvis kan det blive en Distraktion, aflede Opmærksomheden fra det vigtigste, men det kan ogsaa vække en for hele Højskoleopholdet nyttig og fordelagtig Uro. Mon det ikke kan blive et Incitament? Muligvis kunde man anvende Søren Kierkegaards Udtryk fra en helt anden Sammenhæng om »Uro i Retning af Inderlighed«? At møde det fremmede, som i dette Tilfælde dog er nært beslægtet, fører sikkert til højere Værdsættelse af det hjemlige, dybere Tilegnelse af det og større Lyst og Iver efter at genoptage det daglige Arbejde.

Det gælder — haaber jeg — baade Svenskere og Danskere.

Vilhelm Nielsen.

HVAD SVENSKERNE UNDREDES OVER

(Några dagboksblad).

Söndag 2 febr. Så är vi då framme och installerade.

Något så respektingivande som rektor och rektorska finns inte här. Förstanderen heter rätt och slätt CPO, hans viv heter Pip, och det är tydligen hon som sköter de praktiska deltagarna här. CPO har gett oss ett sådant där hjärtevarmt välkommen, och Pip har strukit under med dubbla röda streck.

Och så sjöng vi, och så lockade allt sängen en smula. Många av oss betraktade och behandlade de underliga dynor, som här användas i st. f. täcken, med stor respekt och misstro. Dynorna blev emellertid populära, trots att CPO uttryckligen förbjudit oss att föra kuddkrig med dem.

Tisdag 4 febr. Äntligen andrum! Danskarna jagar halvt livet ur oss! Under

föredrag, lektioner, enskilda pratstunder, måltider och samkväm bara vråker de i oss och det är faktiskt svårt att hinna svälja allt. Pip har fört oss ut på Johannes V. Jensens »Den lange Reise« och låtit oss ana litet av skaldens vörndnad inför människoslåktets utveckling.

Och CPO har chokerat oss. Mångfaldigt. Redan kraften i hans framställning, som gör varje föreläsning — oavsett ämnet tycks det — til förkunnelse hade varit nog att få den lugnaste att smått stegra sig. Hans grundtvigianskt religiösa och nationella patos är nog att väcka ur aldrig så djup slummer. Och så de historiska svepen, som kommer en att kippa efter andan. I dag gav han oss på en enda timme Tysklands historia under 1000 år.

Torsdag 6 febr. Danskarna är lustiga. De är så intresserade av sin egen historia och sine »konger«. CPO tycks älska Christian IV, den praktälskande, njutningslystne renässansfursten, som trots sina utsvävningar var en så duktig arbetare. Och samme konungs dotter i ett andra, borgerligt äktenskap, Leonora Christina, står inte långt ifrån rangen av nationalhelgon. Vi har i kväll i ett skådespel fått följa hennes tragiska öde, från värdinna i riksmarskalkens palats till det dystra fångelsetornet, där hon satt i gott tjuugo år.

Detta med Christians stora popularitet är märkligt. Visserligen var det han som stod »ved højen mast« och fram til Gustav II Adolfs fremträdande på den europeiska skådeplatsen var krigarkonungen nummer ett i Norden. Men ändå — inte dyrker väl vi svenskar Karl XII på det sättet? Som dansk skulle jag hellre föredra att som husgud tillbedja Frederik VI, han som gav den danska bonden fri.

Och så har vi kommit in i en allvarlig debatt. Danskarna har stark nationalkänsla, och hos CPO tar den sig synnerligen vältaliga uttryck. I dag hade vi »Kaminstuepassiar« — okonventionell frågetimme — och då kom svenskarna med frågor, de flesta rörande nationalismen. Vi blev påmindas om ockupationen, om danskarnas skamkänsla inför den 9 april, om Sönder-Jylland och om den snart tusenåriga kampen med Tyskland. Vi kunde nog fatta förutsättningarna, men alligevel — kan verkligen nationalismen föra fram till en fönuftig världsordning?

Efter passiarens följde väldiga debatter i smågrupper, och de svenskar, som yttrat sig, fann sig omringade av ivriga danskar, skarpladdade med argument för sin sak. . . .

Lördag 8 febr. Sista dagen av första heatet. Guldagger har berättat om Danmarks plats i världsekonomin, och han har gett oss ett pietetsfullt men nog så ärligt porträtt av Kaj Munk. Denne Guldagger är märklig — i sin utbildning naturvetare är han mycket väl hemmastadd i litteraturen. Och hans intresseriktning är humanistisk. Vilken bred bas! Emil är också en anmärkningsvärd man: skådespelare, uppläsare, konsthistoriker och målare. En intressant man . . .

Diskussionen rör sig fortfarande kring nationalismen. Någon ställde spörsmålet om man verkligen kan förena kristendom och nationalism. Och så tilltog debatten i intensitet . . .

Det har varit en givande dag. Danskarna var nyfikna på nykterhetsrörelsen och dess problem. Det är inte så underligt, om medborgare i ett land med en genomsnittlig årskonsumtion alkohol per individ av 0,91. har svårt att omedelbart sätta sig in i alkoholfrågan. Vi förklarade så gott vi kunde för dem och bra var det att vi hade med oss Blå Boken. Hade vi inte haft dess statistik att vise på, hade danskarna aldrig trott oss.

Söndag 9 febr. (i Hälsingborg). Nu sitter hela skaran på tåget på väg till Wendelsberg: Femtio danska gäster och lika många svenskar, som hastigt bytt roll

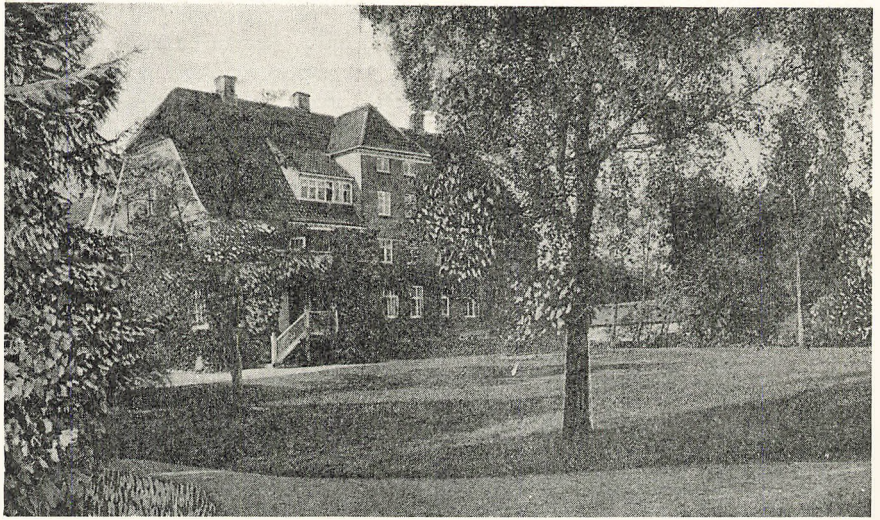
från gäster till värdar. En härlig skara. De sjöng och skrattade och rådbråkade skandinaviska och for norrut med de vildaste förväntningar på vad nästa vecka skulle ge. Svensk miljö, svenska seder och svensk undervisning kommer att markant ställas mot det de upplevt i Danmark. Och om någon timma kommer de hundra skandinaverna från Wendelsberg, på väg till Danmark, till ett land där cigaretterna smakar förfärligt och där kaffet trotsar all beskrivning, men där en hel skola står beredd att ge och åter ge, ge i äldsamt överflöd, av all den värme och av all den yndighet, som dansk folkhögskola synes var så rik på.

Gunnar Elgeskog.

»FOLKET I BILD« HJÆLPER OS DANSKE

Kostnader för resa och »lommepenge«, sammanlagt minst 25 kr. pr. person, var från början ett knepigt problem. Av känd anledning beviljades ingen dansk valuta för sådant ändamål. Det gällde inga småbelopp, icke mindre än 2,500 kr. I detta dilemma kom veckotidsskriften *Folket i Bild* oss til hjälp. Som bekant är det inte första gången *Folket i Bild* understödjer folkligt kulturella ändamål. I en lång följd av år har tidsskriften gett betydande belopp til husmoderssestrar och folkhögskolastipendier. Av de senare har Wendelsberg varje år fått 1.000 Kr. eller mer. Instundande sommar kommer tidsskriften att inbjuda ett 50-tal svenska för- eningsledare till en förnämlig semesterfärd i Norge. Genom att säkerställa den danska folkhögskoleungdomens resa til Wendelsberg har den möjliggjort den nya form av nordiskt samarbete, vars först stora händelse är elevutbytet mellan Frederiksberg och Wendelsberg.

TAK FOR STORE GAVER

TRE STORE JUBILÆUMSGAVER har Skolen faaet i Anledning af dens Jubilæumsfest, og da det ikke er muligt at skrive til Jer alle, der har været med heri, maa jeg med disse Linjer give Udtryk for Lærerkredsens Tak og en Tak paa de mange, mange Elevers Vegne, der i kommende Aar faar Glæde af Jeres Gave.

Gaven, vi selv havde bedt om, var en *Boggave* til Biblioteket. Vi har saadan trængt til et fyldigt Udvalg af nyere Litteratur, om Krigen, om Besættelsen, Befrielsen og om Fredens Problemer. Ikke mindst om alt det nye, der bryder frem i Krigens Spor, i U. S. S. R., i Europa og U. S. A., her i Norden og især i Sydslesvig. Men Bøger er dyre, og vi maatte alt for ofte nøjes med at laane dem fra Centralbiblioteket i Helsingør og fra Statsbiblioteket i Aarhus. Det maa vi ogsaa i Fremtiden, og vi har altid her mødt den mest grænseløse Hjælpsomhed. Men det at have disse spændende Bøger staaende — især dem paa de to aktuelle Hylde mellem Vinduerne paa Biblioteket, har nu sin meget store Værdi, fordi mange ved at se og blade i Bøgerne deroppe faar Lyst til at gaa i Lag med dem.

Der indkom ialt paa Giroblanketter og i Kontanter 1101,82 Kr., og med Elevforeningens store Gave paa 500 Kr. til samme Formaal, har vi saaledes haft 1601,82 Kr. til Raadighed til Bogkøb. Den 1. Oktober havde vi endnu 475 Kr. tilbage, men nogle af disse er allerede brugt til de sydslesvigske Graabøger og til de norske og svenske Hvidbøger, som især det lille nordiske Hold skal studere.

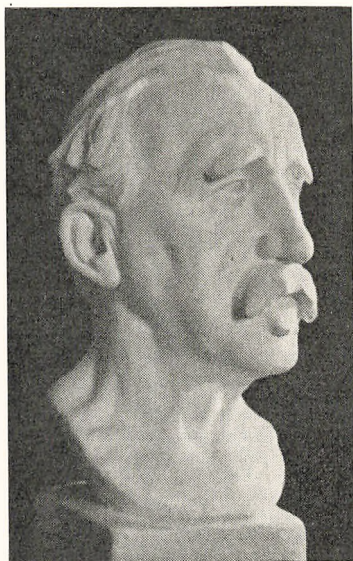
Den anden store Jubilæumsgave kom først noget senere, og jeg synes, at I skal læse selve Brevet, hvorved den blev overrakt Skolen. Et Brev fra Hans og Anna paa Fjordvang:

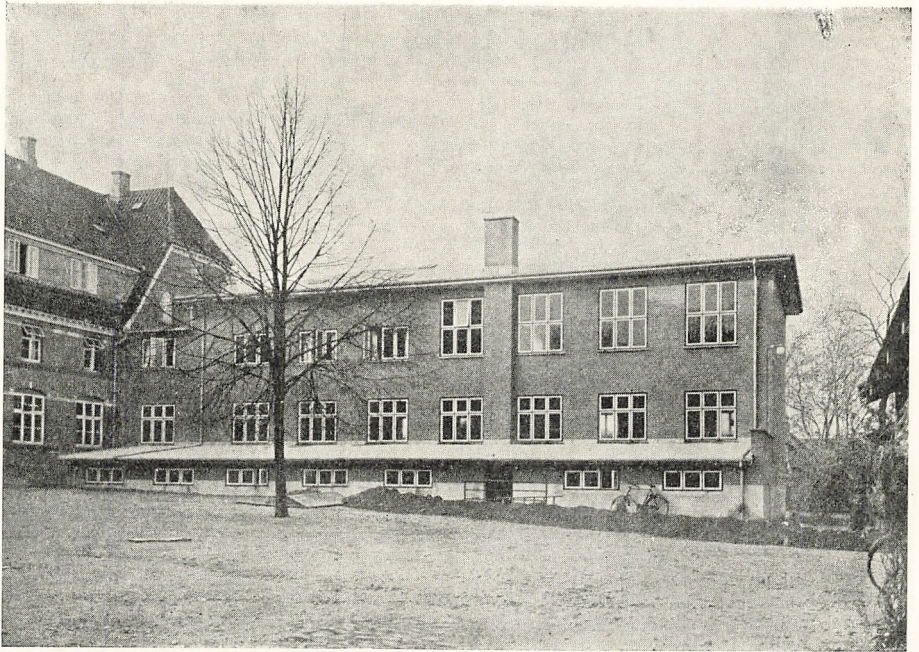
»Her kommer vi en Flok gamle Frederiksborgdrenge med en lille forsinket Jubilæumshilsen til jer. Vi kommer lidt sent, men I kan jo saa tage Hilsnen som en Julegave, dersom I hellere vil det.

Det, vi bringer, er en lille Tak for mange gode Dage paa Frederiksborg og i Særdeleshed for gode Timer og Arbejdsforhold i Gymnastiksalen, og vi bringer den i Form af et kontant Beløb paa 685,00 Kr., som vi vil bede jer anvende til Køb af et nyt Tæppe til Scenen. Maaske slaar Pengene slet ikke til, men sæt saa Pengene i et Fond, der kan bygges videre paa. Tæppet skal selvfølgelig købes efter jeres Smag. Maaske kommer der flere Bidrag ind endnu, dem sender jeg saa Besked om senere, jeg syntes blot, I skulde have Gaven før Jul.

Den tredje Gave var to store Fotografier af „Marielyst Højskole“ ved København og af „Grundtvigs Højskole“ ved Lyngby. Billeder, som Ælveforeningens Formand, Ernst Borup, overrakte Skolen. Vi er især taknemlige for Marielystbilledet, som det har været meget svært for ham at skaffe til Veje, og som sammen med den gamle Talerstol nu vil være os et stadigt Minde om den ene af de to Skoler, vi fortsætter her.

Og endelig maa jeg takke for de Penge, I før i Tiden har givet til Skolens Udsmykning. For dem har vi ikke blot ladet indramme en Del sønderjydske Afstemningsplakater fra 1920, men ogsaa købt en Buste af H. P. Hanssen, en Afstøbning af Billedhugger Hammerichs meget karakterfulde Buste af ham fra „Folkehjem“ i Aabenraa. C. P. O. C.

BREVE FRA HJEMMEFRONTEN

BESTYRELSENS VANSKELIGHEDER OG ANSVAR

NAAR man sidder og læser Brevene fra Hjemmefronten fra sidste Aarskrift, kan man samtykke i meget af det, der er skrevet, men andet maa man tage Afstand fra. Det er jo saa lige til, at det er saadan, for selvom det er denne samme Sag, man arbejder for, er Forholdene, hvorunder man arbejder, uhyre forskellige.

Det er forfærdelig svært at være i Bestyrelsen for en Forening, særlig Ungdomsforeningen tror jeg, svært at faa alle med, det være sig gammel eller ung, ingen af dem kan undværes, naar fuldt Udbytte skal komme ud deraf, og svært at faa netop det frem, som man synes skal frem, og det baade i den ene og anden Retning. Man skulde synes, at hvor der var mange gamle Højskoleelever, var det nemt, men tværtimod, de er meget mere kritiske, og mere end godt er, synes jeg; derimod de helt unge, som ikke har hørt eller været saa meget ude omkring, de er lettere at faa i Tale. En Ting kniber det meget med, og det er at faa de ældre i Sognet til at komme til vore Foredrag, det vilde støtte os meget, hvis de vilde slutte op om Foreningen. Hvor er Fejlen, og hvad skal vi gøre? Det er meget svært, og naar man staar uden Præst eller Lærer, som vil gaa med i Arbejdet, er det næsten umuligt. Vi har Foredrag for Ældre som for Unge, om Kaj Munk. Per Gynt, Sydslesvig, kristelige og nationale Foredrag. Oplæsning af »Silkeborg« og »Det er aldrig nok« o. s. v. Vi har »hjemlig Aften«,

Dilettantkomedie, Sangaften. saa det er et alsidigt Program; det eneste, der mangler, er nogle rent praktiske Oplysnings-Foredrag om kommunal Politik m. m. Der er mange unge, der staar uforstaaende over for Politik, det var kun til Gavn, hvis vi fik lidt ind i vore Foreninger, det behøver aldeles ikke at gaa ud over det egentlige. Saa er der Ballerne, ja, der er noget, som er galt, men det er nu ikke lige galt over det hele Land. De Sogne, der ligger tæt ved Moser og Brunkulslejer, er det værst for, tror jeg. Vi kan mærke det lidt, men det har gaaet endnu. Er Bestyrelsen blot enig og staar fast om Ro og Orden, gaar det for det meste, men der er jo desværre »braadne Kar i alle Lande«, som vi siger her.

Saa er der en anden Ting, og det er den rent økonomiske Side af Sagen. Det maa man ikke tænke paa, det skal gaa helt af sig selv, saadan hører man fra mange Sider, men det er meget nødvendigt med en god Økonomi, og man kan ikke leve af at være blaaøjet Optimist. Derfor er Ballerne og Dilettantforestillingerne med paafølgende Bal en simpel Nødvendighed, hvis vi skal holde Liv i vore Foreninger og faa nogenlunde »smaa Kanoner« til at holde Foredrag, de »store« er der slet ingen Chancer for at faa herud. Det er Kendsgerninger, som vi ikke kan komme udenom; vi maa tværtimod tage dem i stiv Arm og saa se at finde ud af, hvordan man bedst kan komme ud af det.

Mon det ikke var en Udvej med een stor Forening med selvstændigt arbejdende Udvalg. Der er vist een, der er inde paa det i sidste Aarskrift, man maatte paa den Maade kunne faa dem alle med, og hvad det vilde betyde, behøver man vist ikke at uddybe nærmere. Jeg tror, vi skal arbejde hen til at faa vore Medlemmer gjort aktive i Stedet for passive Medlemmer af deres Forening. Naar vi først dette, er vi naaet langt frem.

.....

*

IDEALERNE EFTER KRIGSTIDENS VIRKELIGHED

SIDEN jeg i Vinteren 1932—33 var paa Glamsbjerg Efterskole, har Gymnastikken haft min store Interesse, og der var for mig ingen Tvivl om, hvem af Kandidaterne jeg skulde følge, da der den 4. November 1937 var »Vælgermøde« paa Frederiksborg Højskole, det maatte selvfølgelig blive Vagn; jeg vilde have Delingsføreruddannelse. Det blev en Vinter fuld af Arbejde, Delingsførerne skulde helst være lidt foran de andre Elever, men ogsaa en Vinter, hvor der var rig Lejlighed til at dyrke Kammeratskabets Glæder og ruste sig til den Gerning, som vi haabede at kunne tage op efter endt Skoleophold.

Hvordan gik det saa, da Opgaverne meldte sig ude i det frie, gymnastiske Ungdomsarbejde? Ja, Idealerne var store, men man blev hurtigt klar over, at man maatte se at komme ned paa Jorden igen, for ellers var man snart færdig. Min første Gymnastikvinter som Leder foregik i en gammel, rent ud sagt beskidt Sal. Der mødte en 12—15 Gymnaster, efter Forholdene meget godt, syntes jeg, de var meget flinke til at møde op, og der var efter min egen Mening rigtig god Gang i Arbejdet. Vi havde en Del Bryderier for at faa Salen i Orden og gjort ren, men vort højeste Ønske var at faa en ny Sal. Det lykkedes ogsaa at faa det et Par Aar senere, takket være den nye Skolelov. Desværre fik jeg ingen Opvisning med dette mit første Hold. Staten lagde Beslag paa min Frihed. Det førte imidlertid til, at jeg næste Vinter fik Lejlighed til at lede Ullerød Karle

i Frederiksborg Højskoles nye Sal. Det var vel nok en herlig Forandring med denne nye, rene Sal og med omkring en Snes dygtige Karle at arbejde med. Det var en fin Vinter; jeg synes, der var stor Lyst til Arbejdet, og vi havde et Par vellykkede Opvisninger i Foraaret 1940, de sidste to Dage før den 9. April. Denne Dato var jo for mange som at faa en Spand koldt Vand oven i Hovedet, men vi har vel ikke i mange Aar oplevet en Fremgang for Gymnastikken og Ungdomsarbejdet som efter denne Dato. Jeg kom til at lede Gymnastikken i mit Hjemsovn et Par Vintre under Krigen, og har de sidste Par Aar været Formand for vor Gymnastikforening.

Det var lidt om selve Arbejdet, som det har formet sig for mig gennem Aarene. Der har været mange gode Timer i Kammeraters Selskab, men ogsaa en Del Bryderier, det gik ikke altid, som man ønskede, som Regel har det været let nok at faa de unge med, især under Besættelsen. Man vilde gerne sammen og i Gymnastiksalen fik man ligesom noget haandgribeligt ud af Tiden, men ogsaa til Møder og den Slags var der stor Lydhørhed. Det er ligesom det knap er saa let nu, man ligesom slapper af, det er ikke saa let at rive dem med som før. Hos os er det de ældre Gymnaster, der møder op, ellers kørte vi i Staa. De unge holder sig tilbage, det er ligesom der ikke er nogen Energi i disse unge, som er blevet voksne under Krigen; det er maaske det, som giver sig Udslag i det daglige Liv, det med at slippe saa let fra alting som muligt. Det er ligesom der ikke rigtig er Hold i nogen Ting, man har vist mistet Troen paa Fremtiden. Vi havde haabet paa Fred, men har kun faaet Uvished. Den Glæde og Optimisme, som prægede 5. Maj 1945 og Dagene derefter, er borte, ogsaa i vort Ungdomsarbejde, og det er galt. En Ungdom, der ikke tror paa Fremtiden og ikke har en god Portion Optimisme i sig, hvordan skal den kunne bygge Danmarks Fremtid? Krigen har slaaet meget i Stykker, og jeg synes godt, jeg kan forstaa den Ungdom, som vokser op nu, og som ikke kan huske, hvordan det egentlig var, da der var Fred i Verden. Den maa synes, at alting er haabløst; kan man bare klare sig selv, er det godt.

Derfor mener jeg, at en af de vigtigste Opgaver for dem, som staa i det folkelige Ungdomsarbejde i Dag, er at give Ungdommen Tro paa Fremtiden, Tro paa Livet og Mod og Lyst til at tage fat paa Dagens Gerning, som skal gøres. Vi har i Gymnastikken et Redskab, et Middel at arbejde med, men Maalet? Ja, det er udtrykt i vor Forenings Formaaalsparagraf. De gamle sagde: »Maalet er Danmarks Frelse«, saa er det da, hvad man forstaaer ved det. Jeg tror i hvert Fald ikke, det naas ved at lege Røvere og Soldater i vore Skove om Søndagen, men først og fremmest ved at vi forstaaer at give vor Ungdom Idealer at stile imod, som fremmer Freden og Friheden, for jeg tror, den trænger til det, nu mere end nogensinde, og paa Baggrund af det, som vi har oplevet i disse onde Aar, skulde der ogsaa være god Grobund for dette, saa er det blot, om Evnerne slaar til. I det daglige Arbejde opdager man af og til, hvor lidt man egentlig formaar, selv om Idealerne er aldrig saa store.

VOR STORE OG RIGE ARBEJDSMARK

I DET første halve Aar efter Befrielsen var jeg Leder af Gymnastikken her i mit Hjemsovn og havde som Følge heraf rig Lejlighed til at studere mine jævnaldrenes Interesser og hele Væremaade, og jeg maa sige, jeg var meget glad

for Arbejdet, idet jeg nemlig kunde mærke, at der i dem allesammen var en god og stærk Vilje til virkelig at ville noget, det var ikke blot en Flok Legemsdyrkere, der kun mødte op for at se, hvem der kunde præstere den flotteste Baglænder o. s. v.; nej, jeg kunde mærke, at det ikke var tomme Ord, naar vi sang »Dig vil alle vi bære, Danmark, vort levende Land.« Alle Udsagn om, at vi unge nok møder op til Sport og Idræt, Dans og Lystighed, men ikke i Kirke og til Foredragsaftener, kan jeg selvfølgelig ikke pure afvise, dog tør jeg med Bestemthed fastslaa, at mange af Gymnastikforeningens Medlemmer er sikre nok ogsaa i den Retning. For dem er Gymnastikken ikke blot Maalet, men kun et af Midlerne til at naa Maalet. Jeg maa med det samme fastslaa, at naar jeg omtaler Gymnastikforeningens Medlemmer, mener jeg kun de aktive (desværre), for der findes gennemgaaende alt for mange unge passive Medlemmer, og da hvert passivt Medlem betyder et dødt eller uholdbart Led i Kæden, maa vi saa vidt som muligt søge at undgaa dem, ikke mindst i en saa stormfuld Tid som denne.

Med Hensyn til mit Syn paa Fremtiden paa Baggrund af de unge i Dag, er jeg lidt i Tvivl, men det er mit Haab, at alle vi unge, der har hørt om forrige Verdenskrig og selv har oplevet den sidste, har lært saa meget af vore Oplevelser, at noget lignende ikke vil gentage sig. I den Tid, jeg var inde som Soldat, prøvede jeg tit at fritte mine Kammerater ud om deres Fritidsbeskæftigelse og Interesser, og i det store og hele var jeg glad for det Paafund. Den Teori om, at By- og Landungdommen er henholdsvis fordærvet og u-g., har jeg helt kuldkastet, for de »braadne Kar« findes lige vel inden for begge Lejre. For mig saa det ud, som om at alle de unge, der havde et Arbejde, de virkelig holdt af, og som de gik op i med Liv og Sjæl, de var af den rigtige Støbning, de vilde virkelig prøve at faa noget ud af Livet og var ikke bange for at lægge Kræfterne i. Derimod var der dem, for hvem deres civile Arbejde intet betød, det tog de nærmest som et nødvendigt Onde, noget som skulde til, for at faa det daglige Brød og de flest mulige Fornøjelser, dem var der altid en farlig Bunke Vrøvl og Ballade med, og det var ogsaa altid dem, der søgte at luske uden om, naar der skulde tages fat. Til alt Held var dog den første af disse to Grupper den største, men alligevel er der en stor og rig Arbejdsmark til dem, der skal paatage sig at faa de vildfarende ført ind paa de rigtige Stier.

Det var lidt om mit Syn paa det Spørgsmaal. Iøvrigt alt vel hos os, og til Slut de bedste Hilsner til alle paa Skolen.

Henning Heggelund.

I KAMP MED PENGERIGELIGHEDEN OG MATERIALISMEN

KRIGEN er forbi og Freden under Udarbejdelsen, men Inflation, Sult og Elendighed præger endnu Verden. Herhjemme breder Krigens Efterveer sig endnu. Pengerigeligheden er stor blandt de unge, men Opsparingslysten er desværre ikke tilsvarende. En saadan Pengerigelighed er stor Skyld i Ungdommens Udskejelser i Dag. Meget kalder paa de unge og deres Penge, og Resultatet bliver en rastløs Ungdom, der ikke kan faa Tid til at koncentrere sig om noget virkelig værdifuldt. Nu er det forkert at kæmpe alle unge over een Kam. Der gives ogsaa unge, der tænker paa at dygtiggøre sig til Fremtiden baade fagligt og aandeligt; men hvorfor er der Tilbagegang i Elevantallet paa Folkehøjskolerne? Er Ungdommen for materialistisk indstillet i Dag, saa de kun tænker paa at

tjene de store Lønninger fremfor et uforglemmeligt Ophold paa en af Danmarks Højskoler? Skulde det virkelig være nødvendigt at have Krig og Besættelse i Landet for at gøre Ungdommen aandeligt og nationalt interesseret? Det kunde næsten synes saadan, desværre.

Hvad kan Hjemmene gøre for de unge? Det er dog herfra Ungdommen udgaar, og man skulde jo synes, at Forældrene kunde have en stor Indflydelse paa de unge og hjælpe dem i de vanskelige Aar, hvor den unge staar paa Skellet mellem Barndom og Manddom.

En Delingsførers Arbejde ligger ogsaa i at hjælpe de unge over den vanskelige Alder, ved at faa dem med til Gymnastik og dermed i Ungdomsarbejdet. Og glem aldrig at virke til enhver Tid for Højskolen; thi for hver een, der rejser paa Højskole, bliver der to interesseret i den.

Lad os faa Studiekredse i Gang og lad en saadan Kreds holde Møde rundt i Hjemmene. Paa den Maade vil de ældre og unge komme lidt paa Talefod. De ældre kan give lidt af deres Viden, og de unge faa lidt Respekt for de ældre; thi ofte er det her, at Skellet er.

Maalet for vore unge skulde gerne være Danmarks Fremtid i en lykkelig og fri Verden, og vi Delingsførere haaber paa at gøre en Indsats, paa det Omraade vi har faaet vor Uddannelse.

Chr. P.

UNGDOMMEN OG DET STORE TOMRUM.

DETTE pludselig at komme hjem igen til sin Hjemegn efter en Tids Fravær, og staa som Leder af Gymnastikken, hvor jeg før stod nede i Rækkerne, har været en brat Overgang for mig, som først skabte en Del Ængstelse, der dog hurtigt viste sig at være overflødig; og det blev en stor Glæde for mig i Sommer at lede Gymnastik og arbejde med denne Flok Kammerater, ialt ca. 30 Karle og omtrent lige saa mange Drengene, der viste mig den Tillid og Forstaaelse at modtage mig godt som deres Foresatte til Gymnastikken.

Med denne ydre og rent personlige Tilfredsstillelse, jeg har mødt, vil det dog langt fra være sagt, at der er Grund til at være fuldtud tilfreds med vor Ungdom af i Dag. Al Respekt for den, for mit Sogns Vedkommende, store Interesse for Gymnastik, og al Respekt for de unge, som virkelig har Forstaaelse af vor Tid og dens Problemer. Jeg vil ikke paastaa, at det er alle, men jeg vil paastaa, at der er mange, selv blandt Gymnasterne, der kun har Maalet: Fyraften! Og saa til Bal, eller et eller andet Sted hen og staa og lave Sjøv! . . . Kun en Gang imellem, naar der ikke er andre Ting at faa Tiden til at gaa med, ulejliger denne Slags Unge sig til at gaa med de andre til Gymnastik for at faa denne Time brugt.

Det er trist, at vi endnu har saa mange Unge, der befinder sig i et, skal vi kalde det »Tomrum«, som i Virkeligheden er farligt for Sjælens sunde Liv.

En stor Skuffelse, jeg har mødt i Sommer, er, at vore lokale Foreningsstyrelser i mange Tilfælde er meget vanskelige at faa med, naar man vil gøre et Fremskridt i Ungdomsarbejdet. Det er her saadan, at 3 af 5 Bestyrelsesmedlemmer er bo-siddende og som Følge deraf ikke helt unge, det kan paa en Maade have sine Fordele; men det er, som om vi unge hele Tiden maa »drive paa«, for at holde Foreningens Arbejde i Gang. Flere Gange, efter at have modtaget Løfter om at dette eller hint skulde blive ført frem for at gavne vort Ungdomsarbejde, har jeg skuffet maattet se, at Løftet gik bort i et Gilde eller lignende, som ikke paa nogen

Maade kunde gavne den Sag, der ligger mig paa Sinde hele Tiden, nemlig at gøre alt, hvad der staar i min Magt for at forbedre og fremme Kaarene for den Ungdom, der søger vore Gymnastik- og Ungdomsforeninger, for at faa dette Gode, her bydes paa.

Men vi unge maa have Omtanke for, hvad vi foretager os, for Kritik er vi altid udsat for fra Generationerne forud for os. Til Tider synes man at møde Kritik fra Personer, der absolut ikke synes at være berettiget hertil; men Kritik mener jeg nu ikke, vi maa se skævt til, for det er vel med Ungdomsarbejdet, som med saa meget andet, at »Utilfredshed skaber Fremskridt«.

Jeg er glad for at være blandt dem, der staar med et Ansvar m. H. t. vor Ungdoms Fremtid. Jeg tror, at vi skal enes om at bruge al vor Kraft og Energi paa en sund og forstaaelig Maade, og hele Tiden arbejde for at oplyse og vække vore Kammerater til at være med i andet end disse tomme, materialiserede »Goder«, der lokker os fra alle Sider til enhver Tid. Søge at faa Ungdommen til at forstaa, hvor meget den gavner sig selv ved at dyrke Idræt, og hvor meget den gavner baade sig selv og Samfundet ved at oplyse sig selv paa grundig og alsidig Maade.

Lad os derfor være enige om ikke at døse bort i en Slaphedstilstand, fordi Verden i Øjeblikket ser haabløs ud, men holde os beredt til at tage Tiderne, som de er, og søge at forbedre dem, der kommer, fremfor ved det første Stød at gaa i Læ bag Hegnet og dyrke hvad-kan-det-nytte Indstillingen.

..... 1946—47.

PAA HOVEDET IND I ARBEJDE — TRODS ALT

PAA Rigmors Opfordring vil jeg prøve at fortælle lidt om, hvordan det er gaaet mig som Leder. Tit føler jeg mig trykket af det store Ansvar, som det jo er at blive kaldt Leder, jeg tænker saa tit: »Faar de nu ogsaa det, de trænger til?«

Min første Vinter var jo paa Sjælland, og trods Sproget og meget andet, sluttede vi med tre pæne Opvisninger af 28 Gymnaster. Nu midt i Oktober er jeg begyndt med Holdet herhjemme i Vestjylland, og maa jo saa haabe, at det maa gaa lige saa godt. Jeg blev lidt betænkelig, da jeg samtidig blev spurgt, om jeg vilde lede de to Hold smaa Piger fra 1. November, men da jeg saa tit bruger det gamle Ord: »Hvo som intet vover, intet vinder«, sagde jeg alligevel Ja Tak!

Bestyrelsen er vist ikke kommet over Forbavnelsen endnu, de plejer nemlig altid at løbe fra Sted til Sted for at høre om Leder, og saa maa de endda presse Vedkommende, inden de faar hende til det; i Aar fik de Ja med det samme. Jeg tror, at vi skylder Frederiksborg, og da især Rigmor, Tak, fordi de lægger os det saa kraftigt paa Sinde, at det altid er vores Pligt at lede, hvor der mangler en. Herhjemme har vi mange O. D. og ligesaadan fra Gerlev, og naar jeg bebrejder dem, at de siger Nej, saa svarer de, at de ikke har Forpligtelser, da de selv har betalt Opholdet.

Baade i og her møder man de alt for kritiske Gymnaster, de, som vrøvler, ligesaa snart man ikke gør, som de er vant til, jeg kender det jo alt for godt fra mig selv. Man forlanger, at Lederen skal være 1. Klases, og saa er det endda ikke nok. Hvor er det dejligt at have Delingsførere med paa Holdet, for selv om man ved, at de ser og hører Fejlen, saa ved man ogsaa, at de er overbærende. Det, der er allersværest, er vel nok Opstillingen, jeg ventede med

den til de sidste tre Gange, og saa var det endda galt. Een af mine Gymnaster blev saa døv, og da hun stod forneden, maatte jeg flytte hende op foroven, hvorover de to Piger, der blev skilt, straks erklærede, at saa vilde de ikke med. Naa det kom dog i Lave igen.

Der bliver jo talt saa meget om Gymnastikens egentlige Opgave, og da maa jeg med Skam tilstaa, at selv om der er temmelig mange Gymnaster, saa er der kun tre-fire Stykker, der kommer for at høre et Foredrag.

Sidste Vinter følte jeg tit Samvittighedsnag, naar Præsten i den kolde Vinter klagede over, at der kun var 10 i Kirke (med ham selv og Degnen), mens jeg to Aftener om Ugen gennemsnitlig havde 22 Piger hele Vinteren. Saa kan man jo sige, at Præsten faar sin Løn alligevel, men vi ved jo selv, hvor opmuntrende det er at tale til en stor Flok. Dog synes jeg, det er forkert, naar der altid bliver sagt, at det er Ungdommen, som svigter Kirken, for der maa jo da ogsaa være mere en 10 ældre i et Sogn.

NEDBRYDENDE OG REJSENDE KRÆFTER

DER er i de sidste Par Slægtled sket en stor Forandring angaaende Arbejdsforholdene i By og paa Land. Der er blevet en skarpere Adskillelse imellem Arbejde og Fritid. Om denne nye Fordeling er gavnlige for Ungdommen, eller den virker skadelig, afhænger først og fremmest af, hvorledes Ungdommen udnytter denne Fritid, om den bruger den til at udvikle Evnerne, eller kun til at splitte og nedbryde.

Ungdomstiden er jo de mange Muligheders Tid, den Tid, hvor Menneskets Sind og Legeme fæstner de Former, hvori Manddomsgerningen skal øves. Og man kan jo ikke komme uden om, at mange unge Mennesker i Dag bruger deres Fritid til netop at ødelægge og nedbryde alt, hvad de ejer af Muligheder for at skabe aandelige og legemlige Værdier, paa hvilke de kan bygge deres Fremtid.

Men saa spørger vi uvilkaarligt os selv: »Er det nu ogsaa sikkert, at vi bærer hele Skylden derfor?« Der er jo dog den Mulighed, at Ansvar for de unges Nydelsessyge og manglende Interesse og Energi for en Del ogsaa ligger hos dem, der opdrager Ungdommen. Nu tænker jeg paa Hjemmene, Skolen, Arbejdspladsen og Lederen af det frivillige Ungdomsarbejde. Mon der ikke i mange Hjem bliver draget for megen Omsorg og Hensyntagen til Børnene, saa disse udnytter dette og derved kun betragter Hjemmet som et Spise- og Sovested. Ligeledes har Skolerne lagt mere og mere Vægt paa Intelligensen, flere Fag og Eksaminer, medens Sindets og Personlighedens Udvikling overlades til Kameraters og frie Kræfters Indflydelse. Samfundets Understøttelses- og Forsørgerpligt har ligeledes givet mange unge den Opfattelse, at den eneste Glæde ved Arbejdet er Udbetaling af Arbejdslønnen, og Højdepunktet af al menneskelig Lykke den størst mulige Frihed.

Ligeledes Ungdomslederne. Har de magtet deres Opgave: at faa Ungdommen med ind i noget værdifuldt, givet dem Energi og Ansvarsfølelse overfor Fremtiden? Ja, det maa blive et Spørgsmaal.

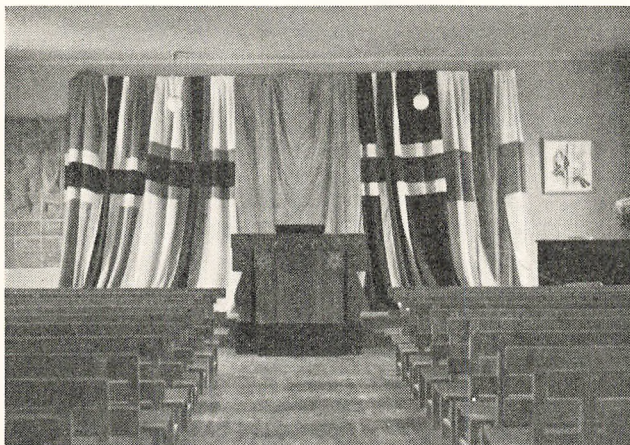
Heldigvis kan man dog ikke skære Ungdommen over en Kam, det er kun den mindste Part, tror jeg, der hører med i omtalte Grupper. Jeg tror, at den Dag, da Ungdommen mærker, at der bliver stillet Krav til den om at yde og glemme dens private Interesser, vokser det bedste frem hos den. Tiden fra 9. April 1940

til 5. Maj 1945 har tydeligt vist dette. Ungdom vil nemlig blive træt og dvask af blot at nyde og underholdes, kun hvor der kræves noget af et Menneske, kommer det ud af sin selvglade Tomhed og faar sine bedste Evner taget i Brug. Det maa da være Ungdomsledernes Sag ved Studiekredse, Gymnastik, Sport, Fester og Foredrag at faa Tag i de unge, faa dem til selv at være med aktivt og føle sig optændt og begejstret for de Maal, som ligger i Arbejdet. Der stilles store Krav til en Ungdomsleder i Dag; han maa til enhver Tid gaa foran med et godt Eksempel, stadigvæk holde »Fanen højt«, om jeg maa sige saadan. Han maa være klar over, hvad han vil opnaa, for vel er en skarp Forstand og en smuk og veltrænet Krop store Værdier for en Ungdom, men kun hvis den føler, at den har Opgaver og Maal at bruge dem til. Maalet er at give det danske Folk en offervillig Ungdom af »Fromme, stærke Kvinder« og »Mænd med faste Viljer«, som ser og føler deres Ansvar, hvor de har deres Plads i det danske Samfund.

Jeg tror slet ikke, Ungdommen i Dag mangler Forstaaelse af alvorlig Tale, for der er vist intet Afsnit i et Menneskes Liv, hvor man mere søger at finde Maal og Mening med sin Tilværelse end netop i Ungdomstiden. Det er nu engang ikke Underholdning og Kritik, der sætter en Ungdom i Gang; men det er Arbejde og Kamp for Idealer og Maal i Fremtiden.

*»Folk kan knuses, Slægter dø,
Landets Sæd forødes;
men af Ungdomsevnens Frø
nye Verd'ner fødes.*

Hans Moseholm,
Nr. Broby.

Flaggave fra Eleverne.

BREVE DERUDE FRA

I L. A. B.s TJENESTE

TAK, C. P. O., for din Hilsen ved Vinterskolens Aabning. Vi tænkte paa jer, men jeg var saa forfærdelig ophængt med Arbejde i den Tid, som jeg har været det hele Efteraaret, saa der blev ikke Tid til Brev. Ellers rykker det jo slemt i mig de Dage, da de nye Elehold rykker ind, og det glade Arbejde paa Skolen begynder.

Men i Aar havde jeg mere end nok at gøre med mine »Erhvervshæmmede«. Der har været saa mange Vanskeligheder at overvinde med at skaffe Materialer, Værktøj og Maskiner. Men nu gaar det. Den dygtigste tjente sidste Uge 120 Kr. med at lave Paaskeliljer til 6 Øre pr. Stk., en anden tjente ligesaa meget med at lave Tæppebankere. Andre maa nøjes med betydeligt mindre, men de tjener dem selv, og naar man i aarevis har været henvist til at gaa Tiggergang paa Socialkontor og Invalideunderstøttelsen, saa er det en helt ny Fornemmelse, og det ses paa Ryggen af dem, naar de gaar med Lønningsposen.

Men det har været en streng Tid at føre igennem. Varerne skal jo ogsaa sælges, vi producerer for omtrent 5000 Kr. om Ugen, og da der gaar omtrent lige saa mange Penge ud, saa løber det jo op, hvis ikke Afsætningen er i Orden. Jeg maatte altsaa til at gøre min Entré i Forretningsverdenen, og den er ikke altid lige tiltalende. Men jeg har nu været heldig, jeg har ikke lavet for store Dumheder, og jeg har lært en Masse.

Jeg har nu faaet eget Kontor med Mary som Privatsekretær, Bogholder og

Stenografidame, hun klarer alt! Det er en meget stor Tilfredsstillelse for os at arbejde sammen om den samme Opgave.

Til jeres Beroligelse skal jeg dog lige tilføje, at jeg i Ny og Næ snupper lidt god Litteratur!

Aalborg, Jul 46.

Jeres hengivne

Mary og Oluf Højstrup.

FRA FRB. TIL FJORDVANG.

OGSAA vi har faaet Lov at sende en lille Hilsen til gamle Elever og Venner gennem Elevskriftet.

Vi har det udmærket her, føler os mere og mere knyttet til Stedet og holder af det, som havde vi allerede nedlagt mange Aars Arbejde her.

Det første Aar har stillet rigelig store Krav til os, og en Tid maatte Hans paa Nervesanatorium med efterfølgende Rekreation i Norge. Nu ser det imidlertid godt ud igen. Hans er kommet hjem (25. September) og har det godt, og for Skolen er det lovende. Vi haaber og tror paa fuld Skole, og er først den Side af Sagen i Orden, kommer alt det andet ogsaa nok med Tiden.

Frederiksborg har været os en stor Hjælp i Starten her, baade gennem det, vi selv har hentet der af Udvikling og Erfaring, og gennem den snart store Medhjælperflok, vi har taget med derfra. Sidste Vinter startede vi med fire, næsten fem gamle Frederiksborgere. Henriette Hansen, Sommeren 44, sørgede for det materielle i Køkkenet, trofast bistaaet af Martha Krog, Søster til Marie Krog, og Solvejg Andersen (1945). Som Fodermester havde vi Tage Roed (1944—45) til 1. Maj; han blev da afløst af Frits Teichert (1943—44). Viggo Rømer (1942—43) har ledet Markarbejdet hele Aaret. Fra September har vi Olav Andersen (1941—42) som Forsøgsassistent i Stalden. Lis Petersen (1944), der som Henriette har været os til uvurderlig Hjælp i vor noget omskiftelige Tilværelse 1944—46, skal fra November være vores Kokkepige.

Oktober 47.

Hermed hjertelig Hilsen. Glædelig Jul!

Hans og Anna.

FRA FOLKESKOLEN TIL SEMINARIET.

DA det i dette Efteraar er 10 Aar siden, jeg forlod Frederiksborg Højskole, og da de Aandsværdier, jeg modtog der, stadig er mig en levende og skabende Værdi, vil jeg gerne paa denne Maade sende Skolen en Hilsen og Tak. Efter at have været et Aar paa Kursus i København, blev jeg i 1939 Lærer i Ebberup ved Assens. Her prøvede Ruth og jeg i smaa Kaar at virkeliggøre paa det jævne nogle af de store Tanker, vi oppe hos jer var blevet begejstrede for. Ved Gymnastik, Sang og Tale søgte vi i Følelsen af Rigdommen og Ansvaret ved at være dansk, og trods Krigen og Ruths megen Sygdom at vække unge og gamle til Forstaaelse af Tiden og Danmarks Krav. Det var smaat, hvad vi naaede, og det var tit bittert at se, hvor langt en Egn kan synke i Materialisme og Ligeegyldighed, men der var ogsaa Lyspunkter: Et stort Beløb til Norgeshjælpen, over tyve ind-

meldt til Ungdomsrejse i Norge og 21 Børn fra Sydslesvig modtaget i Hjemmene i vor lille Skolekreds. De lange, stille Aftener i den gamle Skole, var, sammen med endnu et Kursus i København, en god Læretid, der muliggjorde Fordybelse i de store Omraader, Frederiksborg havde aabnet for; men med større Kundskaber kom ogsaa Trangen til igen at undervise voksne, og det blev Aarsagen til, at vi forlod Ebberup og at jeg fra 1. August i Aar er bleven Lærer ved Odense Seminarium, hvor jeg skal undervise i Øvelsesskolen og i Forberedelsesklasserne.

Selv om det nu er en Eksamensskole, jeg arbejder ved, er det mit Haab, at jeg maa faa Lykke til at vise Glæden ved at give og modtage Livsoplysning. Som Fynbo er jeg stærkt hjemstavnsbundet, og det er mig derfor en stor Glæde, at vi nu bor i mit Barndomshjem hos min Far i Rynkeby, og at vore Børn kan vokse op paa Slægtens Grund. Om mit Arbejde i de 10 Aar kan jeg sige, at jeg som Grækerne har prøvet at bære Ild fra den hjemlige — Frederiksborg Højskoles — Arne til nye Steder.

Rasmus Jeppesen.

FRÅN FREDERIKSBORG TIL SVENSKA LAPPMARKEN

VET ni, vad jag gör i sommer? Något så helt motsatt förra sommarens arbete. Jag är turistvärdinna längst norrut i Sverige, i ett tärtläger, som jag förestår samman med en väninna från Lund. Det ligger 10 km från närmaste bofasta människor, 10 km av gungande myrmark och förkrympt dvärgbjörkar, brusande strömmar, vars iskalla vatten man inte kan ta sig över på annat sätt än at vada genom det, och uppblötta, knappt skönjbara stigar. Mitt bland fjäll på uppåt 1800 meter ligger vårt läger med den mest fantastiska utsikt över Torne träsk, över de norska fjällerna på andra sidan, över snöglänsande fjällstup och blåskimrande glaciärer alldeles inpå oss. Det är en slående kontrast til Sjællands blödhed och lugna bokskogar förra året. Detta är »Du gamla, du fria, du fjällhöga Nord«, det Sverige som vi älskar, med vidd och storhet, mäktighet i linjerna, oändlighet. Livet blir så enkelt här uppe, enkelt men färgstarkt och strålände. Hit upp ovanför trädgränsen orkar så få av livets och kulturens avogssidor följa med. Man blir god och lycklig här uppe, enkelt och okomplicert lycklig. Det behövs så litet: fjällbäckens brus, när den går i skum nerför stupen, isranukelens prakt bland sterila gråstensblock på 1700 meters höjd, fjällvråkens skrik över milsvid ensamhet, midnattssolens sken över fjällväggarna, en vandring över gungande fjällmyrar, gråa av videsnår och skimrande vita av tuvstarr och hjortronblom, allting smälter samman i en lycksalig rytm. Ibland tycker jag att det efter denna sommars intensiva naturupplevelse skall bli riktigt svårt att finna sig till rätta med civilisationen igen. Och ofta blir jag slagen av skillnaden mellem vad jag förra sommaren upplevde nere hos Er på Frederiksborg och vad jag upplever nu — på ett sätt tycker jag det ger skillnaden mellan Sverige och Danmark i ett nötskal. En dansk skulle nog tycka allting här uppe var vackert, men han skulle nog inte trivas, inte vilja stanna här. Danmark och Frederiksborg var en upplevelse av gemenskap — Sverige och Lappland är en upplevelse av ensamheten, men en ensamhet, nödvändig som luften, nödvändig för att nå till samling och harmoni med sig själv, till insikt om sina möjligheter och sin gräns, till medvetande om sin livsplikt. Jag tror, att först en rätt ensamhetsupplevelse kan leda

till förmågan att känna verklig gemenskap med andra människor, till förståelse av sin funktion som länk i en stor, stor kedja —.

Så blir min sommar 1946 och min sommar 1947 en stor antites. Jag hoppas att 1948 skall föra mig söderut igen — Och hälsningar till hela kollegiet!

Er tillgivna *Maja-Stina*.

FRA NORDNOREGS FJELLHEIM

DE veit kor gjerne vi skulle vore på Fredriksborg vi og desse dagane, og ikkje berre desse dagane, men ofte elles ynskjer vi oss dit — vi som alle andre fredriksborgarar. Men får vi ikkje høve til å møte, så ber vi eit Fredriksborg i hjarta og sinn. Mest er det eit eller anna ein møter som kallar på avgjerd og tru, om ikkje i gjerd så i tanke og sinn. For mykje av vår tenking er tradisjonsbunde. Vi rår over nedarva idear og omgrep, nokre løyser seg opp og held ikkje lenger, medan andre alltid vil halde, fordi dei er fullkomne og kan ikkje formas betre. Her hjelper det Fredriksborg vi ber på i vårt hjarta til å finna leid og veg.

Og om vi ikkje fekk høve til å vera der vi helst ville, så er vi då likevel i sumar på eia sted der hjarta er fest — Nordfjord der eg ættar frå T. Og dette er noko av det norskaste Noreg både i natur og folkeliv — og her er mykje både av det dulde og trolske Noreg. Her er herlege fjellvidder og tindar med snøklede toppar og breer — fossande elvar og surlande lettvinde fjellbekker som hastar mot den blågrønne fjorden som krøkjer seg innover landet der fruktbare bygder med lavande frukthagar ligg attved strendene, sjølv om breane heng blågrønne og kvite like over. Ja, dette er Fjord-Noreg og Fjell-Noreg med sterke, seige folk — med gamle nedervde, rike tradisjonar i folkeliv og arbeidslag, fjellvidder og bjørkelider med setergrender med bjølleklang og setergjenter med rømeask og rømmegraut og spekekjøtt og flattbrød og setergjestebod. — — Sterke ættekjensler — folk som ynskjer oss velkomne heim, fordi far var herifrå, folk som held det gamle og norske heim fordi var her frå — folk som held det gamle og norske høgt i seder og skikke, i klededrakt og levemåte — ei bygd som ikkje hadde ein einaste nasit eller landssvikar fordi, som eg nemnde, at dei held gamle, fullkomne omgrep høgt og i ære, ingen må vanslekte.

Beste helring fra *Kirsti, Bernt, Magne og Mathias*.

PAA FREDSVENNERS HJÆLPEARBEJDE I POLEN

JEG fatter ikke rigtig, at mit halve Aar i Polen snart er Slut. Jeg synes ikke, det er ret længe siden, jeg var til Efteraarsmøde paa Frederiksberg, Dagen før Afrejsen herved. Det har været en Vinter rig paa Oplevelser. Rejsen foregik over Malmö—Trälleborg til Gdynia. Her gik vi 4—5 Dage og ventede paa Varerne for ca. 50,000 danske Kroner, der skulde komme med Skib direkte. Vi boede i de Dage hos Dansk Røde Kors i Gdansk — vi havde helt godt af saadan nogle Dage til at orientere os lidt i. — Ved Skibets Ankomst blev vi alle sat i Sving ved Losningen, og ret snart kunde da ogsaa de to Vognladninger til

Ostrolenska rulle afsted, en af vore Mænd fulgte med paa den 3 Dages Tur for at overvaage, at der ikke blev pillet alt for meget ved det forskellige. Vi andre kørte i to Biler, Lastvogne, laant af UNRRA, afsted ned over Østpreussen. Gdynia var ikke synlig berørt af Krigen; men Gdansk er den By, der har gjort stærkest Indtryk paa mig, selv efter at jeg nu nogle Gange har været i Warszawa. Hele Bydele ligger hen i Ruinhobe — ind imellem i Kældrene bor Mennesker. Vor Tur gik over Malbork, hvor vi kom en Aftenstund, da Solen stod ind over Borgen »Marienburg« — paa Afstand et skønt Syn; men nærmere ved var det en Ødelæggelse af Gru. De Veje, vi kørte paa, var forfærdelige. Gaarde og Huse langs Vejene var afbrændte. Hist og her var man gaaet i Gang med Opbygning, men det tager nu sin Tid, alt Bygningsmateriale er rædsomt dyrt, om det i det hele taget kan faas. Andre Steder kørte vi gennem Skovstrækninger, hvor Træerne var knækkede og nedskudt, mens Underbunden var Løbegrave — Markerne saa saa forsømt og udpinte ud. Jeg sad og ønskede rigtig mange Traktorer til at pløje Jorden med — UNRRA har sendt nogle, men glemte at sende Folk med til at reparere dem. Blandt de Landsbyer, vi kørte igennem, var der 2—3 ret store, som virkede som helt uddøde Byer. Vi kørte igennem Skove, hvor Partisanerne ellers raader, men vi slap for Standsninger denne Gang.

Spændende var det jo at komme til Ostrolenka, Byen, hvor vi skulde starte vor Station, en ret stor By, 115 km Nordøst for Waszawa. Før Krigen var Indbyggertallet ca. 15,000 nu 7—8000. Af de forsvundne var over Halvdelen Jøder. Byen er stærkt medtaget — 85 % af Bygningerne er ramt, siges der. Befolkningen blev evakueret. Polsk Røde Kors og Byen har restaureret den Bygning, vi blev overladt. I et Køkken, bygget i Gaarden, koger vi daglig 3500 Portioner Suppe, som indeholder nogle af de Værdier, som Polakkerne ellers ikke faar, saasom Smør, Mælk, Havregryn og Sukker. Desuden koger vi Ærte- og Bønnesuppe. Før Vinterkulden rigtig slog ind, kørte vi ud til Skolerne i Omegnens Landsbyer med en Lastvogn med Mælkejunger fyldt med Suppe. Suppen er beregnet paa Børn fra 0—15 Aar, til Gamle over 60 Aar og syge Mennesker. Paa saadan en Landtur er vor Sygeplejerske med, og hun har fuldt op at gøre med at forbinde Saar, rense nogle smaa Hoveder for Lus o. s. v. Hvor er der Brug for mange, mange Sygeplejersker, Læger, Hospitaler m. m. Der er saa megen Sygdom og Elendighed som Følge af Krigen. Ikke mindst T. B. er det helt galt med. For Tiden bliver Sygeplejersken hentet ud til Landsbyerne i Kane. En Dag havde hun herhjemme 59 Patienter. Suppen er ogsaa blevet hentet i Kane i den sidste Maanedstid, hvor der har ligget høj Sne paa Vejene. Vi regner ikke med at komme til at køre ud i Bilen før efter Paaske. Vejene, der i Forvejen er daarlige, vil jo nu blive helt opblødte, og desuden ventes der store Oversvømmelser her langs Fjorden.

Foruden Udlevering af Suppe — 1000 Portioner — her til Byens mindreareige Børn og Gamle, hentes paa Kort i Køkkenet andre 1000 Portioner til Skolerne og Vajsenhuset, Resten gaar saa paa Landet, hvor Nøden er endnu større end i Byen. Landmanden har mistet alt, Gaard og Huse afbrændte, efter at Dyr og Maskiner var røvet. Foreløbig bor man mange Steder i Bunkers eller i en Stue i et Skur, bygget op af Græstørv. — Hvad der er helt galt herude, er Mangel paa Tøj, mange Børn ligger i Sengen Døgnet rundt, da de ingen Tøj har. I Vinter med den haarde Kulde var det drøjt at se Børn komme vandrende efter Suppe, bare Ben i et Par alt for store Støvler, samme Par Støvler er mange Steder hele Familiens Fodbeklædning. — Nu har vi fra Sverige faaet en lille Smule Tøj, og vi har heldigvis mere i Udsigt. Nu forsøger vi at dele det saa retfærdigt som vel

muligt. Det er svært; mange mener jo, at netop han eller hun er allerdaarligst stillet. Gennem Husbesøg, Sygebesøg hos Mennesker, der faar Suppen, søger vi at finde dem, der absolut intet har. Det er saa ufatteligt, hvad man kan faa at se paa en saadan Dagstur. Bolignøden er stor, fordi næsten ingen Huse er repareret. I en Stue, vi kom ind i forleden, boede en Enke med fire Børn. Foruden en Seng, hvor Børnene sad med en Las over Skulderen, fandtes en Slagbænk og en Trækasse som Bord. Vinduer var der næsten ikke, Glas er ikke til at opdrive. Disse Børn fik vi saa Lov at klæde paa; hvert Klædningsstykke knugede de ind til sig, bange for, at vi skulde gaa med det igen. Endelig har vi ogsaa lidt Legetøj, samlet af danske Børn. Det bringer stor Glæde. Et andet Sted fandt vi tre forældreløse Børn hos en gammel Slægtning, mere taknemmelig Familie skal der længe ledes om. Den største Pige, 10 Aar, tudede af Glæde. — Dette er kun et Par Træk af de mange, vi oplever Dagen rundt. — Skuffelser har vi ogsaa mange af. Snyderi med Kort i stor Stil; men saa maa vi stadig tænke paa, hvilket Tryk, Polakkerne har været og stadig er under. — Dagene omkring Valget er et helt Kapitel for sig; men det vil sikkert være bedst ikke at berøre det Spørgsmaal nu.

Ostrolenka, 16. Marts 47.

Eva.

MED ELSE PINSTRUP NORDEN RUNDT

L YNGEN sused, og Skyen gled — Udflugtslængsler i Hjertet sved Ja, det er sikkert, og det under hele Krigen 1939—45. Allerede da jeg var lille og Far læste »Niels Holgersens vidunderlige Rejse«, gik jeg ofte og spekulerede paa, om jeg ikke ogsaa kunde komme paa Ryggen af en Gaas og flyve ud og se, hvordan der saa ud i Verden. Og sandelig, nu har jeg allerede faret rundt i det meste af Sverige, Norge og Finland, selvom det ikke er sket paa Ryggen af en Gaas.

I det rige, elskelige Sverige

Lige før November 1945 havde Rektor Petander, Jakobsberg Folkhögskola, en Annonce i Højskolebladet om en Hushjælp. Jeg skrev straks derop, og fire Dage efter kom et Telegram, hvori der stod: »Velkommen til os. Brev følger. Petander.« I Hast fik jeg mit Tøj pakket sammen, og saa snart jeg havde faaet Brevet om, hvordan jeg skulde finde rundt paa Centralen i Stockholm og komme i Toget til Jakobsberg, rejste jeg. Jeg var meget spændt, anede ikke det mindste om, hvad jeg gik ind til. Alle, der hørte, jeg skulde til Sverige og have Plads, prædikede for mig om, hvor skrækeligt det vilde blive, at Svenskerne var saa store paa det, at Pigerne i Huset overhovedet ikke blev regnet for noget o. s. v. Alt dette mærkede jeg ingenting til, derimod blev jeg hos Rektor Petander regnet som Barn i Huset, og aldrig har jeg i nogen Plads følt mig saa hjemme som der. Kanske det var, fordi Fru P. er norsk. Der findes mange Steder i Sverige, hvor man synes, at det huslige Arbejde er ringere end andet, men den Snak kender vi jo ogsaa til i Danmark.

Jeg fik Lov til at gaa med til forskellige Timer paa Skolen. Det var jeg glad ved, for derigennem fik jeg se, hvordan det gaar til paa en svensk Højskole. Der var Elever fra hele Sverige, fra Norge, Island, Finland og Danmark. Det tog lang Tid, før jeg kom i Kontakt med Eleverne, men desto bedre blev Venskabet siden.

Det, der tager lang Tid at vinde, faar som bekendt mere Værdi for én, end det, man faar med det samme. Hveranden Lørdag var Eleverne paa Studiebesøg i Stockholm, hvor alle Byens Seværdigheder blev studeret i Vinterens Løb. Jeg havde fri og var altid med paa de Ture, fik dermed set saa meget af Stockholm og Omegn som vist kun faa har faaet, der har taget Plads deroppe. Naar der ikke var Studierejse om Lørdagen, var der »Samkvem«, d. v. s., at Elever, der havde en »Kusine« i Omegnen, fik Lov at invitere hende ud paa Skolen. Først var der saa Foredrag, saa Kaffebord, Folkelege, Folkedans og sluttelig moderne Dans. Iblandt optraadte Eleverne med Sang, Musik og Sketches. Onsdag Aften var der Højtlesning foran den aabne Kamin, der blev læst op af Strindberg, Selma Lagerlöf, Moberg, Karin Boye, Pär Lagerquist m. fl. De Aftener syntes jeg var vellykkede. Hvis det var et spændende Kapitel, man hørte, skulde alle nok faa læst Bogen siden. Paa Jakobsberg var jeg ogsaa med til at fejre Lucia for første Gang. Det er den 13. December. Vi samledes i Skolesalen tidlig om Morgen, medens det endnu var helt mørkt udenfor, det eneste, der lyste, var det tynde Lag Sne, der lige var faldet. Da vi havde faaet os placeret rundt om de dækkede Kaffeborde, blev Lyset slukket. Det var saa højtideligt, da Lucia (den finske Elev) kom ind i den mørke Skolesal, klædt i hvidt og med en Krans af levende Lys i Haaret, efter hende fire Terner, ogsaa hvidklædte og med Lys i Haanden.

Siden satte Lucia sig, og Ternerne serverede Kaffe. Skulde det være helt rigtigt, skulde Lucia og hendes Terner komme rundt med Kaffe og synge, før man var staaet op. Under Kaffen blev der fortalt om Juleskikke i de nordiske Lande, der var jo Repræsentanter for dem alle tilstede.

Jeg havde ved Petander et dejligt Værelse og kunde invitere Elever op, saa ofte jeg vilde. Saa satte vi os rundt Brasen, drak Kaffe, diskuterede, fortalte Historier, legede eller sang. Vi havde det altid kammeratligt og fornøjeligt, og iblandt blev det sent, før vi sluttede — ja, det var »nordisk gemenskap«. Saa kom Paasken med dit Besøg, C. P. O., og med dit Foredrag for Eleverne, det blev meget diskuteret, efter at du var rejst — der var faktisk kun finska flickan og undertegnede, der syntes, det var godt. Svenskerne var vist med et mildt Ord forbasket paa det, du sagde. Du begyndte med at fortælle om, saa godt Sverige havde det i enhver Henseende, fordi de ikke var med i Krigen, og saa daarligt og fattigt de andre nordiske Lande havde det nu materielt set. Men, som du sagde C. P. O., vi vil ikke bytte med Sverige, vi vil trods alt ikke gerne undvære Tiden 1940—45. Det lyder maaske mærkeligt i flere Danskes Øren ogsaa, men hvad det angaar, synes jeg, det var det helt rigtige Foredrag, du holdt der for de materialistiske Svenskere. Som Sigrid Undset siger i Kirsten Lavrensdatter: »De tungeste Dage er oftest de bedste.« Slutteligen fortalte du om Frihedskampen. Heller ikke det syntes Eleverne om, de syntes, du var alt for national, og at Danskerne er det i Almindelighed. — Men, Gud ske Lov, vi er det. — Midt i Maj rejste Eleverne. Det var trist at sige Farvel til Venner og Kammerater, jeg havde faaet i de syv Maaneder, og jeg haaber aldrig at miste Kontakten med dem mere.

— — —

Det var jo meget, jeg saa og lærte af nyt — men endda følte jeg hele Tiden, at der skete ingenting i Sverige. Alt var saa stille og harmonisk, Menneskene saa høflige, snarest for høflige. De spekulerede altid frem og tilbage over en

Ting, om det nu var fornuftigt og klogt, saa iblandt tykte jeg, deres Meninger vel var fornuftige og kloge — men ikke rigtige.

Sverige er et herligt Land med Klæder, Mad, gode Mennesker o. s. v.

»Men heller Vogter ved et Led,
midt i Kampens Røre,
end et Herreliv i Fred
mageligt at føre.

I Fjeldenes og Personlighedernes krigshærgede Norge.

I JUNI rejste jeg til Norge, hvor jeg havde faaet Plads i Huset ved Fru Petanders Bror og Svigerinde, Overingeniør Svanøes, Sundalsøre. Jeg sov ikke meget paa Turen Stockholm—Trondheim, selvom jeg havde faaet Soveplads. I Jämtland saa jeg Fjeld med Sne for første Gang. Ved Grænsen laa der Sne helt ned til Jernbanen, selv om det var 1. Juni. Hele Tiden, naar jeg har rejst omkring, har jeg altid været heldig og faaet det mest fornøjelige Rejseselskab, som tænkes kan. Jeg havde Lyst at fortælle om alle de Mennesker, jeg har truffet, men det fører vist for langt. I Trondheim kom Fru Petanders Søstersøn og tog imod mig. Han viste mig Byen; det var underligt at komme fra det fine og velholdte Stockholm til det gamle og af Tyskerne ramponerede Trondheim. Men jeg følte mig trods alt bedre hjemme i det af Krig hærgede Norge, end i det, hvad det Ydre betræffer, velholdte Sverige. Vi saa Domkirken, den var storslaaet — men jeg syntes, der var lagt alt for stor jordisk Pragt i den. Jeg kom uvilkaarligt til at tænke paa, da Jøderne i sin Tid byggede Babelstaarnet. Under hele Tiden i Norge mærkede jeg en saadan Taknemmelighed og Godhed mod Danmark — man følte sig helt flov, for det var jo kun saa lidt, vi gjorde for Norge under Krigen. Efter et Par Dages Ophold i Trondheim fortsattes Rejsen til Bestemmelsesstedet Sundalsøre. Jeg kom med Tog til Opdal, nærmeste Station; den ligger 600—700 m over Havet. Der var Svanøes i Bil efter mig. Alt var heroppe vinterligt og koldt, der laa Sne flere Steder, men jo længere vi kørte ned i Dalen, desto varmere blev det, og paa Sundalsøre blomstrede Frugttræerne. Turen Opdal—Sundalsøre var en Strækning paa 70 km. Jeg glemmer aldrig den Tur, jeg sad uden at sige et Ord og hørte paa, hvad Svanøes fortalte og viste. Der sad som en Klump i Halsen paa mig. Det var for en Gangs Skyld noget helt nyt. Fjeldene blev større og større, jeg mindre og mindre. Da vi stod ud af Bilen ved mit nye Hjem, saa jeg ikke andet end Fjelde med evig Sne, og Fossen, der kom løbende ned deroppe fra, susede i mit Øre, saa jeg troede, jeg skulde blive døv. Det hele gjorde et saa stærkt Indtryk paa mig, jeg var knapt kommet op, dér skulde jeg bo, før jeg trak Gardinet ned, saa jeg ikke kunde se Fjeldene, lagde mig paa Sengen og græd, bare græd. Jeg syntes ikke, det var til at holde ud at være her, det var saa trangt, saa jeg knapt kunde trække Vejret. Den Aften forstod jeg først rigtig Bjørnsons Sang:

Ud vil jeg! ud! så langt, langt, langt
over de høje Fjælde,
her er så knugende, tærende trangt....

Næste Dag gik med at se mig omkring, men stor Karl var jeg ikke. Det gik saa langt, at jeg spurgte Fru Svanøe, om jeg maatte rejse hjem, for jeg kunde ikke holde ud at være i Sunndalen. Heldigvis, siger jeg nu, fik jeg ikke Lov til det. Om Aftenen sad jeg og skrev de mest pessimistiske Breve; de begyndte gerne saa-

dan: »Gud give at snart det lakked mod Høst, Gud give, jeg atter var hjemme«. Svanøes var saa flinke og gode imod mig, gjorde alt, for at jeg skulde befinde mig godt. Den første Søndag var vi paa Fjeldtur. Jeg tror, det var den Dag, jeg lærte at holde af Fjeldene, Fossene og Elven. For i den Tid, der fulgte, blev Fjeldene, Elven og Fossene mine bedste Venner, og det er ogsaa dem, jeg længes allermost efter at se igen. Det at sidde ved Elven en Sommeraften og høre Fossene komme springende ned fra Fjeldet, eller det at sidde paa en 1800 m høj Fjeldtop, det gør et saadant Indtryk og skaber en saadan Stemning, som jeg ikke kan beskrive, men som Bjørnson skriver saadan om:

Fugle hilse dig fra Gren,
Bygdesnakket viger.
Luften bliver mere ren,
højere du stiger.

og han fortsætter:

Standset, lytted du engang,
vil du faa at høre
Ensomhedens store Sang
bruse til dit Øre.
Straks en Fjeldbæk risler kvikt,
straks en Smaasten ruller,
fører hid din glemte Pligt
med en Verdens Bulder.

Jeg tror, det er det, man oplever paa Fjeldet: den Udsigt, den Stilhed, den Ensomhed, den Storhed og ens egen Ubetydelighed og Ringhed. Det føder og skaber alle de gode Tanker, Ord og Digte, som Norge har givet os før i Tiden, men ogsaa nu med Ronald Fangen, Berggrav, Francis Bull, Falkberget, Nordall Grieg, og sidst, men ikke mindst, med *Øverland!* Hele Norges Natur har en god Grobund for Personligheder, og det var ogsaa alle de Mennesker, jeg mødte den Sommer i Norge. Der var først Biskop Fjellbu, som jeg havde Lejlighed til at hilse paa og snakke med ved en Spejderfest i Sunndalen. Der var gamle John Ørstad, der kom med Varer fra Købmanden hver Lørdag, der var dem, jeg spillede Haandbold sammen med, dem, jeg traf paa Cykleturene og paa Rejser rundt i Norge. Der var Drageren, der hjalp mig Kufferten fra Banegaarden ned til Baaden, da jeg skulde rejse hjem, han skulde leve af at arbejde, men da han hørte, jeg var dansk, vilde han ingen Betaling have for det. Han sagde, at Danmark ved de Pakker, det havde sendt under Krigen, havde frelst hans Børn fra Sultedøden, og nu vilde han ogsaa gerne være med til at sige Tak. Ja, de var Personligheder alle, hver paa sin Maade. Der var meget, meget mere at fortælle fra Norge, men jeg maa jo se at faa en Ende paa dette Skriveri.

Derfor springer jeg nu uden videre Forklaring over til Finland, det af de nordiske Lande, som vi vist kender mindst til i Dag.

Else rejser til Finland.

VI sejlede fra København den 3. Maj. Det blev en fin og fornøjelig Sejltur. Mandag Morgen, den 5. Maj ved 4-Tiden, sejlede vi ind i den finske Skærgaard, alle var tidlig oppe, vi havde nemlig en Del finske Tyskertøse ombord, som skulde i en Lejr paa Hangø. Der saa vi den første Russer paa vor Rejse. Ved 12-Tiden kom Kaptajnen og bad alle, der havde Fotografiapparater eller Kikkerter, at lægge dem nede i Kahytten, medens vi sejlede forbi Porkala, der er

besat og befæstet af Russerne. Kaptajnen fortalte om et amerikansk Skib, hvor Russerne var kommet ombord med Maskinpistoler og undersøgt alt, derved var de blevet 3—4 Timer forsinket. Selvom alle havde Lyst at prøve det Eventyr, lod de være for den finske Kaptajns Skyld. Naar man skal fra Helsingfors til Åbo, gaar Banen gennem Porkala, men der faar Finnerne ikke Lov at køre igennem for Russerne*). Det er det samme oppe ved Imatra, der har Finnerne saa meget Træ Nord for, som skal ned til Finskebugten, og derfra udskibes, men ogsaa her har Russerne lavet det saadan, at de skal gøre en stor Omvej. Lotta Svärd-Organisationen har de faaet opløst o. s. v. Nej, der er ikke stor Forskel paa Tyskland under sidste Krig og Rusland nu. Jeg spekulerer ofte paa, om vi intet kan gøre. Efter 5. Maj blev der talt saa meget om, hvorfor vi lod den Djævel til Hitler, lod al den Løgn og Ondskab, der fulgte med hans Styre i Tyskland, vokse sig saa stærkt. Svaret blev som oftest, at vi vidste ikke rigtig noget om, hvor slemt det var. Det var slemt, men endnu værre er det, at vi nu saa kort efter oplever en anden og endnu stærkere Magt, der krænker det, vi alle sætter højst, nemlig Frihed, Sandhed og Ret, og vi bare sidder med Hænderne i Skødet og ser til for anden Gang, at det onde vokser sig stærkt. Skal vi først reagere over for det, naar det rammer os selv? Nej, det kan umuligt være det rette, at vi uden et Ord, uden at protestere, lader Rusland udslette baade Estland, Letland og Litauen som Land og Folk, og ingen skal tro, de nøjdes med det. Saaledes som de bygger Fæstninger i Porkala i Finland. Og hvad som sker i Ungarn, er der ingen, der ved. Det har ingen Betydning, naar jeg skriver om den Slags Ting, men findes der mon ingen med stor Autoritet, der aabent vil vende sig imod den Vold og Uret? Findes der mon ikke ogsaa en dansk Arnulf Øverland, der tør og kan sige:

Nu trænge vi ikke at famle i Blinde
og ikke at bygge paa Dynd;
det at lukke sit Øje for Viden
kan være en dødelig Synd;
men det at holde sin Tanke
aaben, ærlig og ren,
maatte det i hvert Land blive en Hovedhjørnesten.

Nej, Friheden fik vi ikke for altid 5. Maj, den skal vi kæmpe for hver Dag. Og som Pip saa ofte sagde, at det er langt tungere at svigte end at miste.

Nej, nu kommer jeg vist for højt op og for langt ud — jeg maa hellere se at komme tilbage til Finland igen. Altsaa, vi kom i Land i Helsingfors, der var Fru Lindholm i Bil efter mig, og nu gik det ad Borgø til, en Biltur paa 1½ Time. Landskabet lignede Sverige, maaske lidt mere fattigt. I Borgå kom jeg snart i Kontakt med Menneskene. Jeg havde ingen Penge, men naar jeg havde fri, gik jeg i Forretningerne og spurgte efter Priserne paa Varerne, saa fik jeg altid en Snak. Alle var saa interesserede, naar jeg fortalte, jeg var hernede fra Grænsen, fra Danmarks Karelen, og mere end i baade Sverige og Norge var de Mennesker, jeg traf, interesseret i Sydslesvig. En Dag, jeg kom i en Forretning og skulde se paa en Dolk, forærede Manden mig den, da han hørte, jeg var fra Danmark, og ikke nok med det, han spurgte, om jeg havde fundet en Fästmand i Finland — nej, han var da i Danmark. Ja, saa skulde han ogsaa have en. Saa forærede han mig en til. En af de første Aftener traf jeg Maren Søndergaard, Frederiksborger fra 1946—47, hun var deroppe som Sygeplejerske. Vi var sam-

*) Dette er ændret sidenhen.

men og se Runebergs Grav og Hjem. Vi var ogsaa henne at besøge Frk. von Essen, Borgå Folkhögskola, og Konsul Söderströms, det var vi meget optaget af. Desværre blev det kun en Gang, jeg fik Lov at træffe Frk. von Essen, men det Indtryk, jeg fik den Eftermiddag, sidder godt fast. Om Lørdag og Søndag Aften kunde man altid træffe fulde Mennesker, der sloges — men jeg synes nu ikke, det var saa slemt, for de gik ikke saadan og bar Nag til hinanden — nej, de slog hinanden ned i ærligt Slagsmaal. Lindholm, jeg var hos, havde været med i Krigen, fortalte ofte grusomme Ting derfra. En Aften sad vi og snakkede helt til Kl. 1. Baade Hr. og Fru Lindholm syntes, at vi i Danmark er gaaet langt tilbage, hvad nordisk Retsbegreb angaar ved Genindførelse af Dødsstraf. Jeg kunde ikke faa dem til at forstaa, at vi havde haft Individier, der under Krigen havde opført sig saadan, at vi ikke kan have dem i vort Samfund.

Jeg har aldrig set saa megen Gymnastik som i Finland, baade i Borgå, men ogsaa Helsingfors, hvor vi var med til Afslutningen paa Finlands Festsplil, en Prøve paa Olympiaden i 1951. Den Oplevelse at se 11,000 finske Smaadrenge i blaa Bukser og hvid Trikot paa et Hold, og se dem følges fuldstændigt ad, det var et Syn, jeg aldrig vil glemme. Der var et Pigehold paa 10,000 i Alderen 14—18 Aar. Til sidst blev alle Fanerne ført ind paa Pladsen. Der blev talt, hvilket altid skete, baade paa finsk og svensk. Derpaa blev alle Flag hejst ned, medens »Vort Land« blev sunget. Det var den eneste Gang, jeg hørte den blive sunget i Finland. Alle var dybt grebet af det, de sang, og det stod skrevet i alles Ansigter: »Hvor længe mon vi frit kan synge »Vort Land«, hejse vort Flag og samles til Gymnastik og Idræt.« Det var, som man den Aften saa, hele Finlands Ungdom samlet. Omkring 1. Juni flyttede vi ud paa Landet og her kom jeg til at føle mig endnu bedre hjemme blandt Egnens Folk. Der var Nymanns Kalle, der iblandt hjalp mig Mælken hjem. Almindeligvis var Rationen 1 dl. pr. Person om Dagen. Nymanns Kalle var oftest fuld, men jeg kom til at holde af ham, for han var saa ærlig. Det var ikke noget med at gøre sig bedre, end han var. I Hammers, der vi boede, gik vi til Gymnastik, var med de finske pojker ude at »padle« i Kajak og ude at danse, jeg bliver i godt Humør ved at tænke paa, saa fornøjeligt vi havde det. Midsommeraftenen var vi med Ungdomsforeningen fra Borgå paa Udflugt. Vi sejlede om Eftermiddagen, Baadene var pyntet med grønne Grene og Flag. Vi kendte ingen, der skulde med paa Turen, men saa snart vi kom ombord, begyndte en Flok pojker at synge: »Har du været i en Kro i København« o. s. v. Saa var der en, der bød Likør rundt, vi drak alle af samme Glas, saa var der en anden, der kom med en lang Stang Julekage, som vi brækkede et Stykke af. Vi sejlede helt ud til en lille Ø ved det aabne Hav, der dansede vi til Kl. 4 om Morgen, og som vi morede os! Danse Vals med en finsk pojke er som en Drøm, Musikken sidder dem i Kroppen. Sejlturen hjem, se Solen staa op mellem Skærene, det er det, man ofte har drømt om at opleve, men som man aldrig har troet, skulde blive til Virkelighed. Jeg kunde skrive en hel Bog om Tiden i Finland, om alle de Mennesker, jeg traf og kom til at holde af.

Fra Finland rejste jeg igen til Sverige og var 1½ Maaned for at tjene til Rejsen hjem og til lidt Tøj. Boede hos Rektor Petanders, arbejdede den sidste Tid hos en Gartner. Og nu er jeg hjemme igen. Meget har jeg set og lært af nyt i Sverige, Norge og Finland. Men var det ikke forkert at rejse til Udlandet, naar der var stor Brug for os alle herhjemme? Og er det ikke langt mere værd at blive hjemme, end at rejse ud? Jo, det er det absolut, men kan det ikke tilgives os, naar vi kun gør det for at samle Erfaringer om andre Lande og andre Samfundslag, og

naar vi vender tilbage igen og af bedste Evne søger at vinde vort eget tilbage igen, ikke som en umiddelbar Arv, men som noget, vi selv er naaet frem til?

Hermed Hilsen fra Else Pinstrup Larsen.

DET STOUTE FINLANDSKE FOLK

JEG kom til det idylliske gamle Borgå som Sygeplejerske paa et lille Sygehus, og kom derved i Kontakt med Folk af alle Klasser. Det har været en Glæde at arbejde sammen med de finske Sygeplejersker, dygtige og flinke er de og altid i godt Humør. Jeg har rejst meget i min Fritid, bl. a. otte Dage rundt i Finland sammen med tre danske Kammerater, det blev en straalende Oplevelse for os. Aldrig glemmer vi en Aften i Kuopio — Østfinland — en finsk Pige inviterede os i Puijo, et Udsigtstaarn, hvorfra man milevidt til alle Sider ser Søer, smaa Øer med Skove, det var et Syn saa skønt, at det ikke kan beskrives. Senere var vi i hendes Hjem og drikke rigtig Kaffe (Rationen er $\frac{3}{4}$ kg om Aaret), og hendes Far fyrede i Badstuen, vi badede og hoppede derpaa direkte i Søen i Maaneskin, men det mest mærkelige var, at vi ikke kendte Pigen, og dog gjorde hun alt dette for os.

Her er meget smaa Rationer af Smør, Sukker o. s. v., i Forhold til danske, men taler man med en Finne om deres smaa Rationer og store Skatter, kommer Svaret omgaaende: »Ja, men vi har vores Krigsgæld, som vi maa have betalt.« Deri sætter de en Ære, og det er imponerende at se, med hvilken Vilje og Energi alle arbejder med dertil. Finnerne forstaar, at de har noget at kæmpe mod, men ogsaa noget at kæmpe for, deres Frihed maa de have, hvad det end skal koste.

Skrive om Finlands egentlige Forhold er ikke tilladt, men jeg haaber, flere faar Lyst at komme en Tur herop og arbejde og rigtig lære det naturskønne Finland og dets stoute Folk at kende.

.....

ET HALVT AAR BLANDT FINNER

DET at skulle berette om Indtryk af et halvt Aars Ophold i Finland, syntes mig straks at være en let Sag, fordi jeg har været saa umaadelig glad for alt, hvad jeg har set og oplevet, selvom det ikke til enhver Tid var lige lyst og muntert.

Ved at tænke nærmere over, hvad der nu kan have mest Interesse for andre at høre om, er jeg klar over, at det vist maa blive det, at være Finne i Dag og Forholdet til deres store »Beskytter«, for ikke at sige Besættelsesmagt; alt og alle er i den Grad under Kontrol, Censur og hemmelig Undersøgelse af Kommunismen, som vist faa herhjemme tænker sig. Jeg skal forsøge at fremdrage forskellige Eksempler. Første Gang, jeg stødte paa russisk Kontrol, var inden jeg nogensinde var naaet i Land. Tidligt en Morgen, da Baaden befinder sig i Skærgaarden ud for Porkkala Omraadet, er russisk Politi om Bord. Vi faar dog Lov at fortsætte.

Rejser man med Tog, kan man til enhver Tid være udsat for at skulle legitimere sig, Politiet kontrollerer systematisk alle Rejsendes Navne med Bogen, hvori

alle mistænkelige Personer er opført, det er det saakaldte finske Politi. Arrestationer og Husundersøgelser baade ved Dag og Nat er ikke usædvanlige.

Ikke underligt, at Finnerne er utrygge for Fremtiden. Jeg har flere Gange været stillet over for Spørgsmaalet, om jeg troede, at Sverige, Norge og Danmark tog imod dem, hvis Finland en Dag blev opslugt af Rusland. Det er svært at skulle svare paa et saadant Spørgsmaal, især naar Danmark kan diskutere, om det skal hjælpe sine egne Landsmænd hjem. Trods det sagde jeg ja, og jeg haaber inderligt, at mit Ord ikke maa blive gjort til Skamme, hvis den Dag kommer, at nogle faar Brug for det. Da maa vi, der har lært det nordiske Fællesskab at kende paa Frederiksborg, være med.

Heldigvis er det daglige Liv ikke direkte præget af disse Hændelser. Aviserne refererer nok, men ikke den egentlige Aarsag, den maa man høre om blandt sine Venner. Den første Tid undrede det mig meget at se det sydlige Finland, der for en stor Del er Klippeland. Da jeg vidste, at der fandtes en Del Agerbrug, satte jeg det i Forbindelse med Muldjord og store, bølgende Agre, som vi har det hjemme; men hvilken Forskel er det ikke at se den fattige Afgrøde, der kan vokse paa Stengrunden.

Nogle spekulerer sikkert paa, hvordan man klarer sig med det vanskelige finske Sprog og maaske holder sig derfor tilbage fra at søge Udveksling med en Finne. Jeg indrømmer, at jeg selv betænkte mig en Del, før jeg sendte en Ansøgning. Men er man der først, gaar det sagtens, blot de finsttalende bliver klar over, at vi ikke er Finlandssvenskere, gør de sig al mulig Umage for at hjælpe. Finnerne ved ikke alt det gode, de vil gøre mod en Dansker, fordi deres Børn har været her.

..... 1937.

FRA LANDBRUG TIL FABRIK

HEJ C. P. O. og Pip! Jeg begynder til Juli som Fabriksarbejder paa
, beliggende ved en af Vänerns mange Bugter. Og, ærlig talt, jeg var ved at være kureret af Skoven og dens Ensomhed. Om man saa kan tilpasse sig Fabriksarbejde og Barakliv, kan kun Fremtiden svare paa; men for en Tid gaar det. Der er mellem 600 og 700 Mand paa Fabrikken, og der er Døgndrift og arbejdes paa tre Skift. I Forvejen er der 7—8 Danske her, og de er godt tilfredse. Tillige er der en Del Estlændere, der er flygtede fra Russerne.

.....

Rigtig mange Tak for jeres Brev. Der udbedes Forklaring paa, hvorfor jeg blev ked af Skovlivet. Om jeg kan definere dette fyldestgørende, ved jeg ikke, men gør dog nu et Forsøg. Hvad var der da i Vejen med min Plads? Ja, vi begynder med Chefen o. s. v. Desuden var det et elendigt Landbrug; det värmlandske Landbrug er jo ikke det samme som det danske, og Landbrugsarbejde regnes her paa Egnen for 3. Rangs. — Saa det var vel mere Pladsen end Skovlivet, jeg blev ked af; dog holder jeg ikke af nu at komme i Skoven, man faar en underlig Sug en Mellemgulvet, maaske lidt Skovpsykose, men det forsvinder nok igen. Med Hensyn til andre Gaarde var der en 6—7 Stykker samlede et Par km derfra, Smaabrug, hvor der ikke var andre unge end de, der ikke brød sig om andet eller kunde være andre Steder.

Ja, C. P. O., du skriver, at du elsker Ensomheden. Det har jeg ogsaa gjort

før, en herlig Afveksling fra den daglige Trummerum som en Hvilepause ind imellem. Og at der kan hentes Styrke i Skoven og paa Fjeldet for Skolemanden og Byboeren, det forstaar jeg udmærket. Jeg havde ogsaa ventet at finde Styrke hos Skovens Folk, men hvad fandt jeg? Pengenes Magt. Midsommerfest, da blev der ikke sparet, der skulde jo vises frem. Pengemændene fra Omegnen kom; fine franske Manéer og Smask ved Smørugaasbordet — passer det sammen? Jeg mener, at Bordskikken er lidt tilbage og Manéren lidt forud. Og hvor humørforladt. Først efter 12, da Svenskerens kære Sprit (hele Kvartalets Ration, jeg hentede den selv) kom paa Bordet, tøde man lidt op.

At jeg vil til Fabrik igen næste Aar, betyder dog ikke, at jeg foretrækker denne for Landbruget. Jo, her i Sverige gør jeg det, men det danske Landbrug er dog Nr. 1. Hvorfor tilbage til Sverige igen til Fabrik? Jo, for at faa en Ungdom saa rig paa Oplevelser som vel muligt (hvad der hidtil ogsaa er forundt mig i høj Grad, Efterskole, Højskole, to gode og en daarlig Plads ved danske Landbrug, Spejderfører 1 Aar, nu i Sverige og til Vinter Landbrugsskole), og saa for at faa Garderoben i Orden. Ellers er Fabriksarbejdet jo Lønslaveri. Ogsaa det faar man prøvet.

Jeres Folmer.

I BJERGENE MED EN WENDELSBERGER

KÆRE Venner! Efter at have været hos min Wendelsbergkammerat Clas Hedberg i Dalarne et Par Uger, tog vi ud paa en Cykletur op i Fjeldet. Det var meget spændende. Vi kunde cykle, til vi kom op oven for Trægrænsen ca. 1000 m o. H. Derefter maatte vi gaa de sidste 5 km op til en Fæbod, der laa næsten helt oppe ved Toppen af »Stedian«, som er 1300 m højt. Vi ankom til Fæboden Kl. 4. Da var der ingen levende Væsener at se, men Dørene stod aabne, og vi kunde se, at den dog var beboet. Da vi saa have faaet lavet noget Mad, og det blev hen mod Aften, begyndte der at strømme Folk til fra alle Kanter. De kom, bærende paa store Rygsække og med Spande, det var Bærplukkere.

I Laden, hvor vi sov den Nat, laa vi sammen med ca. 100 Mænd og Kvinder.

Turen op havde vi taget gennem Herjedalen, som ligger Nord for Dalarne. Næste Dag besteg vi saa Toppen af »Stedian«, hvorfra der var en herlig Udsigt og ikke mere end 10 km til den norske Grænse.

Tilbage gik det ad en dejlig Bilvej langs Elven helt ned til Rättvik, ca 300 km. Det var den dejligste Tur, jeg har oplevet — et af Sveriges mest besøgte Turiststrøg. Jeg formaar ikke at beskrive den skønne Natur, her var. Kan kun anbefale Turen paa det bedste.

Jens Teilgaard, Nustrup.

BLANDT ENGELSKVE KVINDER

KÆRE C. P. O.! Har desværre ikke Evne til at skrive en lang og interessant Artikel om England i Almindelighed og Englændere i Særdeleshed. Men jeg skal gerne meddele dig lidt af mine Indtryk derovrefra. Først selve Skolen. Den laa i en Forstad til London, omgivet af en dejlig stor Park, og selvfølgelig bygget i Klunkestil med Taarn og Karnapper, snørklede Gange og et forvirrende Antal Trapper. Der var Plads til ca. 40 Elever, hver med eget Værelse.

Kurset var beregnet for arbejdende Kvinder, d. v. s. Kvinder fra Fabriker,

Kontorer, Forretninger o. s. v. De fleste af Deltagerne havde i Tiden under Krigen deltaget i Forsvaret, enten i Hæren eller ved Civilstyrkerne som Socialarbejdere eller Landarbejdere (den kvindelige Landarmé). For fleres Vedkommende havde Tjenestetiden været 5—6 Aar. Det var svært for disse Piger at finde tilbage til normal Tilværelse igen. De virkede noget rodløse, havde vanskeligt ved at finde ud af Tilrettelæggelse af fremtidige Jobs og synes i det hele taget, det var svært at komme ud i Dagliglivet og selv bestemme Farten. Opholdet paa Skolen blev for dem en Overgang fra Militærtilværelse til Privatmenneske.

Elevernes Alder var fra 21 til 50 Aar. Du forstaar, der var en noget roligere Atmosfære end paa Frederiksborg — til Gengæld heller ikke saa munter og energisk. Den højere Alder bevirkede, at Undervisningen kom paa en højere Standard end her. Det var indrettet, saa vi ikke havde mere end to Undervisningstimer om Dagen (1 Time lig med 1½ normalt), den anden Tid skulde bruges til Selvstudier. Undervisningsfagene var Litteratur, Historie, Etik, Filosofi, Psykologi, Husholdning, Musik, Sang, Tegning, Kunst og Musik. De tre Hold Litteratur var udelukkende engelsk Litteratur, temmelig ensidigt synes jeg, men vist ikke ualmindelig engelsk Facon. Sangen var desværre altfor »højt« lagt an for mig, saa jeg maatte gi' op efter første Termin. Vi sang aldrig til Forelæsningerne, saa du forstaar, Sangen var faktisk gjort til noget fjernt og ophøjet for almindeligt stemmebegavede. Og hvad er en Højskole uden Sang! Pigerne var vældig søde og hjælpsomme, og reviderede helt den sædvanlige Myte om stive og kedelige Englændere. Maaske, synes jeg, er de danske Piger mere selv-sikre og beslutsomme. Men det gælder vist ikke for Pigerne alene. Efter Tur var jeg hjemme hos fire af Pigerne og blev umaadeligt gæstfrit modtaget og mener at have faaet et ganske godt Indblik i engelske Hjem. Det virker, som om man der har Interessen mere samlet om Hjemmet, og er mindre interesseret i Naboen. De fleste Englændere kommer næsten altid med en Udtalelse om, at nu har de boet saa og saa lang Tid i det Hus, og de aner intet om, hvad Naboen tænker og tror. Det lyder vældig godt, men jeg har det Indtryk, at Englænderne har samme Indstilling, naar det gælder Forholdet til andre Lande.

Jeg prøvede paa at se saa meget af Landet som muligt og benyttede den billige Rejsesmaade, »at gaa med Biler« og sove paa Vandrehjem. Du kan tro, jeg nød Turene, selv om det kunde være anstrengende. England er et meget smukt Land, og Bjergegnene var en særlig Oplevelse for mig. Der er saa meget at skrive om, men det er svært at faa det hele med. En Ting er dog sikker: Opholdet var en stor Oplevelse for mig og har bevirket, at mit Syn paa os selv og Danmark er betydeligt forandret. Maaske ikke til den gode Side — altsaa lidt selvglad. Jeg synes, vi har et lille, rart Land med forholdsvis faa sociale Uretfærdigheder (i Forhold til England) og med en Befolkning, der kan bestille noget, og ikke er bange for at gaa i Gang med noget nyt. Kan vi holde os saadan altid, ser det ikke saa galt ud.

Hilsen *Anny Kragh*.

PAA LANDBRUGSARBEJDE VED PARIS

JEG befinder mig nu hos prægtige Mennesker 75 km N. Ø. for Paris, paa en Farm, der er paa 210 ha. Jorden her er meget frugtbar, og Farmen bliver, set med franske Øjne, drevet helt 1. Kl.s. Set med vore Øjne er her meget at

rette, meget er meget upraktisk indrettet, men jeg er meget varsom med Kritik, for man gør hurtigt den Opdagelse, at Franskmænd ikke kan lide at blive kritiseret. Man bliver ogsaa hurtig klar over, at en Farm, drevet efter dansk Mønster, vilde være en særdeles god Forretning; her er meget høje Priser paa alt, hvad Landbruget kan producere. Det er interessant at følge Livet hos Familien her og i Landsbyen. Tradition og Levevis er helt forskellig fra vores. Julen bliver fejret med Midnatsgudstjeneste og efterfølgende Julemaaltid, som her bestaar af kold Høne og Steg og til Slut Chokolade. Man spiser iøvrigt ikke Kød den 24. December før efter Midnatsgudstjenesten. Kød spises heller ikke om Fredagen, det er jo en katolsk Skik, som vi er uvant med. Jeg faar dog ofte et Stykke Steg paa en Fredag, da jeg har forklaret, at vi ikke bruger denne Skik, hvor jeg kommer fra. Kosten er ellers glimrende her, men det maa tilføjes, at jeg har Ophold i Familien. Arbejderne paa en Farm i Frankrig har svært ved at leve ordentlig. Her er gifte Arbejdere paa Farmen, der for en Dags Arbejde faar 200 Fr. paa egen Kost, og 1 kg Kød koster i Dag 250 Fr., det er meget fortvivlet. Foreningsliv eksisterer ikke, og det er vel noget af det, vi savner mest. Andelsbevægelsen er heller ikke udbredt. Jeg er ofte med Familien kørende i Bil til Paris, og en Gang om Md., en Lørdag og Søndag, samles vi paa Studenterhuset og tager saa paa Ture i Paris og Omegn, jeg kan ikke sige andet, end at det er en stor Oplevelse at være her i Frankrig, selvom det vilde falde de fleste Danske vanskeligt at forblive i en fransk Landsby for et helt Liv.

Venlig Hilsen til jeg paa Frederiksborg.

Poul Madsen.

VINTERSKOLEN 1946—47

HVER Vinter har sit Præg. Det kommer fra Lærerkredsen, fra Eleverne, fra Aarets historiske eller hjemlige Begivenheder, og det huskes længe efter. Vinteren 46—47 var Guldaggers sidste Vinter hos os, Carins eneste Vinter og Bents og Vilhelms første Vinter. Guldagger og Carin er saa stort et Kapitel, at de maa have et lille Afsnit for sig selv i Aarskriftet, og den Kungälvskole, de gaar ind til, er vi saa varmt interesseret i her paa det dansk-nordiske Frederiksborg, at vi vil holde os i en stadig Kontakt med dem i de Aar, der kommer. Bent Jacobsen er jo vor gamle Elev, Søn af Ry Folkehøjskole, hvor hans Far i mange Aar var Lærer, og nu løfter han som Delingsførernes Lærer den store Arv efter Vagn Christensen og Hans Bruun. At vi i Bents første Vinter havde 40 Delingsførere, tager vi som et godt Tegn for Fremtiden. Vilhelm Nielsen er tidligere „Dansk Ungdomssamvirke“s Mand, har været et Aar i U. S. A., Magtens Tyngdepunkt paa den Halvkugle, som vi hører til, og er fortrolig med Oxfordbevægelsen i dens nye danske Fase. Landbrugskonsulent Stryhn overtog Hans' „Vor Gaard“ og var med til at præge Vinteren fra Lærerkredsens Side. Olav Akerlie var Norge og Carin var Sverige — et Vestnorge med Alvor og Kraft.

Og tænker vi paa jer 140 Elever, dukker en Række Ansigter op af Flokken. Fristende var det at nævne en Del — især dem, der var aktive i Kaminstuepassiarerne, og som dristigt gik mig imod paa vore store Aftener og derved vandt mit Hjerte i særlig Grad —. Ingen skal her fremdrages paa andres Bekostning. Jeg nævner kun to — nemlig de to, der kom længst borte fra, Linard Barandum fra det rätoramanske Schweiz med Forhold saa ejendommeligt gammeldags, saa strenge og fattige, at det var som at se ind i fjerne, strenge Tider, naar han fortalte derom, og samtidig havde han været med til Genopbygningen af Walcheren i Holland og vilde, som en af „Wartenweilers Drengene“, være med i Kampen for et nyt, folkeligt Schweiz. Og jeg nævner Oscanian, ved Siden af Vilhelm vor anden U. S. A. Repræsentant i Vinter, der saa ofte gav Udtryk for det helt nye, for os lidt fremmede Ame-

rika, vel nærmest det republikanske. Der var Sønderjyder, jeg gerne vilde nævne, men det nye er jo, at vi alle er Danske, alle er „Jyder for Vorherre“, og jeg lader være; men Færingerne er jo ikke længer Indbyggere af „et dansk Amt og Provsti“. I Vinteren 1946—47 tog Færingerne jo det store Skridt fremad mod Selvstyrekaar. Pål Djurhus nævner vi derfor — maaske den af alle Eleverne, der forandrede sig mest i Vinterens Løb, — og saa vore fire norske, tre svenske og to Finlændere. Meeri i høj Grad medregnet baade i Skole og i Køkken.

*

Af Begivenheder i Vinteren Løb, er det især Elevudvekslingen med Wendelsberg, som er den centrale Enkeltbegivenhed, noget af en historisk Tildragelse i Højskolelivet, tror vi selv. Idéens Fader, Justus Elgeskog, og Vilhelm, der var vor Repræsentant paa Wendelsberg, og Gunnar, der var Wendelsbergs Repræsentant hos os, vil alle tre fortælle derom. Her skal jeg kun udtale min store Glæde over, at vi fik være med, og min Tak til Justus Elgeskog for det dristige Initiativ og for de 2500 Kr., han stampede op af Jorden til Hjælp for os. Tak til „Folket i Bild“, der stillede Pengene til hans Raadighed, til dem, der ordnede Elevudbyttets Detailler og til de to Lærerkredse, der gik ind for Tanken, og som ved at gaa med til en 14 Dages Afbrydelse af den regelmæssige Skolegang, har vist en nordisk Forstaaelse og en Sindets Bevægelighed overfor det helt nye, som er langt ud over det almindelige. Vi ønsker meget at kunne fortsætte med denne Udveksling de kommende Vintre, men da Elgeskog har trukket sig tilbage som Rektor, og vi næste Gang maa og skal skaffe Midlerne til Veje selv gennem Valuta-tildeling fra Nationalbanken, afhænger alt af, om vi her vil finde den samme Forstaaelse, som vi fandt i svenske N. T. O. Kredse. Kun eet mørkt Punkt var der i de 14 Dages Glæde. Delingsførererne kom ikke med. De vidste det i Forvejen, da de valgte den meget krævende Delingsførervej, og de fik Del i Samværet med de svenske, der kom herved, men vi er fast besluttede paa, at Delingsførererne *skal* med næste Gang, om der bliver en næste Gang. Men ogsaa det gør, at Vanskelighederne vokser.

Kort efter Wendelsbergoplevelsen kom en Dag, jeg som Ungdomslærer helst forbigik i Tavshed, den 16. Marts, da jeg blev 60. En vemodig Dag som alle Fødselsdage for os Højskolefolk, fordi den lægger endnu et Aars Afstand mellem os selv og de unge, man arbejder med, og gerne vil være saa nær ind paa Livet som overhovedet muligt. Det blev dog saa skøn en Dag, fordi saa mange vilde glæde os og takke os for, hvad vi kun gør, fordi vi ikke kan andet, fordi vi er skabt til denne Gerning, og den er vort Livs rige Indhold. Kun fire Ting skal jeg nævne fra denne Dag: *Det svenske Flag* som Gunhild Palmquist gav os fra de svenske Lærere og Lærerinder gennem Aarene, og *alle de nordiske Flag*, som I Elever gav os, og som I ser paa Billedet her. Flag, hvad er der som Flag, hvad rummer saa uendeligt meget som Flag, naar disse Flag er Korsflag, der i det samme Tegn giver Udtryk for baade Kristenlivets og Folkelivets Indhold. Endvidere Gaverne fra Frederiksborgkredsene paa Fyn og i København og fra Skolens Lærere, Ting, der hver Dag minder mig om jer.

En tredie af mange andre Begivenheder var Krogerup-Eftermiddagen og -Aftenen, især takket være Hal Kochs Foredrag om Bolignøden, der gjorde et meget stærkt Indtryk paa alle. En hjertelig Tak for denne Dag og for „Scener af Krogerups Historie“.

Om Undervisningens daglige Gang var mangt og meget at fortælle. Aldrig det samme fra Aar til Aar, om end Emnerne er de samme i det store og hele. Men her har hver sine Minder, og hvad man ikke selv var med til i Timerne, kan ikke opleves gennem det trykte Ord. Kun maa jeg nævne som en ny og god Ting ved Vinteren 46—47 den store Tilgang, der var paa Vilhelms Særhold: Hvad er Kristendom, Tal, der paa begge Særhold langt overgik, hvad jeg før har kendt i de Aar, jeg har haft lignende Emner. Og saa det lille nordiske Studiehold i Havestuen med 14—15, der hver paatog sig en stor Opgave fra Kampdigtingens Verden (Nis Petersen og Koestler), fra Krigstidens nordiske Historie og fra U. S. A. og U. S. S. R.s Historie. En god Arbejdsform, men vi var alt for mange, og alt for faa fik Lejlighed til at sætte sig ind i Aftenens Emne, saa de kunde tale med ud fra Selvarbejde med Spørgsmaalet. En af de Aftener, jeg længst vil mindes, var Agnete Kjærs modige Gennemgang af „Højskolen under Besættelsen”, en streng Aften for mig at staa igennem p. Gr. af vort nuværende Syn paa denne Sag.

En tredie Nyhed i denne Vinter var, at vor politiske Samfundslære mundedede ud i et Folketingsvalg, noget vi ellers aldrig har haft her paa Skolen, og som altid før har været mig imod. Men da Enemark bad mig om det, slog det mig pludseligt, at vi mere end de fleste andre Skoler har Forudsætning for noget saadant, da vi jo i et Par Maaneder gennemgaar Partiernes Historie og Programmer og har Repræsentanter herude fra dem alle (omtrent). I Aar var det *Axel Kristensen* fra Venstre, Folketingsmand *Poul Hansen* fra Socialdemokratiet, Direktør *Normann* fra de Radikale og Forlagsleder *Gelius Lund* fra Kommunisterne. Desværre faldt den konservative Aften bort p. Gr. af Valgforberedelserne.

Valget her paa Skolen fandt Sted den 25. Marts og gav et overraskende Resultat: 95,8 Stemmeprocent. 2,52 pCt. Venstre — 15,63 pCt. Dansk Samling — 11,25 pCt. radikale Venstre — 8 pCt. konserv. Folkeparti — 5 pCt. Socialdemokratiet — 3,75 pCt. Retsforbundet — 3,75 pCt. Kommunistpartiet. Obs.! Dansk Samlings Tal, der skyldtes en mesterlig Valgtale af Hans Møller Hansen, frisk, slagfærdig, vittig og lidenskabelig. Obs.! at de to Partier, der staaar hinanden fjernest af alle: Kommunismen og Retsstaten fik samme Procent — ligesom Nazisterne og Dansk Samling i 1943. Det var et festligt Intermezzo. Jeg fortryder, at vi ikke har haft det før, og glæder mig til næste Aars Valg.

C. P. O. C.

Vinterens Gæsteforedrag

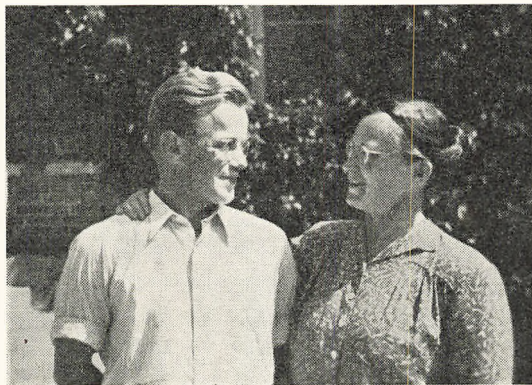
SELV om Hverdagen paa Frederiksborg Højskole — som alle gamle Elever ved — er baade festlig og lærerig, føles alligevel de Aftener eller Eftermiddage, hvor der kommer fremmede Talere som ganske særligt festlige — eller lærerige — eller begge Dele.

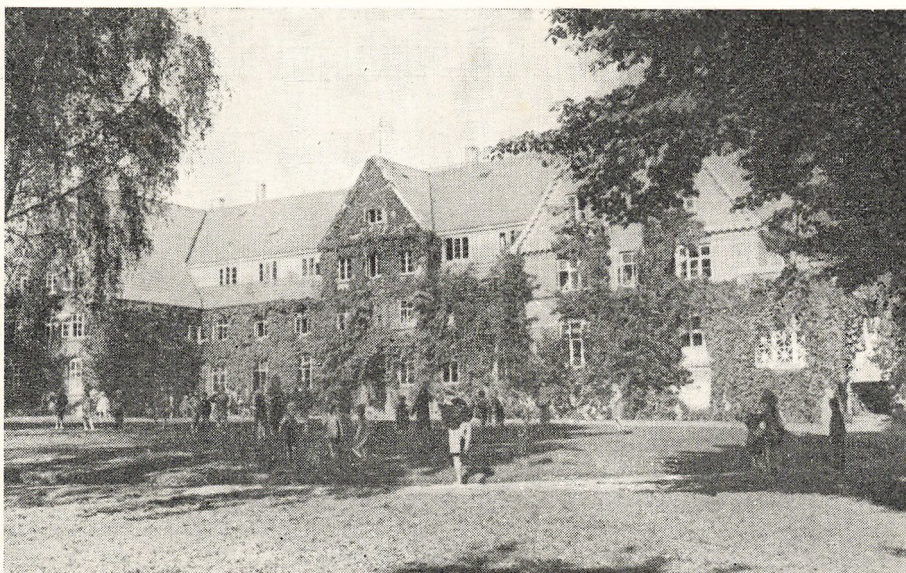
Til det mest festlige hørte naturligvis Maanedsmøderne Søndag Eftermiddag. Forstander *Siliam Bjerre* fra Høng talte i November om »Land og By«, i December havde vi Julemøde med Pastor *Olsen* fra Grundtvigskirken, og i Januar et stort Møde med fhv. Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*, der talte om Skolespørgsmaal. I Februar var der Elevmøde, hvor *Carin Cederblad* talte, og endelig i Marts som det allerfestligste Punktum: 60 Aars Fødselsdagen.

Men desforuden har vi haft en lang Række fremmede Talere, tildels i Tilknnytning til Samfundslæreundervisningen, men ogsaa nogle af mere almindelig Karakter. Noget af det, der vil huskes længst, er sikkert *Carl Cederblads* Foredrag om Ungdommens Forhold til Idéerne, Ingeniør *Holger Schrøders* 4 Foredrag og Højskolelærer *Bo Ruds* to Oplæsningsaftener med henholdsvis »Ekscellencen« og »Mus og Mænd«. — Dagen før Afstemningen paa Færøerne havde vi Pastor *Joensen* fra København, selv Færing, som talte om hele Baggrunden for denne vigtige Afgørelse. Forretningsfører, Sogneraadmedlem *Knud Gedde* fortalte om en Kommunalpolitikers Arbejde og Problemer saa godt og livligt, som det kunde gøres. En anden af Krogerups dygtige Lærere, Dr. oecon. *P. Nyboe Andersen* forklarede os, hvad en Valutapukkel er og hvad den betyder. Næstformanden for Venstres Ungdom, *Henry Christensen* indledte en Diskussion om Forfatnings-spørgsmaalet. Kaptajn *Mølgaard*, som har deltaget i Krigen i Østasien, fortalte om Kina og dets Problemer. En Film fra Færøerne blev forevist af Konsulent *Djurhus*. En ung og dygtig Officer fra Generalstabten, Kaptajn *Permin*, gav os en fordomsfri Fremstilling af Forsvarsspørgsmaalet, og Lærer *Lindstrøm* fra Ladelund lige Syd for Grænsen fortalte tilforladeligt, men derfor ikke mindre betagende om det danske Arbejde der i Sognet. Skolens Formand, Ligningsdirektør *H. C. Henningsen*, talte om Skatteproblemer. Endelig havde vi en Række Talere fra de politiske Partier, Direktør *Axel Kristensen* fra Venstre, som senere blev Forsyningsminister, Folketingsmand *Poul Hansen* (Kalundborg) fra Socialdemokratiet, som tidligere har været Formand for D. s. U., Forlagsleder *Gelius Lund* fra Kommunisterne, som vistnok ikke vandt mange Tilhængere, og Direktør *Normann* fra de Radikale. Den konservative Taler, som havde lovet at komme, sendte Afbud i sidste Øjeblik. Retsforbundet og Dansk Samling kunde vi desværre ikke ofre Tid til i de sidste travle Uger.

Alt i alt leverede de fremmede Talere et yderst værdifuldt Tilskud til Skolens Undervisning, som vi siger dem Tak for.

V. N.

SOMMERSKOLEN 1947

DER er altid et eller andet Forhold, der gør en tilstundende Skole, Sommer eller Vinter, særlig spændende. Efter den meget kolde Vinter frygtede vi i Aar Maj Maaned. Hvorledes skulde det gaa med Sommerpigerne i de kolde Lokaler; alle Advarsler til trods ved vi jo, at det er Sommertøjet, der er med — og for lidt varmt af den Slags, Pip giver Meddelelse om, naar Lærerne er udvandret fra Spisesalen.

Og saa kom 3. Maj med Solskin og Varme! Hele Sommeren kom til at staa i Solens Tegn, paa alle Turene Sol, paa de fleste Festdage Sol; dejligt, undtagen naar man havde Foredrag fra 4—5 med Solen glødende ind gennem Vinduerne.

Der var ogsaa andre Forhold, der gjorde Sommerskolen spændende. C. P. O. og Pip maatte spændes fra saa meget som muligt i den første Tid; men da Lærerkredsen var den gamle Stab og Sommerpigerne fra første Øjeblik forstaaende og hjælpsomme, saa gik det let. Ligeledes maatte vi igen appellere til Eleverne om „Arbejdstjeneste” i Hus og Have, altid var der villige Arme, der røg til Vejrs, naar Mule ell. Edith spurgte.

Som altid nu er den første Dag i to Afdelinger, først Arbejdet med de forskellige Prøver („Der har altid været mange unge Karle og Piger der...”), Boguddeling og lign., og saa 4. Maj-Festen, der ogsaa i Aar begyndte i Kirken, hvor Vilhelm talte. Om Aftenen festede vi ved Kaffe-bordene, hvor der var Taler af Pastor Christiansen, vores norske Lærer, Olav Akerlie, og Guldagger.

Og saa gik det løs med Arbejdet, ofte afløst af Fester og Ture.

17. Maj talte C. P. O. om Dagen og Olav fortalte om den, saaledes som han huskede den fra Barndommen af, og ingen af de tilstedeværende vil vist

glemme 17. Maj-bukserne, 17. Maj-brusen osv., alle Nordmændene nikkede genkendende, og vi andre blev næsten lidt misundelige over en saadan Stemning. Om Aftenen gav de norske Sommerpiger en fin Underholdning med Sang og Recitation.

Dagen efter var det Askovsøndag, hvor Arnfred, Traditionen tro, hvad vi er ham meget taknemlig for, kom og gav os en indholdsrig Dag sammen med gamle Askovitter. To andre trofaste kom til os fra Askov, Pips Mor, Fru Appel, fortalte om Tuberkulosens Bekæmpelse, og Bo Rud læste Blichers „Af en Landsbydegns Dagbog“, saa vi aldrig glemmer det.

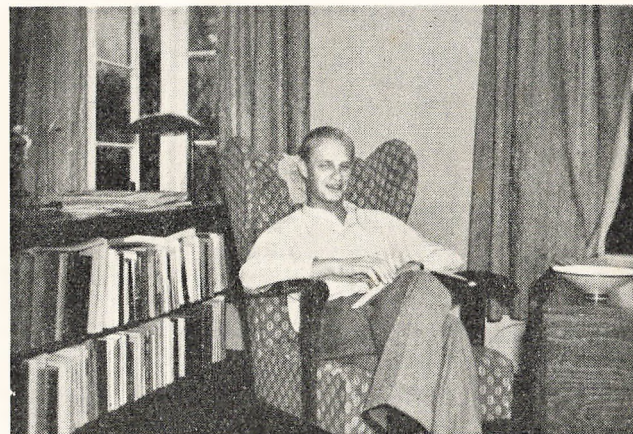
I Fortsættelse af Udvekslingen med Wendelsberg i Vinter havde vi Besøg af hele Lærerkredsen deroppefra. De lod i tre Dage Eleverne selv staa for Styret og kom ned for at diskutere en evt. Fortsættelse og feste med os. Grundlovsdagen fejredes i Aar ved, at vi inviterede kirkeligt Samfund fra Hulsinge, der jo i Reglen er vore Værter den Dag, ned paa Skolen og fejrede Dagen med dem ved Tale af C. P. O. og Underholdning af Lærerne. Sommermødet 15. Juni var i Aar Egnens til Fordel for Sygeplejeforeningen. Det blev den eneste Dag, hvor Regnen generede os, for da vi skulde i Gang med Uppremieren paa „Kristin Lavrensdatter“ nede i Haven, øsregnede det, og vi maatte i Huj og Hast flytte til Gymnastiksalen. Men man var saa glade for det, at vi senere blev inviteret til Harløse med det, hvad desværre Vejret ogsaa hindrede.

Musiklejren var som vanlig stor og festlig med Musik og Sang over hele Skolen, men desværre „for Sungen“ maatte man undvære C. P. O. og Guldagger, der benyttede Lejligheden til at rejse til Geijers 100-Aarsfest paa hans Fødegaard v. Ransäter nær Karlstad og til Oslo, hvor C. P. O. skulde deltage i den nordiske Kulturkommissions første Møde.

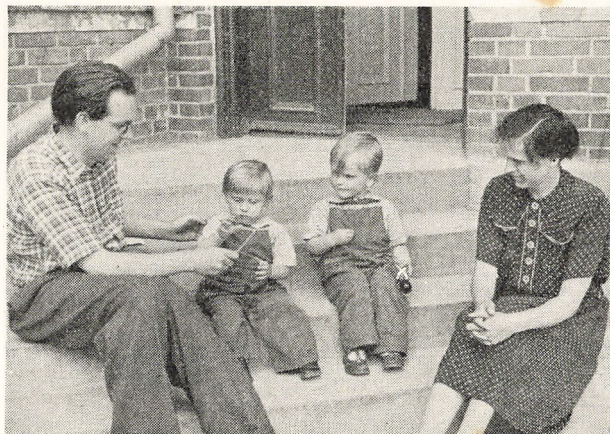
Og saa endelig i Juli kom Sommerens to store Fester, Elevmødet og Forældremødet, begge i al Fald for os paa Skolen var dejlige. Lørdag den 12. Juli var der Travlhed fra Morgenstunden af med Pyntning og alle andre Forberedelser, saa alt var fint, da de gamle myldrede ind. Eva, Vagn og Karen Helle og Signe gjorde det yderligt festligt for os ved at komme, saa det rigtig var Sommer paa Frederiksborg. Og saa gik det Slag i Slag: Emil talte om Eftermiddagen kort og stærkt om Frans af Assissi og vor Tid, og om Aftenen viste Guldagger og Carin en lille Scene fra hyggeligt Hjemliv fra 1. Sal mod Vest og fortalte om Norden og den nordiske Skole i Kungälv. Søndagen blev lige saa begivenhedsrig som vanlig med Flaghejsning — de tre nordiske Flag — de tre andre var i Gymnastiksalen og skabte Fest der — Morgenandagt v. Vilhelm Nielsen, Gymnastik af det store Hold, hvor Rigmor igen viste sine Trylleevner, naar det gælder at skabe en Helhed af Sommerpigernes brogede Mangfoldighed. Den paafølgende Generalforsamling refereres andetsteds, og saa fulgte Festmiddagen med Tale og Sang. Her talte Elevforeningens Formand, Ernst Borup, Bestyrelsens Formand, Henningsen, C. P. O. naturligvis, Vagn, Eva, Mule og Erik Rostbøll, der foreslog en Indsamling til Fordel for Højskolen i Sydslesvig. Pip læste en Række Hilsner fra „gamle“ op. Om Eftermiddagen talte C. P. O. i Kirken om Tidens store Problemer set i nordisk og kristent Lys, saa gik Turen atter til Idrætspladsen og Delingsførerholdets fine Præstationer vakte Glæde og Beundring. Dagen sluttede med Skuespilopførelsen og Illumination af Bygningen. Mandag fortalte Eva gribende om sit Arbejde i Polen, og bagefter var der Kaminstuepassiar. Saa var de fleste „gamle“ atter borte, efter et festligt, men ak saa

Guldagger, Carin og Kaj Munk.

Vilhelm studerer.

Emil, Inger, Niels og Steffen.

Karen hviler sig et lille Øjeblik.

kort Glimt. Skolen blev igen iklædt Dagligdragten, og alle hvilede, hvad vel især Grethe og hendes tro Stab havde gjort sig fortjente til.

Ogsaa Forældrefesten var godt besøgt, og denne hyggelige Dag gik med Foredrag af C. P. O., Gymnastik og Skuespil, ligesom Udstillingerne som under Elevmødet studeredes nøje.

Turene var de sædvanlige til Helsingør, Fredensborg, Lyngby, København — og saa til Kullen. Efter lidt Besvær fik vi Valutabevilling og havde en herlig Tur i Hälsingborg over Mølle til Kullen, hvor det eneste Uheld var en forstuvet Fod. Samtidig med at Størsteparten af Skolen var her, var Bent og Rigmor med 15 af hendes Delingsførere til Landsstævnet i Odense, hvor Rigmor ledede Roskilde Amts Pigehold og Bent Frederiksborg Amts Karlehold.

Det var den sidste større Begivenhed før den muntre og den højtidelige Afslutning de to sidste Aftener paa Sommerskolen. Vemodig er Afskeden, men samtidig er man fuld af Tak over en Sommers rige Indhold i Arbejdet og de nye Baand, der er knyttet mellem unge over hele Landet og vores kære, gamle Skole.

C. G. H.

AARETS SKUESPIL

DE Skuespil, vi har opført i Løbet af det sidste Aar, har som sædvanlig spillet en stor Rolle i Skolens Liv.

Da vi tog fat efter Juleferien, opdagede Guldagger og jeg til vor Rædsel, at der kun var faa Dage til, at et gammelt Løfte om at opføre »Peer Gynt« i Roskilde Højskoleforening skulde indfries. Altsaa maatte vi have Fart paa, heldigvis havde vi jo nogle af de store Roller nogenlunde i Orden fra Opførelsen Sommeren forud; men alligevel! — Vi maatte have en ny Solveig, en ny grønklædt, en ny Dovregubbe o. s. v. Og nu skulde Stykket spilles indendørs — det ene med det andet gjorde, at vi følte, vi maatte tage fat paa en hel ny Instruktion. — Og det gik jo. En graa Vinterdag startede alle Skuespillerne, Paaklædersker og »Maskinfolk« i en Rutebil. Nede i Roskilde blev Guldagger og Knud Bruhn, vor trofaste Hjælper bag Kulisserne, i en Fart sat ind i den flotte Scenes mange Finesser, Belysningen blev prøvet, og de rigtige Bagtæpper fundet frem. Jeg har altid en drøj Dag, naar vi spiller i Roskilde, jeg gribes af Misundelse over hele det Maskineri, en saadan rigtig Scene raader over. Man drejer paa et Haandsving, og Bagtæppet er der — ingen ømme Fingre af at trykke Tegnestifter i.

Saa gik det da løs: Mor Aase — i Karen Larsens Skikkelse — rokkede over Scenen, Troidene slog Kolbøtter, og Solveig, Lise Krohn Hansen, sang sine vemodige Sange og ventede trofast den ganske Aften paa sin slapsvansede Peer.

Men selvfølgelig glædede vi os allermost til at vise Stykket for Kammeraterne derhjemme. Kulisser og den Slags vilde vi ikke lave for den ene Aften, havde vi snakket om; men det var Knud Bruhn ikke tilfreds med; i en vældig Fart — det rev dog godt af Nattesøvnen — malede han de dejligste Dekorationer, og til Bent, der var Vinterens fantastiske Dovregubbe, blev der sørget for hans elskede Projektør — Bent tabte forresten Kronen den Aften.

Knap var vi færdig med »Peer Gynt«, før vi gik i Gang med Vinterens andet Skuespil »Leonora Christina«. Pip var Direktør og havde da allerede arbejdet et

Erling i Dobbeltild.

Kristin Lavransdatter som Brud.

»To Generationer mødes«

C. P. O. i Kejsereens nye Klæder.

Stykke Tid med Hovedpersonen, Leonora, der skulde spilles af Ingeborg Appel. Nu fik vi andre saa vore »Tæv«. Skytte Lauridsen blev forvandlet til et gammelt Skrog af en Arrestbetjent fra 1600 og noget. Karen Larsen var selvfølgelig ogsaa med og Dejbjerg og Aksel Rasmussen og Jens Carl og Rudi og Hanne Rud og endnu flere.

»Leonora Christina« er egentlig en Opera; men vi sang den dog ikke; Ingeborg spillede Hovedrollen fint, var gammel, ung, ældre og gammel igen, stolt var hun hele Tiden, Chr. d. 4.s elskede Datter. En vældig Støtte havde vi af de dejlige Dragter, som Edith havde syet ved Hjælp af meget smaa Midler — dog gik der adskilligt Stof til for at faa Ingeborg til at virke som en ret trivelig Kone. Ogsaa ved denne Forestilling hjalp Knud Bruhn os godt, altid kunde vi stole paa, at der inde paa Scenen var, hvad der skulde være, man havde bare at gaa ind og spille — saa er det ingen Sag at være med.

Stykket skulde have Premiere under den 1. Halvdel af »Svenskerkrigen«, da blev Pip forhindret i at hjælpe os, og Guldagger maatte træde til som Sufflør. »Leonora Christina« er et af de Stykker, vi oftest har kunnet faa Anvendelse for, bl. a. opførte vi det ved Festen for C. P. O., da han fyldte 60.

Det er altid forbistret vanskeligt at finde et anvendeligt Stykke, der er jo saa uendelig mange Hensyn at tage: hvordan har vi det med mandlige og kvindelige optrædende? Hvordan med Dragterne? o. s. v., o. s. v. I Sommer var vi længe i Tvivl om, hvad vi skulde tage fat paa. Da tog Pip sig paa at dramatisere »Kristin Lavransdatter«. Vi vidste jo, at Karen Larsen kunde spille Hovedrollen. Premiere havde vi ved en Fest for Omegnen, men da regnede det, og vi maatte ind paa Scenen, hvor det kneb med Pladsen. I det hele taget, hvor utroligt det end lyder, saa har vi dog, hver eneste Gang vi har skullet spille i denne tørre Sommer, været truet af Regnen. En Aften maatte baade Skuespillere og Publikum adskillige Gange søge Ly under Træerne. Vi fulgte spændt den anden Part for at se, hvor længe de kunde holde ud, Stolene begyndte at tømmes, saa løb vi ogsaa.

Edith og hendes Hjælpere overgik atter sig selv; vi havde et helt Optog af Nonner og Riddere og Damer. Nonnernes hvide Skrud bestod af Lagner og Haandklæder, de dydige Søstre var heftet sammen med et Utal af Naale.

Som altid om Sommeren maatte alle Mandfolk i Ilden. Olav Akerlie var saa brav en Simon, at det syntes helt uforstaaeligt, at Kristin kunde falde for Erlend, den Løjser, der ikke engang kunde sin Rolle. Guldagger var Sjælesørger af stort og ædelt Format. Bent var Ridder og paa sine gamle Dage Pilgrim, svøbt i Uldtæpper. Den sørgmodige Lavrans Bjørgulvssøn spillede af Vilhelm, der ved denne Lejlighed fik sin Debut paa de skraa Brædder. Som en brutal Foged optraadte Otto Jørgensen.

Og saa alle I Sommerpiger, hvor var I søde og taalmodige, trods de mange Prøver og trods Prøveklude, der skulde være færdige og trods Stile (som I forresten slap for at skrive). Jeg kan ikke nævne alle; men vi glemmer ikke saa let Else, der hvergang lige altereret styrtede ind og raabte »Bru'ommen kommer«. Ragnhild, den trætte Husmoder, den stolte Fru Aashild, den lidenskabelige Eline Ormsdatter og alle de mange »navnløse«, der dog altid har hver sin Rolle at spille; det forstod I saa godt, og det hjælper.

E. P.

ELEVFORENINGENS GENERALFORSAMLING

SOMMEREN 1947 — 13. JULI.

FORMANDEN, *Ernst Borup*, bød Velkommen og aflagde Beretning, hvor han især omtalte Festskriftet og Understøttelserne, samt Gaven til Skolens Jubilæum.

Paa hans Opfordring fortalte Forstander *C. P. O. Christiansen* — efter at han havde takket for Gaven — om Arbejdet for Rejsningen af en Højskole i Sydslesvig. Man regnede med, at de forskellige Højskoler gennem Venner og gamle Elever skulde skaffe ret store Pengebeløb, der kunde være rede den Dag, Skolen kunde bygges, og han appellerede til Eleverne om Bidrag.

Formanden foreslog, at man skrev om det i det følgende Aarsskrift og vedlagde en Giroblanket.

Dette vedtoges, og derefter efterlystes en Diskussion om Aarsskriftet.

E. Rostböll foreslog, at Foreningen gav et Grundbeløb til Sydslesvigskolen; men efter kort Diskussion vedtoges det at vente dermed, til man havde set, hvad Indsamlingen havde givet, og Bestyrelsen bemyndigedes til at supplere det Beløb op.

A. Svendsen foreslog en Indsamling paa Mødet, og dette blev gjort og indbragte ca. 700 Kr.

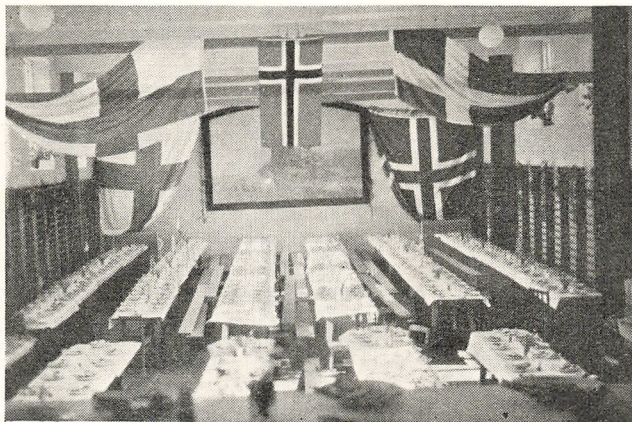
Frk. Guldborg W. Nielsen, Sekretær og Kasserer i Foreningen, fremlagde Regnskabet, der godkendtes.

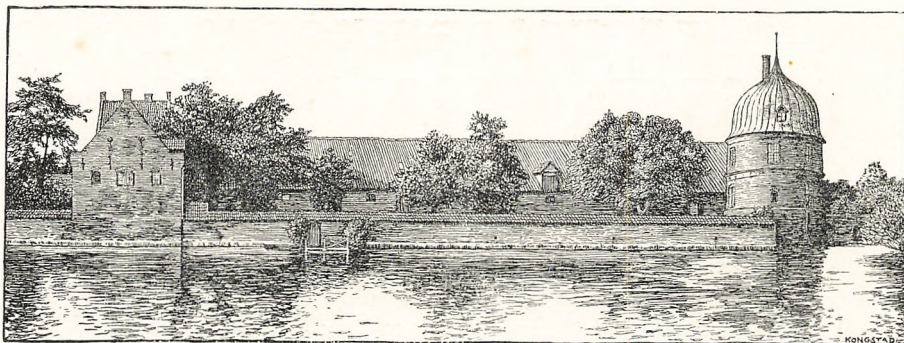
Derefter blev de forskellige Understøttelser bevilget: 600 Kr. til Elevunderstøttelser, 100 Kr. til Rejsegodtgørelser for Forstanderpar og Lærere, naar de skal til Frederiksborgmøder rundt om i Landet, samt 50 Kr. til Københavnskredsen.

To afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Eva Haugaard* og *Ewald Jensen*, genvalgtes med Akklamation.

Under Eventuelt drøftedes Indsamlingen, der dog mentes at være en Privatsag, der laa udenfor Generalforsamlingens Omraade.

Af Sommerskolens Elever blev indvalgt i Bestyrelsen som Repræsentant for Holdet: *Ellen Margrethe Dons*.

FRA FREDERIKSBOR GKREDSENE

FREDERIKSBOR GKREDSEN FOR SYDJYLLAND

DER er i det forløbne Aar blevet afholdt et Foraars- og Efteraarsmøde her nede i Kredsen. Foraarsmødet blev afholdt den 27. April paa „Jyudevadhus“, hvor vi altid er velkomne hos den gæstfrie Bestyrerinde, Frk. Refslund. *Emil Petersen* var kommet den lange Vej hened, og det blev en herlig Dag for de 35 Elever, der var mødt op.

Forstander Hagelsø, Vojens Ungdomsskole, havde igen i Aar ved Efteraarsmødet den 21. Sept. beredvilligt aabnet Skolens Døre for os. Tilslutningen var den største i Kredsens Historie. Ikke mindre end 63 gamle Frederiksborgelever mødte op for at høre, hvad vor kære C. P. O. havde at fortælle os, og det var ikke Smaating. Først fik vi Forholdet Øst contra Vest belyst og derefter det brændende Spørgsmaal „Sydslesvig“. Det var noget, der gav Stof til Eftertanke, og alle blev klar over, at der maatte gøres et energisk Arbejde for den sydslesvigske Sag, naar man kom hjem.

Ved Generalforsamlingen blev der valgt ny Formand og Sekretær, da Lorens Hansen og Frits Teichert har forladt Landsdelen for henholdsvis at tage paa Landbohøjskole og Landbrugsskole. I Stedet blev valgt som Formand Christian Petersen, Bylderup, og Frk. Inger Eller, Ribe, som Sekretær.

Chr. P.

FREDERIKSBOR GKREDSEN I KØBENHAVN

VI holder stadig til i vort gamle Lokale i KFUK, da hverken „Grundtvigs Hus“ eller „Vartov“ er tilgængeligt endnu. Det er ikke noget særlig smukt Lokale, men vi har nogle vældig hyggelige Møder med ca. 30 Deltagere og altid mindst een Lærer fra Skolen. Der var sidste Aar godt 50 Medlemmer, og vi haaber i Aar at naa betydelig højere. Vi begynder med det første Møde Tirsdag den 14. Oktober, som slutter med Generalforsamling. De øvrige Møder er altid den anden Torsdag i hver Maaned i Vinterhalvaaret.

Svend Kampp (Formand).

FREDERIKSBOR GKREDSEN PAA FYN

LIGESOM de foregaaende Aar har der været afholdt tre Møder: Decemberrmødet paa „Hjemly“, Aprilmødet i Odense og et Oktobermøde paa Ungdomsskolen i Vejstrup.

Paa „Hjemly“ var det Emil Petersen, der talte. Efter Foredraget samledes vi i „Privaten“ til hyggeligt og godt Samvær, og vi blev trakteret med dejlig, henskogt Frugt. Vi skylder Aksel Appel og hans Kone en stor Tak for deres Gæstfrihed.

Ved Odensemødet holdt Emil Pedersen og Tage Albertsen to meget gode Foredrag. Desværre var der p. Gr. a. Foraarsstravlheden ikke mødt saa mange, og til Teaterturen om Aftenen havde kun ganske faa meldt sig.

Næste Møde blev saa afholdt i Dagene 17.—18.—19. Oktober. Vi havde den store Glæde, at baade Pip, Emil, Vilhelm, Rigmor og hendes Mand, Karen Larsen, Juhre og hans Kone og Mule var til Stede. C. P. O. blev desværre kaldt til vigtigt Møde i „Nordisk Kulturkommission“, hvorfra han til sin Sorg maatte nøjes med en Hilsen.

Det blev et godt Møde — vekslende med Foredrag, Sang, Oplæsning, Pejs-Passiar, Diskussion og Ture — og lidt Mad engang imellem. De alt for mange Medlemmer, som ikke havde efterkommet Indbydelsen, gik *virkelig* Glip af noget. Husk det til næste Gang!

Ved Generalforsamlingen viste Regnskabet et Overskud paa 170 Kr. Til Bestyrelsen nyvalgte i Stedet for undertegnede *Hans Højte Hansen, Ny Bjerreby, Taasinge*.

Jeg benytter Lejligheden til at sige Kredsen Tak for godt Samvær i den forløbne Tid — og haaber, det maa fortsætte.

Vagn Christensen.

FREDERIKSBOR GMØDE PAA LOLLAND-FALSTER

ET saadant blev holdt Lørdag den 25. Oktober 1947 paa Hotel Fønix i Nykøbing F. Der kom 40, hvoraf de tre var fra Holger Begtrups Tid. Pip talte om Capeks Skuespil Insektliv og om Slægtsblod i de gamle norske Bondegaarde udfra stærke Indtryk fra Majhaugen i Lillehammer, og C. P. O. talte om de nye Danske i Sydslesvig. — Velmødt, naar der igen kommer Frederiksbørglærere til Sydhavsørerne. Mødet averteres i Bladene.

MEDDELELSER

Vi har den Sorg at maatte meddele gamle Elever, at vor tidligere Norsk-lærer her paa Skolen, *Ola Setrom* er afgaaet ved Døden i Julen 1946. Han var da Lærer paa Elverum Højskole, afholdt alle dér som her. En varm Tak fra Vennekredsen for trofast Venskab, for værdifuld Digtning og for en Vinters udmærkede Lærergerning blandt os.

*

KUNGÄLVSKOLEN aabnede den 1. November med Sture Altvall som Rektor og Carin, Guldagger og Olaf Akerlie som Lærere. Der er 8 danske, 8 finlandske, 3 norske, 1 Islænding, 1 Færing, 12 svenske. Kursus'et varer indtil midt i Maj. — 24 Uger ialt. — FJORDVANG aabnede i Efteraaret med 15 Elever. Hans skriver: »Det gaar godt helt igennem, og vi har Indtryk af, at der er Tilfredshed fra begge Sider. Kun Venner og Medhjælpere om os. Hilsen til alle.«

*

Grundtvigs Højskoles Plæner er i Efteraaret blevet omlagt af Gartner Mogens, Solveigs Fader. Haven er forvandlet til den skønneste Park!

*

SOMMERSKOLEN 1947 havde ialt 148 Elever, deraf 10 »nordiske«, nemlig 5 fra Sverige, 3 fra Norge, 2 fra Færøerne, 1 var fra Holland. Af de danske var 3 fra Sydslesvig, 16 fra Nordslesvig, 72 fra Nordjylland, 20 fra Fyn, 20 fra Sjælland, 1 fra København, 3 fra Lolland-Falster og 3 fra Bornholm. — *Vinterskolen 1947—48* var paa 144 Elever, deraf 13 »nordiske«, nemlig 1 Færing, 3 norske, 3 finlandssvenske, 6 svenske og 1 Schweizer. Af de andre var 4 fra Sydslesvig, 25 fra Nordslesvig, 64 fra Nordjylland, 13 fra Fyn, 25 fra Sjælland, 3 fra København, 4 fra Lolland-Falster, 3 fra Bornholm. — 2. Vinters Studiehold har 14 Deltagere, nordisk Hold 24. — Wendelsbergudveksling finder Sted 11.—25. Januar. — Vinterskolen er som altid en udpræget »Foreningsskole«: 126 aktive Medlemmer af Gymnastikforeninger, 104 af »De danske Ungdomsforeninger«, 32 af D. N. U., 12 af Sønderjydske Foreninger, 74 af V. U., 4 af K. U., 4 af Retsforbundet, 4 af Dansk Samling.

*

NYT fra den hjemlige Lærerkreds. *Rasmus Jeppesen* er blevet Lærer ved Seminariet i Odense. — *Emil* og *Inger* har i November faaet deres tredje Barn, en Datter Anna Marie. — *Edvin Juhre* er Lærer ved Nyborg Fængsel og har faaet sig et finsk Træhus. — *Oluf Højstrup Jensen* er Landbrugsleder ved Fængselshjælpen i Renbæk, Hønninggaard pr. Arrild, Sdj., henv. 800 Tdr. Ld. — *Ingeborg Muhle Henningsen* har aabnet en dejlig Væveskole i Svendborg med Plads til 8 Elever og har i Efteraaret været i England. — *Kirsten Petersen*, Vojens, giftede sig i Oktober med Direktør Hans Gram, Vojens. — *Signe Hessellund* er Husholdningskonsulent i Ribe. — *Ingeborg Søgaard* er Lærerinde paa Hindholm.

— *Eva Haugaard* er i Vinter Husholdningslærerinde i Holstebro. — Guldaggers Efterfølger blev cand. mag. *Mariegaard*. Som Vikar for ham, indtil han er færdig med sin Eksamen, har vi *Erik Rostbøll* fra Aarhus. — Norsk Lærer er *Karl Strand* fra Lofoten, svensk Lærerinde *Birgitta Thormænius* fra Stockholm. — Bibliotekar i Vinter er *Gunnar Larsen*, Sygeplejerske *Inge Søborg*.

*

NYT om de nordiske Lærere: *Norvald Dyrvik* og *Berete* er fra Vagan, Lofoten, flyttet til Voss højskule. — *Lars Engelund* er Højskolelærer paa Katrinebjerg, Vessingebro, og har udgivet en 3. Digtsamling »Hand, Fågel«, fint anmeldt i Pressen. — *Faste Forfang* er Forstander paa Arbejderhøjskolen i Ringsaker ved Mjösa, i Fjor Vært for »Den nordiske Højskole i Genève«. — *Albert Haugsand* er Forstander paa Torshus, Fannrem. — *Berte Nordrum*, Follebu, har været i England et Aarstid og været Else Bjørnsens Hjælper paa Aulestad. — *Else Lindberg*, Vasa, er blevet Adjunkt i Pargas, nær Åbo, Adresse: Storgårdens Pension, Pargas. — *Gunhild Palmquist* er blevet Formand for det svenske Folkpartiets Ungdomsorganisation. Adresse: Bokbindarevägen 38, Stockholm 32. — *Olaf Skarstein* er blevet Sognepræst i Kongsberg. — *Olaf Akerlie* er i Vinter norsk Lærer paa Kungälvskolen. — *Maja Stina Due*, Studentgården, Lund, har været Turistværtinde ved Abisko i Sommer. — *Blomquist* er blevet Rektor for Tyft Högskola i Bohuslän.

*

VORE Hjælpere. *Aleida Bouma* fra Arnhem i Holland har været her fra Maj til Oktober, først som en straalende »arbejdende Sommerelev« og siden som Tolk, Værtinde, Telefondame, Dekoratóse og Deltager i det ekumenske Præstekursus i September. — *Meeri Haikarainen* fra Hamina, stud. jur., hjalp os Sommeren igennem i Køkkenet. Hun var dets gode og trofaste Aand. — *Maren Søndergaard* har i Sommeren 1947 været paa Sygehuset i Borgå. — *Karen Hansen* har været Lærerinde paa Brunde Efterskole Sommeren 1947. —

*

Kristian Thulesen har — om alt gik efter Programmet — i Decbr. giftet sig med stud. *Marjatta Laukhanen*, Helsingfors. Til Lykke!

*

ELEVER PAA GRUNDTVIGS HØJSKOLE

SOMMEREN 1947

- Andersen, Agnes Johanne, Høje
Taastrup.
— , Anna, Alsted, Kollerup,
Jelling.
— , Anna Grethe, Føvling.
— , Annalise, Taagerød, Vi-
gerslev.
— , Grethe, Stubdrup, Dyb-
vadbros.
— , Inger, Gudhjem.
— , Katrine Aamand, Lil-
balle, Eltang.
Baatrup, Ninna, Sjelle, Skovby.
Beck, Esther, Rusthøje, Varde.
Behnk, Lydia, Slesvig.
Bendsen, Birgit, Stege.
Bouma, Aleida M., Arnhem, Holland.
Bonde, Ester, Lillebrænde, Torkild-
strup.
Bruhn, Astrid, Aagaard, Kolding.
Eudde-Lund, Else, København.
Chren, Elisabeth, V. Hjermitslev.
Christensen, Anna, Ølgod.
— , Bente, Solrød.
— , Christine, Herholdt, Ul-
kebøl.
— , Esther, Hundsbæk, Læ-
borg.
— , Frida, Idom.
— , Ingeborg, Vilstrup, Kri-
strup.
— , Inger, Falsled.
— , Kirsten Stæhr, Skød-
strup.
— , Marie Hedevang Lyhne.
Christiansen, Ellen, Fruens Bøge,
Odense.
— , Marie, Snebjerg, Her-
ning.
Ditlevsen, Elna M., Grædstrup.
Ekman, Ing-Mari, Halmstad, Sverige.
Elbæk, Marie, Føvling.
Enevoldsen, Else Marie, Hedensted.
— , Gudrun, Hedensted.
Eriksen, Else A., Trellerup.
Ernstsen, Asta Frydendahl, Gørding.
Falk, Gudrun, Vamdrup.
Hallgren, Ulla, Lidingö, Sverige.
Haltrup, Marie Agerholm, Bram-
minge.
Hansen, Anne-Petrine, Hejsager.
— , Birgit, Kindvig, Mern.
— , Birthe, Igelsø, Holbæk.
— , Christine, Felsted.
— , Dora Bille, Nykøbing F.
— , Gudrun L., Sallinge, Hillers-
lev.
— , Inger, Uglerup, Hørby.
— , Ingrid, Kjellerup.
Hanssen, Ragnhild, Bekkelagshøgda,
Aker, Norge.
Harder, Helene, Gabøl.
Haunstrup, Asta, Herning.
Hein, Annelise, Nordenbro.
Heinrich, Solveig, Slesvig.
Hjöllund, Anna, Spjald.
Hollensen, Ester, Skodborg.
Holmber, Rosa, Lerum, Sverige.
Husted, Kathrine R., Bramminge.
Højmose, Herdis, Spjald.
Hössjer, Inga, Göteborg.
Isen, Vera, Bording.
Jensen, Ellen, Sjelle, Skovby.
— , Ellen Margrethe Dons, Vin-
ding.
— , Ellen Kjær, Lem.
— , Helene, Horne, Tistrup.
— , Marie, Asnæs.
— , Rigmor, Barrit.
Jepsen, Sigrid, Dunkær.
Jessing, Mary S., Slagelse.
Johansen, Ingrid M., Fr. Bøge.
Julius, Anna, Silkeborg.
Jørgensen, Dagny, Nyborg.

- Jørgensen, Nina, Sneseere.
 — , Tove, Gramrode.
 Kjær, Anne, Kastrup, Gram.
 Knudsen, Ida Kværndrup.
 — , Ruth Østerlund, Tørring.
 Konradsen, Edith, Boltinge, Ringe.
 Korsgaard, Ellen Margrethe, Brovst.
 Kristensen, Inge Roed, Kornerup.
 Kruse, Bergliot, Ejde, Østerø, Færøerne.
 Ladekarl, Signe, Lindbjerg.
 Larsen, Edel, Brenderup.
 — , Edith, Bøtterup, Tikøb.
 — , Else, Skærbæk mølle.
 — , Inger R., Bøgeskov, Malling.
 — , Ruth, Fjellerup.
 Lauersen, Jutta, Aalstrup.
 Lauridsen, Inge Marie Skytte, Stau-
 ning, Skern.
 Laursen, Erna, Næsbjerg.
 Lerche, Ellen, Horsens.
 Lillelund, Elisabeth, Astrup, Hjørring.
 Lund, Annemie, Agerskov.
 — , Kjestine, Foldingbro.
 Lykkegaard, Ninna, Raarup.
 Madsen, Astrid Aagaard, Lumby.
 — , Elisabeth, Vimtrup, Lintrup.
 — , Gerda, Ollerup.
 — , Karen Johanne, Viuf.
 — , Risa, Asnæs.
 — , Sigrid, Lindbjerg.
 Mathiesen, Eva, Oslo.
 Mejlhede, Inger, Hjørring.
 Mikkelsen, Anna, Skelund.
 Mogensen, Tove, Hundslund.
 Mortensen, Johanne, Næsbjerg.
 Munch, Gerda, Pedersker, Born-
 holm.
 Møller, Cathrine, Mølmark, Bro-
 ager.
 Nederby, Ragnhild, Skibelund.
 Nielsen, Annelise Holtet, Vrønding.
 Tamdrup.
 — , Bodil, Strøby Egede.
 — , Edith, Stigsted, Paarup.
 — , Ellen Tranekær, Ølgod.
 — , Elly Myllerup, Velgaarde,
 Klovborg.
 — , Else-Tove, Holstebro.
- Nielsen, Lilly, Fuglslev.
 — , Margit, Hobro.
 — , Meta, Hjortshøj.
 — , Ruth, Esbjerg.
 Nissen, Ulla Lund, Horsens.
 Olesen, Astrid, Døstrup.
 Olsen, Jytte, Høve, Asnæs.
 — , Maria, Hvalvik, Færøerne
 Olsson, Elsa, Uppsala.
 Pedersen, Solvejg Kjerbæk, Egen-
 se.
 — , Ellen, Aagerup, Holbæk.
 — , Else Uhre, Sdr. Ommé.
 — , Gudrun, V. Hæsingé.
 — , Sigrid Kjær, Raadvad.
 Petersen, Aase, Skanderup.
 — , Gurli, Søndergaard, Und-
 løse.
 — , Hanne, Skjoldager, Gram.
 — , Inge Maja Bleicher, Slan-
 gerup.
 Poulsen, Astrid, Vamdrup.
 — , Helga, Tokkerup, Fakse.
 Rasmussen, Inger, Høve, Asnæs.
 — , Inger Marie, Gamborg.
 — , Karen, Bramminge.
 Rognlien, Marit, Hurdal, Norge.
 Schack, Karen M., Roager.
 Schmidt, Ella, Lovrup, Døstrup.
 — , Helene, Ø. Løgum.
 Svansø, Stinne, Brøndum.
 Sørensen, Anna Margrethe, Tødsø.
 — , Inger Graves, Jelling.
 — , Johanne, Mullerup, Ullers-
 lev.
 Thomasen, Agnes, Borbjerg, Holste-
 bro.
 — , Ruth, Tureby.
 Thygesen, Ella Schultz, Vinding,
 Bryrup.
 Vibe, Karen, Nr. True.
 Wulf, Ursula, Slesvig.
 Ødegaard, Gudrun, Kalø, Saxk.

*

Ialt 148 Elever, fra Sydslesvig 3,
 Færøerne 2, Norge 3, Sverige 5, Hol-
 land 1.

V I N T E R E N 1947—48

- Andersen, Bernt Søborg, Overby,
Sjæll. Odde.
- , Kaj, smst.
- , Mogens Fenger, Odense.
- , Svend, Stubdrup, Dybvad-
bro.
- Baagø, Ejvind, Gammelby, Vejen.
Benkjær, Anton, Skovhuse, Chri-
stiansfeld.
- Bärlocher, Hans Beaf, St. Gallen,
Schweiz.
- Christensen, Ervin Jørgen, Flensborg.
- , Finn, Als, Østjylland.
- , Johannes Ebsen, Brøde,
Løjt-Kirkeby.
- , Peder, Tjæreborg.
- , Svend Aage, Gaarde.
- , Vagn Ove, Nr. Vedby.
- , Verner, Dannemare.
- Christiansen, Jørgen, Høm, Ringsted.
- , Werner, Flensborg.
- Elbæk, Johannes, Bobøl, Føvling.
Faurholm, Herluf, Blans, Avnbøl.
Frandsen, Hans, Ikast.
- , Knud, Thorup, Aggersund.
- Frederiksen, Vagn Hjorth, Hyllerup,
Slagelse.
- Gormsen, Eskild, Kauslunde.
- Hansen, Aksel, Snøde, Langeland.
- , Arne, Hodde, Tistrup.
- , Holger, Togeby, Mern.
- , Jørgen, Snesere, Tappernøje.
- , Leif Bokær, Lumsaas.
- Jacobsen, Børge Kronborg, Manstrup,
Aggersund.
- Jensen, Aksel Juul, Hornborg.
- , Anders Bech, Brøndum.
- , Egon, Nyborg, Dybvad.
- , Jens Chr. Jensen, Rugtved,
Forsinge.
- , Kaj, Fjellebro Mark, Rudme.
- , Lars, Faaborg, Sdr. Lem.
- , Thor Jochum, Rø.
- , Jens Herluf D., Taastrup,
Klippinge.
- Jepsen, Søren O., Høllskov, Toftlund.
- , Theodor, Jejsing.
- Jespersen, Poul, Kr. Saaby.
Johansen, Knud G., Saaderup.
Junker, Jørgen Andersen, Skovlyst,
Haderslev.
Jørgensen, Erik Svenning, Tustrup,
Haslev.
- , Hans Aage, Bregninge,
Kettinge.
- , Rasmus, Traasbøl, Bovrup.
- Kiitsholm, Karl Erik, Nr. Nissum.
Kirk, Jens, Nørby, Velling.
Knudsen, Peder Bach, Stauning.
Koefoed, Børge, Pedersker.
Kromann, J. P., Vammen, Viborg.
Lambæk, Søren Bjerre, Lambæk, Lem.
Larsen, Gunnar, Bonderød, Fakse.
- , Kaj, Restrup.
- , Karl Villads, Østerenge,
Sejflod.
- Larnkjær, Lorents Frydenborg, Næs-
byhoved, Broby, Næsby.
- Lassen, Tage, Suldrup.
Lauridsen, Johan, Gaarde.
- , Johannes, No.
- Lausten, Ejner Bjerregaard, Agger-
sund.
- Madsen, Erik Mandrup, Tybjerglille,
Herlufmagle.
- , Knud Winther, Simmerbølle,
Langeland.
- Mandrup, Børge Bæk, Øster Tørslev.
Markussen, Frede, Velling, Bryrup.
Møller, Bent Raffnsøe, Knud, Fjel-
strup.
- Nielsen, Helmer, Lyagerup, Krog-
strup.
- , Jørgen Sejersen, Bode Mark,
Ørsted.
- , Karl Fredsgaard, Munksjø-
rup, Aars.
- , Knud Bendt, Aasum, Odense.
- , Kurt, København.
- , Marinus, Tarp, Ølgod.
- , Marius, Bjaldrup, Gaarde.
- , Niels, Ubberup, Ølsted.
- Nissen, Erik, Augustenborg.
- , Nikolaj, Nykirke.

Nordenberg, Reidar, Sävsjövägen 20,
Arvika.

Offer, Hans Erik, Vester Aaby.

Olesen, Alfred, Osten, Varde.

- , Hakon, Eriknaur, Hatting.

- , Jens Karl, Lindved, Vejle.

Olsen, Niels, Skovby, Videbæk.

Pallesen, Rasmus Lolk, Sig.

Pedersen, Aage, Skellerup.

- , Erling Møller, Randbøldal,
Randbøl.

- , Henry Steffen, Hodde, Ti-
strup.

- , Karl,, Osten, Varde.

Petersen, Christian Fr., Flensborg.

- , Jens Chr., Enslev, Ulstrup.

- , Jørgen Villum, St. Magleby,
Amager.

- , Niels Larsen, Kærbølling,
Rejsby.

- , Nis Matthiessen, Bovlund,
Branderup.

- , Ove Korsbjerg, Overby, Sj.
Odde.

Pilgaard, Hans, Husby, Ulfborg.

Poulsen, Ali, Ambæk, Præstø.

Rasmussen, Oluf, Hundslev, Kolstrup.

Ravn, Erik, Ferup.

Ridder, Gunnar Holm, Nylars.

Riisager, Carl, Aggersund.

Schlosser, Knud, Brørup.

Schmidt, Peder Rahr, Københoved.

Selvåg, Arne, Madla, Stavanger.

Skrumsager, Hans Kloppenborg, Kjel-
strup, Sdr. Vilstrup.

Steffensen, Bendt, Bur.

Sundberg, Ragnar, Lulavan, Luleå.

Sørensen, Henning Møller, Paarup,
Them.

- , Jens Møller, Hodde, Ti-
strup.

- , O. Bjarne, Hedehusene.

- , Ove Gram, Svendstrup,
Hammel.

- , Tage, Tødsø, Nykøbing M.

Thomsen, H. C., Blaksmark, Varde.
Varde.

Toft, Niels Høj, Lambæk, Lem.

Tofteng, Jens, Frederiksberg.

Vammen, Elis, Horsens, Blenstrup.

- , Jørgen, Dollerup, Blenstrup.

Vestergaard, Ebbe, Nr. Kradbjerg,

Løgten.

- , Marne, Krøldrup.

PIGER

Bech, Anne Margrethe, Rødding.

Bützow-Rohde, Kirsten, Hellerup.

Bækken, Hjördis, Steinkjer.

Christensen, Aase Koch, Nykøbing F.

- , Karen Kring, Viuf.

Dahl, Anne Marie, Holm, Nordborg.

Hägglund, Anna, Häggssjøvik, Jämt-
land.

Højvang, Annelise, Ryslinge.

Højsted, Anna, Kvalvik, Færø.

Jensen, Aase Tving, Holløse, Vejby.

- , Anna Gudrun, Lindum, Sin-
dal.

- , Ingrid M., Korkendrup, Ul-
lerslev.

- , Sinne Fuglbæk, Guldager.

Jessen, Henriette Marie H., Bovlund,
Branderup.

Kirk, Jessie, Ulfborg.

Larsen, Hanne Margr., Stenlille.

Mikkelsen, Erna, Dyngby, Boulstrup.

Nilsson, Liva, København.

Norrgård, Doris, Helsingborg.

Nyblom, Saga, Borgå, Finland.

Olesen, Anna Mary, Boring Skov,

Rask Mølle.

Pedersen, Johanne Toft, Vig.

Rasmussen, Anne Margrethe, Vig.

Rygh, Inger Johanne, Lerdalsgt. 22,
Strømmen, Oslo.

Sandstrøm, Thyra, Box 120, Strøm-
men, Oslo.

Stålfelt, Kerstin, Lokattsv. 22, Äppel-
viken, Sv.

Svensson, Maria R., Herkulesgt. 22,
Stockholm.

Søeborg, Inge, Ammendrup, Helsingø.

Wenmann, Gretel, Närpas, Finland.

Ialt 144 Elever, deraf fra Sydsles-
vig 4, Norge 3, Sverige 6, Finland 3,
Schweiz 1.

ELEVFORENINGENS REGNSKAB

1. JULI 1946 – 30. JUNI 1947

Indtægt.		Udgift.	
	Kr.		Kr.
Kassebeholdning 1. Juli 1946...	8.325,04	Aarsskriftets Fremstilling.....	4.788,00
Medlemsbidrag.....	7.784,75	Aarsskriftets Forsendelse.....	2.360,25
Renter.....	186,24	Elevunderstøttelser.....	600,00
		Freborg-Kredsen i Kbhvn.....	50,00
		Lærernes Rejsegodtgørelser.....	100,00
		Bøger og Blomster til Fødselsdage	117,00
		Jubilæumsgave til Biblioteket ..	500,00
		Fødselsdagsgave til C. P. O.	90,00
		Sekretærens Løn.....	300,00
		Formandens Udlæg.....	14,00
		Fradrag paa Giro.....	10,51
		Andre Udgifter.....	41,50
		Kassebeholdning d. 1. Juli 1947	7.324,77
Ialt..	16.296,03	Ialt..	16.296,03

Helsingø, den 30. Juni 1947.

Guldborg W. Nielsen.

Regnskabet er gennemgaaet og fundet i Overensstemmelse med Bøger, Bilag og Kassebeholdning.

1. Juli 1947.

Jacob Nielsen, Emil Petersen,
Revisorer.

INDHOLD

	S.
C. P. O. C.: Aarets store Opgaver.....	3
C. P. O. C.: Folkelig Renæssance.....	5
JØRGEN JESSEN: Sydslesvigsk Sang.....	9
C. P. O. C.: Fra Frederiksborg til Kungälv.....	11
MARGR. CHRISTIANSEN: En Hilsen til Guldagger....	12
C. GULDAGGER HANSEN: I Naturens og Poesiens Kirke	15
EMIL PETERSEN: Idealisme og Fremskridt.....	19
ORD, DER KLARER.....	23
ELGESKOG og VILHELM NIELSEN: To Folkehøjskoler	
gæster hinanden.....	26
TAK FOR STORE GAVER.....	34
BREVE FRA HJEMMEFRONTEN.....	36
BREVE DERUDEFRA.....	44
VINTERSKOLEN v. C. P. O. C.	60
VINTERENS GÆSTEFØREDRAG v. V. N.....	62
SOMMERSKOLEN v. C. G. H.....	65
AARETS SKUESPIL v. E. P.....	68
ELEVFORENINGENS GENERALFORSAMLING	71
FRA FREDERIKSBOR GKREDSENE.....	72
MEDDELELSER	74
ELEVLISTER	76
ELEVFORENINGENS REGNSKAB.....	80

BILLEDER

Gefion S. 3 og Frederiksborg Slot af Kr. Kongstad. — Vignet og Frise S. 9, 19, 33, 59 af Emil Petersen. — Fotografier S. 11, 36 og 62 er af Holt og Madsen, andre af Paul Boström og Zebelin Larsen.

*

HUSK, at Elevmødesøndagen altid er den 2. Søndag i Juli — i Aar den 11. Juli. Meld Jer saa vidt muligt i Forvejen med Angivelse af Aargang og tag Tæpper og Rationeringskort med.

